

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XII. Štev. 296	TELEFON: UREDNIŠTVA 25-67 UPRAVE 28-67 POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409	Maribor, 31. XII. '38 in 1. I. 1939	NAROČNINA NA MESEČ: Prejeman v upravi ali po pošti 10.— din. dostavljen na dom 12.— din, tujina 25.— din	Cena din 1.—
------------------------	--	-------------------------------------	--	-----------------

Nemčija in Združene države

Nemški protest v Washingtonu proti govoru ameriškega notranjega ministra Ickesa brez uspeha — Obo estranske grožnje s prekinitvijo vseh diplomatskih zvez — Pomemben članek v „Völkischer Beobachterju“

BERLIN, 31. decembra. DNB. Notranji minister Združenih držav Severne Amerike Ickes je imel v Clonističnem društvu v Clevelandu tik pred Božičem govor v katerem je v zvezi z napadi na Nemčijo napadel na nevalificiran način tudi njene voditelje, zlasti vodjo in državnega kancelarja Adolfa Hitlerja. Nemški namestnik poslanika v Washingtonu je zaradi tega obiskal namestnika ameriškega zunanjega ministra in pri njem odločno protestiral proti takemu postopanju odgovornega ministra. Namestnik zunanjega ministra pa ni protesta, kakor je v diplomaciji vedno navada, vzel na znanje, ampak je skušal napade notranjega ministra na Nemčijo in njene voditelje celo zagovarjati, da na kakršno koli izboljšanje razmerij med Nemčijo in USA tako dolgo sploh ni mogoče misliti, dokler bodo vodili zunanjo politiko židovski in ne resnični ameriško-nemški interesi. Nemška vlada si zaradi tega pridržuje pravico razmišljati o tem, ali je v takih razmerah sploh še oportuno in mogoče vzdrževati normalne diplomatske in gospodarske stike z Združenimi državami Severne Amerike.

ORAČUNAVANJE Z ICKESOM.

BERLIN, 31. decembra. Pod naslovom »Amerika in Nemčija« objavlja »Völkischer Beobachter« s tremi zvezdami označen članek, v katerem razpravlja plasec o razmerju med Nemčijo in USA in pravi med drugim: Dejstvo, da ameriško zunanje ministrstvo samo zagovarja neokusne izpade notranjega ministra, osvetljuje dovolj razločno, kako so se nemško-ameriški odnosi pod sedanjim režimom v Washingtonu razvili. Da pa izreka notranji minister take hujške izjave proti Nemčiji in njenim voditeljem celo pred židovsko družbo, je še jasnejši dokaz za to v kakšnih vodah plava washingtonska politika. Treba pa je dalje pojasniti, da je ta notranji minister tisti Ickes, ki je po katastrofi zrakoplova »Hindenburg« v Lakehurstu prepovedal prodajo helija Nemčiji pod pretvezo, da bi mogli ti nemški zrakoplovi z ameriškim plinom napasti USA. V resnici je bilo le sovraštvo do Nemčije tisto, kar je g. Ickes dal povod za to dejanje, ki pomeni oviranje napredka človeštva in sramotenje Nemčije. Podoba g. Ickesa pa bo popolna šele tedaj, ako ugotovimo, da je najagilnejši podpiratelj in zaščitnik organizacije »American Civ. Liberties«, t. j. najpomembnejšega pomožnega organa židovskega komunizma v USA.

ZIDOVSKO OZADJE.

V Nemčiji se moramo zato vprašati, kaj naj pomeni to ameriško hujškanje proti Nemčiji? Ali hočejo USA na vsak način provocirati konflikt z Nemčijo? Nemški narod želi živeti z ameriškim ljudstvom v miru in prijateljstvu in ne more verjeti, da bi večina ameriškega ljudstva odobraval to histerično-provokatorsko katastrofalno politiko Washingtona. Treba je zato ugotoviti, da so izpadi ameriških državljanov in politikov le nasledek židovskega pritiska, katerega se Washington ne more iznebiti. Zdi se, kakor da se hoče z izpadi proti Nemčiji skriti jeza zaradi neuspeha konference v Limi, kjer so latinske države Južne Amerike prekrizale imperialistične in profitarske načrte USA. Ta konferenca in hujškanje proti Nemčiji je priložnost na kongres, ki se snide prihodnji teden, da sprejme ogromni oboroževalni načrt washingtonske vlade. Sedanji režim je izdal za oboroževanje že 5 in pol milijard dolarjev, kar je celo za ameriške finance več ko ogromno, novi načrt pa celo presega vse dosedanje oboroževanje. Kaj hoče Washington s tem? Ali hoče Roosevelt postati policaj vsega sveta? Washingtonski frazerji hočejo deliti narode v pravilne in nepravilne, toda za vseni temi frazami tiče židovski interes.

UNIČENE TRGOVSKE ZVEZE.

Toda tudi v USA obstajajo skupine in politiki republikanske stranke, kakor so Castle, Borah, Fitch itd., ki te politike ne odobravajo. Upirajo se pa tudi mnogi odlični politiki same vladne stranke, ki vidijo židovsko pogubo sedanje politike Washingtona. Posebno značilno je tudi, da se celo bivši bojovníki obračajo proti tem tendencam. Vsi ti se zavedajo, da je Nemčija že dolga leta druga najboljša odjemalka ameriškega blaga. Nemčija je kri-

la še nedavno večino svoje potrebe bombaža v USA in dajala zanj velike milijone. Zaradi židovskih hujškarij je ta trgovina sedaj uničena. Enako je z mnogimi drugim blagom. Židje so menili, da bodo s tem uničili nacionalni socializem v Nemčiji, v resnici so pa dvignili brezposelnost v USA za več milijonov na sedanih skoraj 10 milijonov ljudi. Roosevelt je v češko-slovaško-nemški krizi naslovil na Hitlerja poslanico za mirno poravnavo in naglasil, da bodo milijoni ljudi v Ameriki hvaležni Nemčiji, ako prepreči vojno. Nemčija je vojno preprečila, a obljubljene hvaležnosti ni. Toda Nemčija ve, da bi bilo 125.000.000 Američanov — z izjemo 5.000.000 Židov — hvaležnih, ako bi se hujškarija proti Nemčiji nehala v korist teh milijonov samih.

SPREGOVORIL BO ROOSEVELT?

WASHINGTON, 31. decembra. Razdor med Združenimi državami Severne Amerike in Nemčijo se je v zadnjih dneh še poglobil in ni izključeno, da se bodo diplomatski stiki sploh popolnoma prekinili. Kakor se zatrjuje, bo za novoletno poslanico spregovoril eden od vodilnih politikov USA novo odločno besedo na račun Nemčije in totalitarnih držav sploh. Ni izključeno, da bo to Roosevelt sam.

Tri italijanske zahteve

DZIBUTI IN ŽELEZNICA V ADIS ABEBO, MEDNARODNI STATUT ZA TUNIZIJO IN ENAKOPRAVNA S OUDELEŽBA V SUEZU.

RIM, 31. decembra. Iz poučenega vira se izve, da obstajajo italijanske zahteve nasproti Franciji v treh točkah: 1. Italija hoče korekturo teritorialnih odnosov v francoski Somaliji, in sicer na ta način, da ji Francija odstopi pristanišče Džibuti in pas ozemlja, po katerem teče železnica Džibuti-Adis Abeba. 2. V Tuniziji zahteva mednarodni statut, po katerem bi dobila ta kolonija skupno upravo, v kateri bi bile poleg Francije tudi Italija, Nemčija in Anglija, nekako tako, kakor je v Tangerju. 3. V Suez zahteva popolnoma enakopravno sodelstvo pri prekopni družbi in v njeni vrhovni upravi. To so minimalne italijanske zahteve, od katerih po tukajšnji merodajni sodbi ne bo odstopila in jih bo stavila kot pogoj za pogajanja in sporazum s Francijo. Tu

zatrjujejo, da pomeni to velik popust od prvotnih zahtev, ki so bile mnogo bolj obsežne. Italija se pa hoče s Francijo v tem pogajati sama in odklanja vsako zadevno posredovanje Chamberlaina, ker se boji, da bi Chamberlainovo posredovanje vodilo do kompromisa, ki je že v načelu v nasprotju s politiko fašizma. Tako piše o tem »Il Resto del Carlino«, da je Italija le vesela, da se reši spor med njo in Francijo brez posredovalca med štirimi očmi, ne da bi bila pri tem motena ostala Evropa. Po vesteh iz Pariza je tudi želja Francije taka, da odklanja Chamberlainovo posredovanje. V Parizu izjavljajo, da so pripravljeni na koncesije v vseh treh italijanskih zahtevah, odklanjajo pa odločno odstop Džibutija v last Italije in mednarodni statut za Tunizijo.

Atentat v Klaipedi

LITVANSKI NACIONALISTI UMORILI PODVODITELJA KLAJPEDSKIH NEMCEV CHRISTIANA KLUSSE. VELIKO RAZBURJENJE V KLAJPEDI.

KLAJPEDA, 31. decembra. Včeraj so doslej še neizsledeni atentatorji ubili glavnega sodelavca voditelja klajpedskih Nemcev dr. Neumanna. Christiana Klussa. Baje je bil nameravan tudi atentat na dr. Neumanna samega in se je treba zahvaliti le naključju, da se to ni zgodilo. Umor Christiana Klussa je po vseh znakih sodeč delo litvanskih nacionalistov in je vzbudil v Klaipedi silno vznemirjenje. Splošno se sodi, da bo povzročil neprijetne posledice in poostriže itak napeto klajpedsko vprašanje. Oblastvom se doslej še ni posrečilo izslediti atentatorje. Značilno je, da se je to zgodilo tik nato, ko je litvanska vlada na zahtevo klajpedskih Nemcev sklenila odpoklicati iz Klaip-

pede državno policijo in je odredila, da se morajo rekrutirati vsi uradniki na klajpedskem področju prvenstveno iz domačinov.

Stetje na Češko-Slovaškem

PRAGA, 31. decembra (DNB). Češko-slovaška vlada je sinoči nepričakovano odredila za danes ljudsko stetje. Priprave zanj so se izvršile v tajnosti, tako da ljudstvo o njih ničesar ni vedelo. Nemško ljudstvo so ti ukrepi nekoliko vznemirili, ker s svojih strani ni moglo uređiti odgovarjajočih priprav.

NOV PROTEST V PRAGI.

BUDIMPEŠTA, 31. decembra. Madžarska vlada je v Pragi znova protestirala zaradi oddajanja slovaškega radia.

Današnja številka »Večernika« ima 20 strani. V bodoče bo »Večernik« ob sobotah redno izhajal na najmanj 16 straneh.

S sobotno številko »Večernika« bo združena tudi nedeljska. Na novo smo za nedeljsko številko že sedaj uvedli več novih strani, tako posebno stran »Naša vas«, »Večernik za mladino«, kmalu bomo pa list še bolj izpopolnili. V prihodnji sobotno-nedeljski številki bomo začeli pribočevati tudi nov roman »Zelena smrt«.

Čenjenim naročnikom, sotrudnikom, inserentom in čitateljem želimo srečno Novo leto.

UREDNIŠTVO in UPRAVA
»VEČERNIK«.

Zapiski

Duhovna in zunanja sila

»Zemeljski prostor se mogoče da začasno omejiti s posegom brutalne sile: nihče pa ne more ustaviti živega in resničnega razmaha tvornega duha, ki kliče po lepši bodočnosti.« (Rudolf Medek).

Prodaja židovskih nepremičnin v Italiji

Italijanski državljani židovskega rodu bodo morali v smislu določb, omejujočih delavnost Židov v državi, navesti celotno vrednost svojega nepremičnega imetja. Del teh nepremičnin, ki presegajo židom dovoljene meje, bodo morali odstopiti zavodu, ki je bil ustanovljen nalašč v ta namen in ki mu je poverjeno zbiranje, upravljanje in prodajanje tega imetja. Industrijska podjetja, ki delajo za državo, ali ki zaposlujejo nad sto delovnih moči, bodo podrejena posebni kontroli. Za lastnike bo določena doba, do katere bodo morali svoja podjetja prodati.

Maginotova linija v puščavi

»Intransigence« prinaša zanimive podrobnosti o francoski utrdbeni liniji v Tunisu tik ob meji italijanskega Tripolisa. Ta »Maginotova« linija leži popolnoma v puščavi in je bila zadnje dni z mrzlično naglico dograjena in izpopolnjena. Na mnogih mestih so delali samo ponoči, da bi onemogočili sovražno špijonažo. Iz istega razloga so pripeljali delavce na mesto dela z zavezanimi očmi, in njihove stopinje v pesku so takoj sproti zabrisovali. Utrdbe so značajo pokrajine tako prilagojene, da so povsem nevidne. Žičaste zapreke pa so urejene tako, da so videli kakor strnišča. V predelih, kjer tla niso prikladna za motorna vozila, bodo strojnice in lahke topove nosile kamele. Ustanovljeni so bili že tudi posebni velblodji vojaški oddelki.

Nezaposleni šli v hotel na čaj

Minule dni je prišlo v Londonu — kakor je »Večernik« že poročal — do ne navadno velike demonstracije nezaposlenih, ki so prikorakali s plakati, na katerih so bile napisane njihove zahteve, do znane hotela Ritz na Piccadillyju. Prišli pa so prav ob času, ko se v hotelu servira čaj, in zahtevali, naj jim nemudoma postrežejo z južino. Ker pa so jo demonstranti ubrali namesto v jedilnico v salon, kjer se čaj ne servira, jih je lastnik hotela opozoril na njihovo zmoto. V prostorih hotela so nezaposleni poslušali še nekaj govorov svojih voditeljev, nato pa so na poziv policije zapustili hotel in mirno odkorakali v sprejeto po Piccadillyju. Pri vsem miru so nato legli opolne v sneg na Oxford Circus, največjem prometnem središču Londona, in zahtevali dela in kruha. S tem so prekinili promet za pol ure.

Maribor, 31. decembra.

Osmi dan ofenzive

PADEC GRANADELLE POMENI NAJVEČJI REŠENJE NACIONALISTOV IN RESNO NEVARNOST ZA REPUBLIKANKE. REPUBLIKANSKA PROTIOFENZIVA.

V današnjih časih moramo računati z dejstvi kakršna so. Marsikdaj so ta dejstva neprijetna, nasprotna zdravemu razumu in željam posameznikov, vendar pa so že zaradi tega, ker stvarno obstajajo, tako važna, da bi grešili tisti, ki bi jih javnosti ne prikazali.

Po Monakovem si moramo biti na jasnem, da je evropska »visoka« politika dobila nove struge in nove poti. Oba bloka sta se dokončno izkristalizirala in tudi razdelila interesne sfere. Pri tej delitvi je prišla srednja in južnovzhodna Evropa v interesno sfero osi Rim-Berlin. Za nekatere države to sicer iz strateških, gospodarskih ali drugih ozirov ne drži popolnoma — kajti veliko je znakov, ki dokazujejo, da Francija in Anglija še nista abdicirali popolnoma in sta naredili samo korak nazaj, da vzameta boljši zalet za bodočnost — vendar je vistomeritev vzhodnih držav suho in goło dejstvo.

Pri tej vistomeritvi igra nenavadno vidno vlogo Madžarska. Dobila je pri novi delitvi Evrope veliko. Vendar s tem njena vloga še dolgo ni zaključena. O pomenu Madžarske v bodočih političnih dogodkih v Evropi si bomo na jasnem šele, če prerešujemo glasove in komentarje, ki jih je zapustil obisk italijanskega zunanjega ministra v madžarski prestolnici.

Livornski list »Telegrafo« je prinesel iz Budimpešte interesantno poročilo svojega glavnega urednika Ansaldo. Pomembnost tega poročila je zvišana zaradi dejstva, da je »Telegrafo« v lastništvu družine grofov Ciano. Signor Ansaldo pravi, da je politična važnost Madžarske veliko večja kakor število 10 milijonov njenih prebivalcev. »Italija in Nemčija zapušte Madžarski in želijo, da postane diplomatsko središče vseh držav v južnovzhodni Evropi, ki želijo biti prijateljice osi Rim-Berlin.«

To se pravi: Madžarska je postala glavna oporna točka politike osi na Balkanu. In vse države, ki nočejo priti v konflikt z osjo, naj se poizkušajo dogovoriti z Madžarsko.

Dejstvo kapitalne važnosti pri ocenjevanju bodočega razvoja dogodkov na Balkanu pa je govor grofa Ciana v Budimpešti. Na zdravico madžarskega zunanjega ministra grofa Csakyja, pri kateri je bil značilen poudarek, da so »prijatelji naših prijateljev naši prijatelji«, je grof Ciano odgovoril o potrebi zblizanja Madžarske z Jugoslavijo. Italijanski zunanji minister je po poročilu »Timesov« postavljaj Jugoslavijo v isto vrsto z Madžarsko v listi držav, ki poleg Nemčije uživajo zaupanje Rima.

V kratkem bo prispel v Beograd grof Ciano in v italijanskih političnih krogih se že sedaj govori, da bo sklenjen pakt, ki naj odnošaje med Italijo in Jugoslavijo še poboljša, ustvaril pa bo tudi nov blok, kajti odnošaji med Jugoslavijo in Madžarsko bodo postali ne samo korektni kot so sedaj, ampak vprav prijateljski.

V novem letu moremo torej pričakovati odločilnih dogodkov, ki bodo postavili našo državo v krog prijateljev osi Rim-Berlin. Zunanjepolitična usmeritev naše države je itak že dalje časa s simpatijami spremljana v Rimu in Berlinu.

Pri vsem tem je najznačilnejša želja poluradnih italijanskih listov, da pride do čim tesnejšega sodelovanja in sporazuma med nami in Madžarsko. Ta želja je samo en načrt v kompleksu vprašanj — notranje in zunanjepolitičnih — ki vznemirjajo balkanske države in vzhodno Evropo.

Jasno je, da os Rim-Berlin noče gledati nerešenih problemov v svojih bližini, ker se pač pripravlja še na veliko usodnejše odločitve — pri katerih pa mi, da Bog, ne bomo prizadeali.

S takimi občutki in v prepričanju da bomo pri teh usodnih odločitvah znali ohraniti svoj narodni obstoj in svobodo, stopamo v Novo leto, zaskrbljeni sicer, vendar pa s trdno vero, da so narodi večni, vse drugo pa minljivo.

Rr.

VANGČINGVEJ ZA SKLENITEV MIRU.

HONGKONG, 31. decembra. Bivši ministrski predsednik nankinske vlade, Vang-Cing-Vei, je poslal maršalu Čangkajšku telegram, v katerem ga obvešča, da je zdaj prišel ugoden trenutek za sklenitev miru z Japonsko. Tudi japonska poročevalska agentura Domei objavlja podobno izjavo bivšega kitajskega ministrskega predsednika.

PARIZ, 31. decembra. S padcem Granadelle so dosegli nacionalisti pri svoji sedanjí ofenzivi v Kataloniji najpomembnejši uspeh. S tem je na tem sektorju razbita prva republikanska obrambna črta. Položaj za republikance je postal v toliko nevaren, v kolikor bi se nacionalistom posrečilo omajati tudi drugo obrambno linijo južnovzhodno od Granadelle. V tem primeru bi republikanci težko zadržali pohod nacionalistov proti Barceloni. Padec Barcelone bi pomenil seveda zlom vse Katalonije in likvidacijo tega bojišča. Vendar se zdi, da bo republikancem uspelo zadržati nacionaliste na drugi obrambni črti.

BARCELONA, 31. decembra. Avala, Havas poroča: Iz poročila republikanskega vojnega ministrstva je mogoče razbrati, da se bijejo v odseku Trempo-Balaguer ob spodnjem toku reke Segre še vedno srditi boji. Poročilo priznava, da so nacionalisti pri Tormi napredovali, so pa bili zaradi odločnega odpora republikanskih čet vendarle zadržani na osvojenih postojankah.

LONDON, 31. decembra. Reuter. Po davi dospelih vesteh, so republikanci začeli s protiofenzivo na južnem katalonskem bojišču. Kakšen je rezultat, se še

ne ve, vendar že ve poročati razlijska postaja v Burgosu, da protiofenziva ni uspela. Republikanska protiofenziva gre za tem, da zavzame kraj Borjas Blanchas pri Leridi. Republikanska vlada je tudi izdala poročilo o spopadu med republikanskim rušilec »Jose Luis Diaz« in vrsto Francovih ladij s križarko »Canariase« na čelu, včeraj ponoči pri Gibraltarju. Republikanci pravijo, da je komandant »Diaz« prosil angleške pomorske oblasti v Gibraltarju, da mu dovolijo, da popolnoma popravi svojo ladjo, kar pa so Angleži odklonili in »Diaz« je moral izpluti napol popravljen. »Diaz«, ki je nasel na plitvino v angleških teritorialnih vodah, so spravili v gibraltarsko pristanišče. Pokvarjeni so vsi stroji in ubitih je 5 mož posadke. Letalci generala Franca so včeraj bombardirali pri Cartageni tri republikanske vojnne ladje, vendar niso povzročili velike škode. Bombardirali so tudi neki angleški trgovinski parnik pri Valenciji. Angleški parnik »Marionga«, ki je bil včeraj napaden, pa nadaljuje pot v Oran, ker ga bombe niso zadele.

BURGOS, 31. decembra. V včerajšnjih letalskih bojih je uspelo nacionalističnim letalcem sestreliti 13 sovražnih letal.

Nov pomorski sporazum

SKRIVNOSTNA POGAJANJA MED NEMŠKO IN ANGLEŠKO ADMIRALITETO V BERLINU. SKLEPI SPORAZUMA NOVE NEMŠKE BOJNE LADJE.

BERLIN, 31. decembra. Reuter. Dne 29. t. m. so prispeli v Berlin zastopniki angleške admiraltete, da razpravljajo z zastopniki nemškega vojnega ministrstva o vprašanjih, ki se nanašajo na predloge, ki so bili nedavno s strani nemške vlade predloženi angleški. Nemška vlada je namreč sporočila angleški svoje namere, da v smislu nemško-angleškega sporazuma z dne 18. junija l. 1935 in 7. julija 1937 izkoristi pravice, ki so ji bile priznane glede oboroževanja na morju. Po-

gajanja med zastopniki nemške in angleške admiraltete so bila včeraj uspešno zaključena in davi je angleška delegacija že zopet odpotovala v London. Pri teh pogajanjih je bilo sklenjeno, da bo Nemčija zgradila v novem letu 8 novih križark in večje število podmornic, in sicer na podlagi dejstva, da so Angleži določeni gradbeni program prekoračiti, tako da znaša sedaj razmerje 45 namesto 35 v korist Anglije.

Sirija za samostojnost

POGAJANJA MED SIRSKO VLADO IN OPOZICIJO. OSVOBODILNO GIBANJE MED SIRSKIM LJUDSTVOM. FRANCIJA ZA POGAJANJA.

BEYRUT, 31. decembra. V teku pogajanj med vlado in opozicijo v Siriji sta se izkristalizirala dva programa: Opozicija zahteva takojšen odstop sedanje sirske vlade pod vodstvom predsednika Mar-dawa in odpoved vseh zvez s Francijo, ki naj se iz Sirije popolnoma umakne in prizna njeno absolutno samostojnost. Vladna stranka, ki pa ni posebno trdna, vstraja pri obstoju sedanje vlade, toda njeni

voditelji sami so za to, da se sirske zahteve postopoma radikalizirajo in pripravi popolna sirska državna neodvisnost. Gibanje za sirske samostojnost se med sirske prebivalstvo močno širi in je povzročilo že več izgrediv, ki so se končali ponekod krvavo. Francoska vlada je po najnovejših vesteh pripravljena, pogajati se s sirske vlado o reviziji odnošajev.

Daladierjevo potovanje

FRANCOSKI MINISTRSKI PREDSEDNIK IN VOJNI MINISTER DALADIER BO ODPOTOVAL JUTRI NA KORZIKO IN V TUNIZIJO.

PARIZ, 31. decembra. Havas poroča: Danes je bil objavljen podroben program potovanja francoskega ministrskega predsednika in vojnega ministra Daladierja na Korziko in v Tunizijo. Ministrski predsednik Daladier se bo odpeljal jutraj iz Pariza z železnico proti jugu in dospel zvečer v Toulon. Po kratkem odmoru se bo v Toulonu vkrcal na krov križarke, ki že čaka

nanj v pristanišču, ter se odpeljal najprej na Korziko. V Bastiji na Korziki se bo zadrževal Daladier le malo časa, nakar bo nadaljeval svoje potovanje v Bizerto v Tuniziji, kamor bo prispel v torek 3. januarja. Iz Bizerte bo obiskal Tunis in še nekatere kraje ter se vrnil v Pariz 10. januarja.

Csakyjevo potovanje v Nemčijo

NA PROGRAMU JE DOKONČNA IZGLADITEV ZADNJIH NESOGLASIJ, NOV GOSPODARSKI ARANŽMA IN UREDITEV POLOŽAJA NEMŠKE MANJSINE.

BUDIMPEŠTA, 31. decembra. Z obiskom italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana v Budimpešti je bilo odstranjenih nesoglasje, ki je nastalo med Madžarsko in Nemčijo v zadnjih tednih zaradi madžarskih akcij proti Karpatski Ukrajini. To nesoglasje je zelo ohladilo prejšnje medsebojno prijateljstvo. Da se nasledki

popolnoma odstranijo, bo madžarski zunanji minister grof Csaky meseca januarja odpotoval v Nemčijo, kjer se bo sešel z nemškim zunanjim ministrom von Ribbentropom, a sprejel ga bo tudi državni kancelar in vodja Adolf Hitler. Ta obisk bo v političnem oziru predvsem formalnega značaja, pač pa se bo razpravljalo,

kakor zatrjujejo na poučenem mestu, o nekih novih gospodarskih aranžmanih. Razen tega bo govora tudi o končni ureditvi vprašanja položaja nemške narodne manjšine na Madžarskem v duhu zahtev, kakor jih je postavil njen voditelj dr. Franc Basch.

Hitlerjeva poslanica

BERLIN, 31. decembra. Kancelar Hitler je izdal novoletno proklamacijo na nemški narod, v kateri pravi, da je njegova želja, da bo leto 1939. leto miru. Nemčija ima še veliko nalog pred seboj v novem letu, oboroževanje, nadaljnjo razširitev štiriletnega načrta, v zunanji politiki pa je vezana na antikominternski pakt.

Franco odklanja plačilo

LONDON, 31. decembra. General Franco je odgovoril na angleško noto. V odgovoru pravi nacionalistična vlada, da ne more poravnati škode, ki jo je povzročilo bombardiranje angleških trgovskih parnikov, ker to bombardiranje ni bilo nalašč vprizorjeno, temveč je bilo le slučajno.

Gripa na Poljskem

VARŠAVA, 31. decembra. Na Poljskem se je pojavila kot posledica mrzlega vala gripa, ki se je že zelo razširila. V sami Varšavi je obbolelo 130.000 oseb, kar je skoraj ena desetina prebivalstva. V Krakovu je zaradi obolenj zaprto gledališče. V Poznanju delajo obrati v zmanjšani meri, ker je velik del delavstva obolel.

GÖBBELSOV GOVOR.

BERLIN, 31. decembra. Propagandni minister dr. Göbbels bo imel po radia govor, s katerim se bo ob priliki prehoda v novo leto obrnil na nemško ljudstvo. Njegova izvajanja bodo oddajale vse nemške postaje.

JAN MASARYK SE SELI V AMERIKO.

LONDON, 31. decembra. Bivši češkoslovaški poslanik v Londonu, Jan Masaryk, odpotuje te dni v Ameriko, kjer bo imel več predavanj o izseljeniškem problemu, nato pa se bo stalno naselil v Londonu.

IZ SOVJETSKE RUSIJE

VARŠAVA, 31. dc. PAT. poroča iz Moskve: V zahodni Sibiriji je bilo odstavljeno in zaprtih več poljedelskih komisarijev, ker je preiskava ugotovila, da so zaradi svoje malomarnosti povzročili, da je ostalo pod snegom nespravljenega žita za okoli 4 milijone hektarjev posejane površine.

POMILOSTITEV ŠPANSKIH PROSTOVOLJCEV.

PARIZ, 31. decembra. Francoski parlament je amnestiral vse Francoze, ki so se borili v Španiji. Po vojaških zakonih bi jih morali kaznovati, pa jih je sedaj parlament pomilostil.

PROTESTI ŠOFERJEV V PALESTINI.

JERUZALEM, 31. decembra. Ogorčenje arabskih vozačev zaradi odvzema pravice do vožnje raste od dne do dne. Šoferji prirejajo protestne akcije, tako da morajo posegati vmes policija in vojaštvo in razganjati zborovalce.

Borza. Curih, 31. decembra. Devize. Beograd 10, Pariz 11.655, London 20.605, New York 443.25, Milano 23.32, Berlin 177.70, Praga 15.17.

Vremenska napoved. Večinoma jasno, jutraj in tudi podnevi mrzlo.

Smučarska poročila

(»Putnik«, Maribor, 31. dec.)

Mariborska koča - Pohorski dom: — 8 jasno, mirno, 30 cm pršiča. Cesta na Poh. vozne »verige«. Ruška koča: — 10 jasno, mirno, 30 cm pršiča. Klopni vrh: — 15 jasno, mirno, 30 cm pršiča. Koča na Pesku: — 8 jasno, mirno, 30 cm pršiča. Seniorjev dom: — 16 jasno, mirno, 30 cm pršiča na podlagi 50 cm. Ribnica na Poh.: — 11 jasno, mirno, 50 cm sreža. Sv. Lovrenc na Poh.: — 18 jasno, mirno, 50 cm pršiča. Peca: — 12 jasno, mirno, 85 cm pršiča. Kotle - Rimski vrelci: — 11 jasno, mirno, 60 cm pršiča, drsališče uporabno. Mozirska koča na Golteh: — 12 jasno, mirno, 20 cm pršiča na podlagi 60 cm. Celjska koča: — 10, delno pooblašeno, mirno, 10 cm pršiča na podlagi 40 cm. Maribor: — 12, delno pooblašeno, mirno, 30 cm pršiča, drsališče uporabno. — Smuka povsod odlična!

Narodno radikalni program „Slovenije“

Adolf Ribnikar

V začetku tekočega stoletja tudi med slovenskim dijaštvom samim niso bile vzpodbudne razmere. Studiral je sicer vsakdo po svoje, ali za javna in druga vprašanja se nihče ni brigal, razen ob burnejših časih dnevnih politike, ko so tudi študentje sklicevali shode in na njih sklepali resolucije največ v prilog političnim voditeljem.

Dunajsko akademsko društvo »Slovenija« ni bilo vzgajališče, marveč samo zbirališče, kjer so se shajali študenti največ zaradi čitalnice in dolgega časa, v ostalem pa samo zato, da so se potem lažje skupaj veselili, popivali, kartali itd. O počitnicah so se dunajski študenti v domovini kar porazgubili in če niso že bili primorani, študirati za izpite, so trčili čas v brezdelju in veseljaštvu. V Ljubljani je sicer obstajalo ferialno akademsko društvo, čigar člani pa so po vzoru nemških buršev z burševskimi čepicami na glavi le demonstrirali po promenadi ter se pripravljali na sabljanje. Da bi se kdo v naprednih vrstah brigal za izvenštudijsko vzgojo mladega naraščaja, tega ni bilo.

Pod geslom »Iz naroda za narod« se je dunajsko napredno dijaštvo tedaj odločilo za novo življenje. Najprej je bilo treba začeti z reformo pri samem sebi, ker le izboljšano dijaštvo lahko zanese reformo tudi med narod. Dijaštvo je bilo treba osamosvojiti, oživetiti ter mu dati program, da bi bilo mogoče vzgojiti novo generacijo.

Kot nepolitično in nestransko društvo, ki se z ničimer, niti z brzojavkami, niti z adresami ne vlika v vprašanja dnevnih politike, se je smatrala po novem programu »Slovenija« v javni vseslovenski organizaciji za važen organ, ki zbira in vzgaja slovensko akademsko mladino. Vsestransko radikalno delo za narodni obstoj in procvit se je smatralo za prvo dolžnost vsakega »Slovenijana«.

Nasproti obstoječemu stanju v domovini, se je razlikoval program dunajskih narodno-radikalnih študentov po svojem poudarku, da je »Slovenija« organ v vseslovenski organizaciji. Tedaj so ce, Štajerce, Korošce itd. in tudi vsak za sebe životalili. Vse slovenske vezi so bile tedaj še zelo rahle. Tudi danes je še potreben in aktualen poudarek vseslovenske misli; saj je tretjina našega naroda zunaj mej Jugoslavije.

Stoječ na stališču, da zahteva za svoj narod in priznava drugim narodom vse pravice, izvirajoče iz enakopravnosti in enakoveljavnosti, je smatrala »Slovenija« organizirano narodno gospodarsko delo za temeljni pogoj narodne samostojnosti, narodno šolstvo z vseučiliščem v Ljubljani pa za pogoj kulturnega procvita Slovencev. Z razširjenjem vsestranske omike hoče zmanjšati zlo razlike, ki izvira iz neomikanosti.

Tedaj je bila v napredni javnosti ekstenzivna borba s političnim nasprotnikom, ki pa je bila večinoma le papirnata in besedna borba, brez intenzivnega dela med narodom. Slovenska katoliška stranka in njeni pristaši, čeprav Slovenci, so

v tistih časih gledali na slovensko narodno vprašanje večinoma z očali »Rimskega katolika«, ki je razglasil narodnost za greh, napredni Slovenci, ki so sicer bili v srcu odločno narodni in slovenski, in ki so to prepričanje tudi v vznešnih besedah in odločno pisani besedi zastopali, so vendarle bili v nekakem precepu. V narodnem pogledu jih je obremenjevala zveza z nemškim veleposestvom v deželnem zboru in odboru kranjskem. Na Štajerskem je vladalo v slovenski javnosti rodoljubarstvo, ki je bilo na zunaj sicer slovensko, na znotraj, zlasti v rodbinah, pa se je često posluževalo tujega jezika in tudi sicer ni bilo sposobno za radikalno narodno delo. Na Goriško se je že začela zanašati kranjska politika. Edina svetla točka slovenske narodne zavesti in ponosa ter edino torišče narodnega dela je bil Trst.

Ko so videli, da še tako navdušeni narodni govori in še tako lepe rožice, ki so jih v njih sadili govorniki, ne morejo poglobiti in organizirati slovenske napredne javnosti, niti napraviti iz nje faktor, ki bi kaj več pomenil na kulturnem, gospodarskem in političnem polju, so se dunajski akademiki odločili za program vsestranskega radikalnega dela, poudarjajoč organizirano gospodarstvo in prosvetno delo.

Programska zahteva pravic za slovenski narod, izvirajočih iz enakopravnosti in enakoveljavnosti je bila tedaj sicer adresirana na avstrijske in nemške kroge, vendar pa ta točka narodno radikalnega programa tudi še danes kot princip ni izgubila svojega pomena in svoje vrednosti.

Nadalje je slovensko napredno dijaštvo pred 40 leti, ko še ni moglo upati, da bodo Slovenci že tako kmalu skupaj živeli z brati Srbi in Hrvati v skupni jugoslovanski državi, v svojem programu poudarjalo željo po prijateljskih stikih z ostalimi Slovani.

Programska točka glede neupravičenosti razdirajočih razlik med narodom, izvirajočih iz imetka in nasprotstva med duševnim in telesnim delom, je značil začetek socialnega gledanja in čustvovanja slovenskega naprednega študenta.

Jasna svetovnonazorska opredelitev narodno-radikalnega dijaštva je bila programska določena s tem, da se je priznavalo znanosti in umetnosti vsestransko svobodo, vero pa se je smatralo za privatno zadevo družvenikov, ki ne sodi v družbeni delokrog.

Ne bi objavljaj programa »Slovenija« izza začetka tekočega stoletja, če bi ne vedel, kako globoke zareze je vsekaj nastop narodno-radikalnega dijaštva v tedanje reakcionarne razmere med Slovenci in če danes ne bi bil prepričan o nujni potrebi zopet novega mladinskega pokreta med naprednimi Slovenci. Mlajši generaciji, ki o vzorih in bojih starejših ni poučena, ne more škodovati, če sem podčrtal zlasti tiste programske točke narodno-radikalnega dijaštva, ki še danes niso zastarele in ki jih mlajša generacija lahko samo še poživlji, izpopolni in dopolni, popolnoma zavreči jih pa ne more.

Poleg Zveze narodov je pa, kakor že omenjeno, doživela v tem letu usodni polom tudi kolektivna varnost sploh. Neizbežnost takega razvoja smo mogli predvidevati že ob neuspehu sankcij proti Italiji v abesinski vojni. Takrat je bila misel kolektivne varnosti prvič postavljena v konkretni obliki pred življenjsko preizkušnjo, ki je ni prestala. Vendar je še po tem polomu ostalo upanje, da bo mogoče organizirati varnost vsaj v okrilju manjših, ideološko opredeljenih kolektivov. Te kolektive so predstavljale večstranske, sicer formalno res le na bilateralnih pogodbah zgrajene zveze posameznih držav. Tako zvezo v velikem je predstavljala n. pr. skupina Francije, sovjetske Rusije in Češko-Slovaške, h kateri bi mogli kot zaveznicu Francije pristeti v neki meri še Veliko Britanijo; v malem smo jo imeli v Mali antanti in drugih podobnih formacijah, posebno v zvezi držav rimskih protokolov, ki so jo tvorile Italija, Avstrija in Madžarska. Vse te zveze pa so, kakor ženevska Zveza narodov, odpovedale popolnoma že ob priliki priključitve Avstrije k Nemčiji. Ko so bile postavljene pred dovršeno dejstvo, so to dejstvo molče sprejele vse, brez izjeme. Vendar je svetovna javnost pričakovala, da se bodo te zveze uveljavile vsaj tedaj, ko je stopilo v ospredje vprašanje ČSR. Mirno lahko trdimo, da je ogromna večina ljudi v Evropi bila trdno prepričana, da zveza Francije, ČSR in sovjetske Rusije z Veliko Britanijo ob strani ne bo odrekla. Od tod je prišlo tudi pričakovanje konifligracije, na katero se je Evropa skoraj s popolno gotovostjo letos v jeseni pripravljala. Toda v usodnem trenutku je odpovedala tudi ta zveza prav tako temeljito, kakor je že prej vesoljna Zveza narodov v Ženevi. S tem smo doživeli uničenje še druge iluzije in stopili smo v dobo, v kateri ni nobene kolektivne opore več, ne v velikem ne v malem.

Najhuje je ta polom prizadel Francijo (ako odštejemo seveda neposredno prizadeto ČSR), ki je doživela z Monakovim zlom vsega svojega varnostnega sistema, katerega je gradila 20 let z velikimi napor in tudi mnogimi žrtvami. Od vsega francoskega evropskega varnostnega sistema je ostala Franciji edino še Velika Britanija, na katero se pa kljub vsemu ne more v vseh primerih absolutno zanašati. Tako je ostala Francija osamljena in je nehala biti tista velesila, ki je dolga povojna leta vodila v evropski mednarodni politiki. Kot polom njenega sistema moremo pričakovati tudi formalno razpad še zadnjih njenih vezi z državami v srednji in vzhodni Evropi. Glasilo francoskega zunanjega ministrstva, »Le Temps«, je to prav ob zaključku leta tudi odkrito napovedalo. Za Francijo se je — vsaj dejansko — umaknila zopet iz Evrope tudi sovjetska Rusija in se zabarikadirala za svoje evropsko-azijske meje, kakor prva leta po boljševiški revoluciji. Njena zveza s Francijo in njena navzočnost v Ženevi je le še formalnega značaja. Prav tako so izstopile iz okvira prejšnjih zvez še nekatere manjše države, na čelu jim nova Češko-Slovaška, ki z njo kot z mednarodnim faktorjem vsaj za enkrat, najbrže za daljšo dobo, ni več mogoče računati.

Priključitev Avstrije k Nemčiji, ki je bila prvi veliki dogodek v dokončanem letu, je izbila dno teritorialnemu antirevizionizmu. Zgodilo se je v novejši zgodovini prvič, v tej obliki pa sploh prvič, da je neka država prenehala obstajati in je prešla v drugo brez vojne in ne da bi proti temu sploh kdo protestiral. S tem so bila odprta pota mnogim nadaljnjim možnostim, ki so deloma tudi res sledile

ter bodo mogoče tudi v bodočnosti. Ta priključitev je temeljito spremenila dotedanje evropsko ravnotežje, dotedanje sisteme, razbila zvezo rimskih protokolov, ustvarila dokončno os Rim-Berlin in izločila v svojem postranskem efektu za vselej vprašanje restavracije Habsburžanov tako v Avstriji kakor na Madžarskem, ki je bilo prej 20 let važen faktor v politiki Podonavja. Končno je pa bil s tem pokopan tudi tvegani eksperiment režima, ki ga je inavguriral pokojni dr. Dollfuss in nadaljeval dr. Schuschnigg.

Kriza ČSR je bila le logični nasledek avstrijskega »anšlusa«. Ta kriza, ki se je pričela s karlovarskimi zahtevami Konrada Henleina in nadaljevala z misijo angleškega lorda Runcimana v Pragi, je izpolnila dobro večino preteklega leta in držala Evropo in svet skoraj šest mesecev v stalni napetosti. V svoji poostritvi je vodila tik do vojne, katero je preprečilo edino Monakovo. Praksa pri »anšlusu« Avstrije se je porabila tudi pri likvidaciji tega vprašanja. Nemčija si je prisvojila brez boja sudetsko nemško ozemlje, ki je bilo prej 1000 let sestavni del dežel Češke. Razbitju dežel krone sv. Štefana je sledila tako točno 20 let pozneje razdelitev dežel krone sv. Vavla. Nemškemu zgledu sledeč, so si vzeli Poljaki Tješinsko, a novo mejo med ČSR in Madžarsko je določilo dunajsko razsodišče, v katerem pa sta bili od monakovskih štirih velesil samo še dve: Nemčija in Italija. To je pomenilo prvi umik Francije in Anglije iz srednje Evrope in uresničenje dvajsetletnega madžarskega teritorialnega revizionizma na tej meji trianonskega miru. Nasledki krize ČSR in njene rešitve so zarezali najgloblje brazde v evropsko mednarodno politiko in podrli skoraj do temeljev vso prejšnjo stavbo. S tem dogodkom smo stopili v Evropi, v prvi vrsti seveda v srednji Evropi in Podonavju, v popolnoma novo razvojno fazo, ki je terjala vsestransko preorientacijo sil. Ta preorientacija je deloma že izvršena, vsaj dejansko, formalno pa bo v najkrajšem času.

Tik pred koncem leta se je pojavilo na evropskem obzorju novo nemirno vprašanje nove ureditve računov med Italijo in Francijo in vprašanje akcije za ustanovitve svobodne Velike Ukrajine. Obe ti vprašanji pa segata v preteklo leto komaj po prvih začetkih, zato bosta stali bolj trdno šele v bilanci prihodnjega, 1939. leta. Vse drugo, razen teh ugotovitev, bi spadalo že v postavljanje prognoz ali v prerokovanje. Na podlagi raznih znakov in izkušenj iz letošnjega leta bi se dale sicer postaviti precej verjetne prognoze, toda tega ne bom storil.

Dogodki letošnjega leta so se dotikali zelo konkretno tudi Jugoslavije in posebej Slovencev, saj živimo prav na križišču najvažnejših mednarodno-političnih dogajanj. Naš mednarodni položaj se je z letošnjimi spremembami temeljito spremenil in z novim letom stopamo že razločno v nove razmere. Glede naših narodnih delov v zamejstvu je prineslo letošnje leto prevedbo koroških Slovencev iz bivše Avstrije v veliko Nemčijo. S tem se njihov trenutni položaj bistveno ni spremenil. Nespremenjen je ostal tudi položaj drugega našega dela v Julijski krajini. V splošnem pa nam narekuje novi srednjeevropski položaj kot Slovincem in kot Jugoslovanom potrebo po povečani aktivnosti, zlasti pa po povečanem delu za narodno in državljansko zavest in samozavest.

Tako smo doživeli v letu, od katerega se danes poslavljamo, dogodke, ki bodo ostali trajno zapisani v zgodovini Evrope kot temelji novega razvoja.

Mednarodna politika v l. 1938

Radivoj Rehar

Leto, od katerega se danes poslavljamo, je bilo od vseh dvajsetih po svetovni vojni najbolj burno. Prineslo nam je toliko dogodkov in pretreslajev, da jih bo mogla — zlasti v naslednjih — pravilno oceniti šele bodoča, objektivnejša zgodovina. Nam manjka za popolnoma objektivno oceno razdalja in osebna neprizadetost.

V tem letu je doživel predvsem polom sistem, ki so ga ustvarile mirovne pogodbe po veliki svetovni vojni s svojimi očali o Zvezi narodov, kolektivni varnosti, nedotakljivosti državnih mej itd. Zveza narodov, ki je doživela prvi usodni brodolom z Abesinijo, je bila v tem letu že čisto izločena iz vrste odločujočih mednarodno-političnih faktorjev. Njena zasedanja so stala ob strani velikih dogodkov in niti niso več vzbujala zanimanja. Narodi Evrope in sveta so se za-

vedeli, da iz Ženeve ne morejo pričakovati nobenih pomembnih dejanj; in teh dejanj tudi v resnici ni bilo. O priključitvi Avstrije k Nemčiji, o reviziji mej ČSR in drugih usodnih dogodkih Zveza narodov sploh ni spregovorila, kakor da ne bi bila po svoji zamisli in svojih statutih prav ona poklicana, biti v vsem tem vrhovni arbiter. Velika mednarodna politika se je tako v tem letu dokončno in v celoti preselila iz Ženeve v prestolnice velesil. To dejstvo moramo posebno mali narodi globoko obžalovati, kajti kljub vsem svojim slabostim je bila Zveza narodov vendarle edino konkretno upanje v zagotovitev vsaj formalne enakopravnosti malih narodov z velikimi. Izločitev Zveze narodov pomeni zato najjasnejši dokaz ole še defenzivnem značaju demokratskih načel v dogajanjih svetovne politike.

Poglavje iz slovenske politike

Dr. Igor Rosina

V slovenski napredni javnosti se je v zadnjem času ponovno izrekla misel o kvarnosti in načelni nepotrebnosti tradicionalnega slovenskega dualizma klerikalizem-svobodomiselstvo.

In vendar mislim, da take misli ne izvirajo toliko iz prepričanja, da je taka takojšnja likvidacija možna, niti, da je odvisna samo od napredne strani; mnogo bolj izgleda, da gre za izraz kritike, ker je ob siceršnji naši desorientiranosti postalo to načelo svobodomiselstva sko-

raj edino merilo in kriterij za politično pripadnost.

Toda človek šele z leti opazi, kako zelo tiči ves v mišljenju, ki ga obdaja in v tradicijah, ki so mu prešle v krvi; komaj, da se mu bo posrečilo za prst premakniti prilike. Tako je verjetno tudi v javnem življenju in v praksi se bo takoj videlo, da ima slovensko svobodomiselstvo mnogo pregloboke korenine v narodnem življenju, da bi se dalo izbrisati preko noči. Ostalo bo še dolgo dobe eden izmed glavnih kriterijev slovenske politične di-

ferencije.

Svobodomiselstvo začne že v gimnaziji s prvim uporom zahtevati, da brezkompromisno in brezskritično podvrže svoje misli pod grožnjo, da bo tvoj eventualno drugačni nazor nele izraz morebitne pogrešnosti tvojega mišljenja, temveč npr. greh, ki bo imel za posledico važno pogubljenje. Od tedaj dalje postaneš pristaš Črtomira proti Valhunu, Friderila Barbarosa proti Gregorju IX., Galileja proti zahtevi o priznanju zemeljske negibnosti, Jana Husa proti Martinu V., Trubarja proti škofu Hrenu, Prešerna proti Janzenistom, Gregorčiča proti Mahničju in tako na prej do današnjih dni.

Vse, kar je človeštvo storilo velikega, se ti zdi, da je storilo v boju proti duhu dogmatizma in netolerance, ki bi nas privedel samo v novo nesvobodo duha, propad znanstva, filozofije, svobodnega iskanja in v konsekvenci tudi gospodarstva; padeč nazaj v teološke blaznosti kake bizantinske dobe iz sedmega ali omega stoletja. Zahteva po polni duhovni podreditvi vsega javnega življenja iz mišljenja doktrinarstva cerkve — in ta zahteva se je postavila z ločitvijo »edino zveličavni« in »brezvercev« tudi v Sloveniji — je naletela na odpor ljudi, ki so bili mišljenja, da bi taka in tako izvajana cerkvenost nujno ovirala prosto udejstvovanje človeškega duha. Ta odpor še traja, ker še traja zahteva; in če se v tolerantnejšem mestu razlike izbrisujejo, na deželi, ki komaj prihaja — rada ali nerada — v dobo tega »kulturnega boja«, rastejo.

Iz tega zrelišča se ti zdi, da je tudi slovenski narod vse kar je pokazal velikega in svobodnega rodil iz borbe za svobodo duha in proti avtoriteti, ki je

terjala, da se i. brezkompromisno in v vsem podvrže: od Trubarja, kmetskih uporov, Prešerna do jugoslovanskih dobrotoljcev.

Mi na Štajerskem imamo slogaško tradicijo. Ta je predpostavljala toleranco: na eni strani pristustev možnosti, da se kdo lahko »tudi po svoji fazoni zveliča«, na drugi strani pa zunanje izkazovanje spoštovanja obredom in tezam cerkve kot tradicionalne verske organizacije naroda. Toda to je bilo premalo. Zahtevala se je popolna, tudi duhovna »laudabiter subiectio«. Odtlej smo tudi mi v kranjskem kolovozu političnega dualizma; čeprav se hvalabogu še pozdravljamo in celo govorimo med sabo.

Slovenski politični dualizem klerikalizem — svobodomiselstvo ima torej globlje korenine kakor da bi se dal likvidirati z eno samo izjavo. Danes pa je položaj ta, da se bo slovenski svobodomislec, če se že mora prikloniti pred kakim duhovnim totalitarizmom, preje upognil pred totalitarizmom države ali rasnacionalnim kakor pa pred cerkvem.

Možnosti za kako prostovoljno kulturno vstrosmerjenje Slovencev zaenkrat torej ni videti. Pač pa gre za zahtevo, da se preseka s krakso, po kateri naj bi bila ta kulturna diferencija tudi že edino merilo za ocenitev vrednosti kake napredne grupacije. Če je bil katoliškemu pokretu, čim se je politično formiral v današnjem smislu, samo program propagiranja cerkvenoverske nadoblasti v javnem življenju preozek za politično borbo in je moral priti dr. E. Janez Krek, da mu je s krščanskim socializmom osnovno razširil, se taka potreba čuti toliko bolj na drugi strani.

Posebno danes, ko smo na prekretnici,

ki so danes toliko iskane na svetovnih blagovnih tržiščih. Na žalost je večina teh novih rudnikov, ki so začeli z deset in več milijonskimi osnovnimi kapitali eksploatacije naših rud, v tujih rokah. Za srbsko rudno bogastvo so se začeli zanimati Angleži, Francozi, Nemci, pa tudi Italijani. Kupili so rudne koncesije od domačinov za majhen, skoraj neznamen denar, najeli domačo delovno moč, ki je pri nas skoraj zastoj, za upravitelje in vodilne moze rudnikov in topilnic pa so pripeljali s seboj svoje ljudi, ki jih sijajno plačajo. Jasno je, da jih rudarji, ki so plačani naravnost mizerno, ne gledajo preveč prijazno.

Težko je danes presoditi, koliko slovenskih rudarjev je zaposlenih po tukajšnjih rudnikih. V rianjskih rudnikih jih je okrog dvesto, v senjskih nad sto, v Resavi okrog osemdeset, v trebčanskih rudnikih nad dvesto, v Vrduku (državni rudnik premoga) okrog sto, v Krupnju pedeset, v Zajači (rudnik antimona) štirideset, okrog sto v borskih rudnikih. V bosanskih rudnikih je danes okrog tisoč slovenskih delavcev. Tudi v južni Srbiji že naletiš na naše rudarje. Delajo pri pripravljalnih delih za nov, velik rudnik kromove rude. Tudi po manjših rudnikih so. V glavnem lahko rečemo, da so naši rudarji iskani, ker je znano, da so dobri delavci in kar je glavno: stari, preizkušeni rudarji. Večinoma dobijo delo kot kopači ali minerji. Nekaj jih je tudi, ki so si s svojim pridnim delom priborili meso nadzornika.

Kakšno je življenje naših rudarjev? V glavnem bedno. Zasluzek je manjši kot v ožji domovini, ker je tu delovna moč mnogo cenejša kot pri nas. Ljudje, mislim tu na domače delavce-težake, so navajeni živeti zelo skromno in s petimi, šestimi dinarji na dan opravijo vse svoje življenjske potrebe. Poprečni zasluzek na šihl je po srbskih rudnikih 20 do 30 dinarjev. Največja težava, ki težko zadene našega človeka, so neurejene razmere, v katerih morajo rudarji živeti. Ker so rudniki po večini še mladi, saj je večina rudnikov nastala šele v povojni dobi, niso skoraj nikjer zgrajene delavske naselbine. Lastniki rudnikov, ki so investirali svoj kapital v glavnem za odkup rudarskih koncesij in za nakup potrebnih strojev, se kar ne morejo odločiti, da bi postavili za svoje delavstvo potrebna stanovanja. Po navadi postavijo nekaj lesenih barak, v katere strpajo na stotine delavcev. Te barake so najbednejše prebivališče naših rudarjev. Jleglo nesnage in vsakovrstnih bolezni. Pomanjkanje vode, zlasti pitne, je drug razlog, da se naši ljudje počutijo tod nesrečno. V svojem obupu se oni zatekajo čestokrat k pijači, in ob čaši pokvarjenega vina tožijo o svoji nesrečni usodi in obujajo spomine na prejšnje, čeprav trdo življenje, ki so ga živeli po naših rudnikih.

Najbolj nesrečno se počutijo rudarske matere, ki so bile navajene na naše urejene razmere. V večni skrbi za svoje otroke, ki jim življenje po razpadajočih barakah vidno jemlje življenjsko silo, si še v podvojeni meri želijo nazaj v ožjo domovino. Ta pa se je malo, skoraj nič ne zmeni za njihovo usodo, saj komaj more skrbeti za one, ki dihaajo domače zrak.

V snegu zaspal in skoraj zmrznil

V Spodnji Kostivnici se je 17-letni krojaški pomočnik Janez Kokol ponoči vračal domov. Med potjo se je vlegel v sneg in zaspal. Ko so drugo jutro mladeniča našli, je imel roke in noge zmrznjene. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico.

Poskus samomora

V četrtek zvečer se je vračala vesela družba proti postajališču Cirkovce. Vsi so bili precej vinjeni. Med njimi je bil tudi neki N. P., ki je pa bil že od vsega začetka jako otožen. Kakih 200 metrov pred postajališčem se je vrgel na tračnice, tik pred prihajajočim potniškim vlakom, ki vozi proti Ptuj. Lokomotiva bi ga bila sigurno raztrgala, da ga ni še pravi čas, rešil eden njegovih tovarišev.

o. Murskosoboški častni sodniki. Pri okrožnem sodišču v Murski Soboti so imenovani naslednji častni sodniki Josip Benko, industrijalec, Franc Celi, trgovec, Ernest Stivan, trgovec, vsi iz Murske Sobotice.

o. Nova specialista. Te dni sta napravila izpit za specialista iz ginekologije in porodništva dr. Vladimir Trampuž in dr. Vito Lavrič.

o. Poškodbam podlegel. Zrtev strahovite eksplozije v tovarni nabojev v Kranju, Marjan Smajdek, je v ljubljanski bolnišnici podlegel poškodbam.

o. V Ljubli je obupala nad življenjem 18-letna služkinja. Draga G. Mladenka je v samomorilnem namenu izpila večjo količino lizola. Morali so jo prepeljati v bolnišnico.

o. Občni zbor Delavske zbornice v Ljubljani. Včeraj je bil v Ljubljani občni zbor Delavske zbornice. Zborovanje je vodil predsednik g. Jakomin. Poročali so tajnik Uratnik, blagajnik Bricej in Edvard Režek. Na občnem zboru je bil sprejet novi proračun, ki predvideva 2.363.000 dinarjev dohodkov in prav toliko izdatkov.

o. Nov tolmač madžarsčine. Apelacijsko sodišče v Ljubljani je postavilo za tolmača madžarsčine pri državnem sodišču v Murski Soboti notarskega pripravnika Dšubana Ladislava.

»Zelena smrt«

o. Sokolsko Silvestrovanje. Sokolsko društvo v Ljutomeru priredi Silvestrovanje ob 20. uri z zabavnim sporedom. Tudi sokolska četa pri Mali Nedelji priredi Silvestrovanje. Na sporedu je veseloigra in druge zabavne točke.

c. Častni sodniki v Celju. Po odloku pravosodnega ministra, so pri celjskem okrožnem sodišču imenovani za častne sodnike trgovec Josip Kramer, trgovec Drago Lojbnar in trgovec Anton Fazarine.

c. Koroški borci, krajevna organizacija v Celju, priredi 5. jan. v »Evropi« družabni večer.

c. Aretirani Kovač Anton, o katerem smo obširno že poročali, je imel zelo širok delokrog. Pečal se je tudi s tihotapstvom in preko meje je hodil nekje blizu Mute. Orožništvo slut, da ima tam tudi skrivališče in zalogo pokradenega blaga.

c. V bolnišnico je bil prepeljan trgovec Slana Ferdo iz Celja, ki si je pri padcu v Bezenškovi ulici izpahnil nogo. Levo roko si je zlomil v ramenu prevžitkar Očko Janez iz Čadrama pri Oplotnici.

c. Kino Dom predvaja od nedelje do srede vefilmi iz svetovne vojne »Veronica«, Marica Andersgust, Gustav Frölich, Olga Čehova.

c. Kino Union, Celje, 31. dec. nepreklicno zadnjikrat prekrasen film po Grimmi pravljici »Snežulčica«. 1., 2., 3. jan. »Heidi« (Shirley Temple) v nemškem jeziku.

c. Kino Metropol: na Silvestrovo ob 20.30 premiera nad vse zabavnega filma »Naša mala ženska«. Izvrstna komedija! Käthe von Nagy, Paul, Kamp.

n 102 letni stavec brez očal čita ljubzenske romane. V Dubrovniku živi 102-letni Petar Durašković, ki še vedno čita romane brez očal. Pravi, da so mu najboljše ljubzenske zgodbe. Stoletni starček zna na pamet cel »Gorski venec«, ki ga zelo rad recitira.

n Pastirji zažgali kočjo in starčka. Bliizu Sremske Mitrovice je v nekem gozdu 75-letni starček Mijat Karajko stražil divja. Ponoči se je pred mrakom zatekel v zapuščeno pastirsko kočjo. Pastirji so iz zavisti kočjo zažgali. Starček je v spanju zgorel.

»Nikar ne stoj tu kakor kak malik, prinesi mi rajši nov lonec harve!«

Novice

Kdaj dobi Celje spodobno justično palačo?

OBCINA NE ODGOVARJA ZA NEZGODE, ČE BI SE POSLOPJE PORUŠILO. — KAKO JE NEKDO »VLO MIL« NA SODIŠČE.

Po Celju od časa do časa zakroži nova šala na način poslopja okrožnega sodišča. Vsaka šala je za smeh, toda ob taki šali se lahko človek tudi zamisli. To je žalostna šala. Če bi znali Slovenci za naše stvari narediti kaj reklame, kakor to znajo n. pr. Nemci ali Američani, za vsako svojo zanimivost, bi postalo Celje slavno in veliki dnevniki bi prinašali sliko poslopja okrožnega sodišča, ta in oni list bi še razpisal nagradno tekmovanje, ko bi pod sliko napisal: »Uganite, v katerem mestu stoji poslopje sodišča, za katerega občina ne more jamčiti, da se ne podre, in ki je podprto s koli?« Celjski mestni svet je namreč na zadnji seji podaljšal pogodbo občine z okrožnim sodiščem do 31. januarja 1940. leta, vendar pa izjavil, da občina ne odgovarja za nezgode, če bi se poslopje podrlo.

Čuden vtis ima človek, ko vidi velike sobe, kar dvorane, vse starinsko opremljene in z otesanimi podporniki podprte stropce. Kmetije, ki so bili vabljani k pričevanju ure in ure daleč, prestopajo po tlakovanem hodniku v najhujšem mrazu

včasih po več ur, da pridejo na vrsto. Godrnjajo, neodno ugibajo o pravnih zadevah in čakajo... Nujna potreba bi bila, določiti pričam čakalnico. — Razni oddelki sodišča so narodno razdeljeni po poslopju, drž. tožilstvo se nahaja na drugem koncu mesta. Nad vsem tem se mora človek čuditi, ko se spomni, da je Celje tretje slovensko mesto in ko izve, kako širok je teren tega okrožnega sodišča.

Pred nekaj tedni je pritisnil za kljuko nek gospod, ki je imel opravka na sodišču. Ker so bile še uradne ure, ni vedel, da se soba zaklenjena in je malo odločneje prijel kljuko. Vrata so se odprla, toda soba je bila prazna. Gospod je hotel vrata spet zapreti in oditi, pa je opazil, da je »vlomil«. Tako slaba je bila ključavnica, da je zadostoval le trd pritisk na kljuko, da se je vdala.

Merodajni morajo zastaviti vse sile, da si Celje čim prej pribori potrebam primerno justično palačo in da občini ne bo več treba z okrožnim sodiščem podaljšati dogovora o stari grofiji.

Slovenski rudarji v srbskih rudnikih

S SLOVENSKIMI ŽULJI SE KOPIČI BOGASTVO TUJEGA KAPITALA. — ŽIVLJENJE SLOVENSKIH RUDARJEV JE TEŽKO, ZASLUZEK MAJHEN.

RTANJ, konec decembra
Ze več kot deset let žive naši ljudje kot rudarji po raznih srbskih rudnikih. Semkaj so jih prignale težke materialne razmere, v katerih so živeli v ožji domovini. Huda gospodarska kriza, ki ni prizanesla niti rudarstvu, jih je odtrgala iz slovenskih krajev in šli so s trebuhom za kruhom na jug naše države, kjer so jim razni agenti obetali lep zasluzek in kar je glavno: delo brez praznih šihov. Tako jih je odšlo v te kraje na stotine. V glavnem samci, potem pa tudi mnogi z družinami. V vseh je lebdelo upanje, da si bodo našli tu doli če ne udobnejše življenje, pa vsaj tisti ljubi kruhek, ki je postajal v ožji domovini čezdalje manjši in grenkejši.

Če preromaš vse srbske rudnike in velik del bosanskih boš naletel povsod na slovenske rudarje. Ponekod

več, ponekod manj. In ne boš jih dolgo iskal. Ze na samem ohrazu teh ljudi, ki so se zakopali za celo svoje življenje globoko pod zemljo, da kopljejo za tuj račun črni diamant ali baker ali svince, jih spoznaš. Tudi po obleki. Kajti domačini, tudi rudarji, se oblačijo še v narodno nošo in se po končanem šihu vrnejo v svojo vas. Ti vsi so šele napol proletariati in le počasi dobiva srbski narod svoje profesionalne rudarje, ki bodo potem nadomestili vse naše in tako postali nasledniki nekdanjih saških rudarjev, ki so v srednjem veku kot najemniki kopali tod rudo in kopičili bogastvo takratnih srbskih kraljev in despotov.

Na splošno moramo reči, da je srbsko rudarstvo v poslednjem času v velikem zagonu. Povsod se odpirajo novi rudniki bodisi premoga bodisi bakra, svinca, antimona in drugih rud,

Maribor

Poroke, rojstva in smrti 1938

NEKOLIKO PREGLEDA O LJUDSKEM GIBANJU V MARIBORU V LETO 1938.
— ŠTEVILO PREBIVALSTVA STALNO NARAŠČA.

Koncem leta je pogled v preteklo dobo včasih zelo zanimiv. Zanimiv je tudi pregled rojstev, porok in smrti v Mariboru. Mesto sestavljajo tri župnije: stolna, frančiškanska in magdalenska. V vseh treh župnijah se je letos rodilo 1100 otrok, poročilo 610 parov in umrlo 865 oseb. Skupna slika rojstev in smrti v Mariboru je razveseljiva, saj je bilo 295 rojstev več, kakor pa smrti, kar pomeni da število prebivalstva stalno narašča.

Zanimiva je primerjava teh skupnih števil z letom 1937. Takrat se je rodilo 1242 otrok, porok je bilo 796, umrlo pa je 892 oseb. Letos se je torej rodilo 142 otrok manj ko lani. Tudi porok je bilo letos v Mariboru 186 manj kakor leta 1937. Edino število smrti je letos zadovoljivejše kakor lani, saj je bilo letos 27 smrtnih slučajev manj. Zanimivo je, da je kljub izboljšanju življenjskih prilik bilo letos precej manj porok kakor lani in celo manj kakor tri leta nazaj. S številom porok je seveda padlo tudi število rojstev od 1242 na 1100, dočim je bila umrljivost letos manjša.

MAGDALENSKA ŽUPNIJA.

Citatelje bo morda zanimal tudi pregled po posameznih mariborskih farah. Največja mariborska župnija je magda-

lenska. V tej župniji so letos poročili 282 parov, pokopali 562 oseb, krstili pa 340 novorojenčkov. V magdalenski fari je število smrtnih slučajev večje, ker so vsi tuji smrti v mariborski bolnišnici, ki spada v njeno področje. Tudi tu se je število položaj precej poslabšal napram letu 1937. Porok je bilo lani 316 (letos za 34 manj), rojstev 371 (letos za 31 manj), smrtnih slučajev 606 (letos za 44 manj). Iz tega je razvidno, da se tudi v magdalenski župniji število prebivalstva veča.

FRANČIŠKANSKA ŽUPNIJA.

V tej fari se je letos rodilo 109 otrok, lani pa 140. Poročilo se je 224 parov, lani 171. Umrlo je 109 oseb, lani 140. Zanimivo je, da je edino v tej župniji število porok letos večje, kakor leta 1937.

STOLNA ŽUPNIJA.

V stolni župniji so letos imeli 104 poroke, dočim leta 1937. 109. Rodilo se je 651 otrok, lani pa 731. Umrlo je 196 oseb, lani 208. Število rojstev v mestni župniji je zato tako veliko, ker so vsi tuji novorojenčki iz porodnišnice, sicer bi bilo število rojstev nekoliko večje od števila smrtnih slučajev.

vega polja (8. venac), E. Adamič, Potrkan ples (gorenjska narodna). Po odmoru: P. J. Čajkovski, Patetična simfonija (Adagio, Allegro non troppo, Allegro con grazia, Addagio lamentoso, Allegro molto vivace).

Častni sodniki v Mariboru

Pravosodni minister je postavil na področju okrožnega sodišča v Mariboru sledeče častne sodnike: Miloš Oset, veletrgovec, Ferdo Pinter, veletrgovec in Drago Roglič, industrialec.

Ko'iko vozil ima Maribor

Pri predstojništvu mestne policije v Mariboru je registriranih 333 osebnih avtomobilov, 94 tovornih avtomobilov, 162 motornih koles in 5815 biciklov. Na vsakega sedmega Mariborčana pride eno kolo. Fiakerskih voz je v mestu 94. Zanimivo je, da je število motornih vozil precej naraslo napram prejšnjemu letu, rekordno pa se je zvišalo število koles.

Božičnice CMD na obmejnih šolah

Častno se je odzvala letos mariborska javnost pozivu tukajšnjih podružnic CMD ter s svojimi bogatimi darovi pripomogla, da se je pripravilo tako velikemu številu revnih obmejnih otrok božično veselje. Nad 30.000 dinarjev v denarju in blagu sta nabrali podružnici ter s tem obdarovali preko 50 šol vzdolž severne meje, od Korotana do Prekmurja. Ni mogoče se vsakomur posebej zahvaliti za velikodušnost, s katero je pomagal lajšati bedo obmejne prebivalstva. Zato se podružnici CMD tem potom zahvaljujeta vsem, ki so na kateri koli način pripomogli, da so se letošnje božičnice na obmejnih šolah mogle vršiti v tako lepem obsegu.

Muzikanti napadli starega viničarja

Ko je danes zgodaj zjutraj odhajal 54 letni viničar Ferdinand Ferk iz Počehove v mesto, so ga na cesti v Počehovi napadli neznani godbeniki, ki so bili precej vinjeni. Eden, ki je nosil bas na hrbtnu, ga je z nožem zabodel v hrbet. Ferk se je nezavesten zgrudil. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer so zdravniki ugotovili, da ima ranjena pljuča. Njegovo življenje je v resni nevarnosti. Za napadalce poizveduje orožništvo v Košakih.

m Napredoval je v višjo položajno skupino prof. Josip Špendal na realni gimn. v Mariboru.

m Poroka. Na Sladki gori sta se poročila tuk. trgovec Friderik Jauk in gđ. Ivanka Zupančič, trgovka, lastnica agenture in posestnica iz Maribora.

Danes zvečer vsi na

silvestrov večer v Sokolski dom

m Z Abrahamom se bo jutri srečal oficijal drž. žel. g. Arzenšek Anton. Jubilar je rodom iz Šmarja pri Jelšah in je bil odlikovan za vestno službovanje pri železnici.

m Iz sodne službe. Za sodniškega pravnikarja pri okrožnem sodišču v Mariboru je imenovan Franc Pinter, diplomirani jurist iz Selnice ob Dravi.

m Prof. Dolar odloži predsedništvo ZMB. Kakor smo izvedeli, je dosedanjí predsednik Zveze Maistrovih borcev v Mariboru prof. dr. Dolar odložil svoje predsedniško mesto.

m Društvo Rdečega križa Krčevina-Košaki vprizori 6. jan. ob 16. uri v krčevinski šoli Vomergerjevo igro »Vrni-tev«. Čisti dobiček je namenjen za prispevek božičnice za revne šolarje.

m Otrok pil očetno kislinu. Danes zjutraj so pripeljali v mariborsko bolnišnico 2letnega dninarjevega sina Antona Cafuto, ki je iztaknil stekleničico z očetno kislinu. Otrok je napravil nekaj požirkov te kisline in dobil hude krče.

m Tenorist Slavko Lukmann priredi drevi koncert opernih arij in pesmi v kavarni »Astorijske«.

m Francoski krožek v Mariboru sporoča svojim članicam in članom, ki posejajo tečaje, da se zaradi počititne prekinjenj pouk nadaljuje v torek, dne 10. januarja 1939.

m Smučarski tečaji. Znani smučski učitelj g. Vilj Vezjak vodi smučarske tečaje pri Treh ribnikih. Udeleženci naj se prijavijo dnevno ob 9. in 14. uri pri Glasbenem paviljonu v mestnem parku. Pojasnila pri »Putniku«, Divjaku in Leyrerju.

m Zrtev napada. V Žitnici sta dva neznanca moška napadla 17letnega mlinarskega vajenca Martina Žižka iz Ščavnice in mu dala več zabodljivcev v hrbet. Nevarno ranjenega mladeniča so prepejali v mariborsko bolnišnico.

KAVARNA ORIENT

nudi najlepši Silvestrov večer!

m Težka prometna nesreča pri Framu. Na cesti Zg. Polskava-Fram se je včeraj popoldne pripetila zelo huda prometna nesreča. Težko naložen tovorni avtomobil tvrdke »Tapred« iz Zagreba je po nesreči trčil v osebni avtomobil grofa dr. Attemsa iz Slovenske Bistrice. Limuzina je popolnoma zmečkana. K sreči ni bil noben potnik ranjen. Grof dr. Attemsa ima na razbitem avtomobilu zelo veliko škodo.

m Kolesar pod vozom. Na križišču Tržaške ceste in Stritarjeve ulice je neki voznik povozil mizarja Ivana Babica, ki se je na kolesu peljal v mesto. Konj je kolo popolnoma pohodil, kolesarju pa poškodoval levo nogo.

Mestna hranilnica v Mariboru

pupilarno varni denarni zavod mesta Maribora

Daje posojila na hipoteke, vrednostne papirje, menična in v tekočem računu po ugodni obrestni meri.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje najugodnejše.

Za vse obveznosti jamči mestna občina mariborska z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo.

Uradne ure: dnevno od 9. do 12. ure v Orožnovi ulici 2.

Podpirajte domači denarni zavod!

m Zrtev podivljane krave. Na Po-breški cesti je podivjana krava, ki jo je peljal neki mesar v klavnico, podrla kolesarja Stefana Vreša, čevljarskega vajenca iz Dogoš. Deček si je pri padcu zlomil prst na desni

V POČASTITEV ROJSTNEGA DNE NJ. VEL. KRALJICE MARIJE priredijo združena Sokolska društva v Mariboru

III. SOKOLSKI PLES

V SOBOTO, DNE 14. JANUARJA 1939, V VSEH PROSTORIH SOKOLSKEGA DOMA Vstopnina din 15.-

Samopomoč šibkih konzumentov

MARIBORSKA NABAVLJALNA ZADRUGA DRŽ. NAMEŠČENCEV OPRAVLJA VAŽNO SOCIALNO DELO

Prva decembrska številka »Večernika« je podala revijo našega vsestranskega udejstvovanja izza osvobojenja sem. Pregled le spopolnimo, če omenimo še eno gospodarsko ustanovo v našem obmejnem središču — Nabavljalno zadrugo državnih nameščencev.

Prvo seme te pomembne gospodarsko-socialne celice je bilo vsejano pred sedemnajstimi leti. Tudi ta začetek je trčil na težkoče, ovire, predsodke, pomisleke. Toda prvi zadrugniki se niso umaknili težki nalogi. Celica se je leto za letom širila ter tako izpričala svojo življenjsko upravičenost.

Danes predstavlja ta zadruga postojanka uvaževanja vreden zadrugni gospodarski faktor, saj nabavlja najvažnejše življenjske potrebščine — živila, obleko, posodo in kurivo — skoro 6000 članom, oziroma če računamo na vsakega člana povprečno le 3 družinske člane, 18.000 ljudem. V sedemnajstih letih svojega obstoja je zadruga z izključitvijo posredništva izvršila članstvu znaten prihranek in tako povečala njihovo kupno moč.

Zadrugo gospodarsko združenje vrši torej pomembno socialno poslanstvo, grajeno na naravni osnovi — na gospodarstvu. Že nešteto krat se je zadrugi pre-

rokoval razpad. To preročstvo se ne more uresničiti, ker ima gospodarsko življenje svoje nepisane zakone.

Lahko mirno trdimo, da je zadrugništvo v popolnem skladu z narodnimi in državnimi interesi.

In njen narodnogospodarski pomen? Različne so razlage, dasi je tudi to vprašanje enostavno. Res je njena funkcija bolj socialnega kot pa gospodarskega značaja, ker dobrin ne ustvarja, jih ne proizvaja, temveč teži bolj za pravičnim menjanjem (dobrin). A prav to je ona pereča stran, ki povzroča največje gospodarske preglavice, trenja in socialne borbe! Trdnost v narodnem gospodarstvu je le takrat, če je med posameznimi socialnimi plastmi normalno kroženje dobrin — denarja ali blaga. Nenormalno prehajanje povzroča zastoj v vsem socialnem udejstvovanju, povzroča to, kar doživljamo danes. Osiromašen narod je breme vsem in nima višjih teženj, nima vsega onega, kar pogrešamo in tolikokrat poudarjamo zlasti za naš obrambni pas. Zato bo ta individualno-kolektivna gospodarska ustanova, katere postanek, obstoj in razvoj utemeljujejo obstoječe razmere, nedvomno obstala in se v splošno korist tudi razvijala, našla več posnemalec tudi izven svojega socialnega okvira.

I F.

Kavarna Rotovž — priletno Silvestrovanje
Dekoracije — Godba — Zabava

Za razvoj tujkega prometa v Mariboru

Za čim uspešnejši razvoj tujkega prometa v Mariboru se bo kmalu pričel tujsko prometni tečaj. Ta tečaj bo na širši podlagi zajel razne predmete, jezikovne, kuharske, personalne, pogostinske, hišijske in splošno turistične. Tečaj bo vse te panoge teoretično in praktično obravnaval.

Za spremstvo po mestu, za razkazovanje zgodovinskih in umetniških znamenitosti ter raznih kulturnih in socialnih ustanov bodo izbrani strokovni vodniki po mestu. Vodniki seveda ne bodo poklicni, marveč samo častni. Za boljše propagando našega mesta bo mestni tu-

ristični urad oskrbel arhiv potrebnega propagandnega gradiva, fotografskih posnetkov, klisejev, diapozitivov in filmov. Pripravlja se tudi »Mariborska kronika v slikah«.

Koncert slovanske glasbe

Na koncertu Glasbene Matice v Mariboru bo mešani zbor GM in orkester z godbo 45 pp. izvajal sledeč spored: J. Mihevc, Uvertura opere »Moč planetov«, V. Novak, Slovaška suita (V cerkvi, Med otroci, Zaljubljen, Pri vaških godcih), J. Gallus-Petelin (1550-91), Glejte, kako umira pravični (madrigal), E. Adamič, Sinček moj... (uspavanka na kajkavsko besedilo), St. Mokranjac, Pesmi s Koso-

roki in dobil veliko rano na desnem licu. Nezvestnega poškodovanca so prenesli v bolnišnico.

m Poroke v Mariboru. V preteklem tednu so se v Mariboru poročili Brecej Ivan, kovaški pomočnik, in Lepenik Pavla; Golež Anton, mehanik, in Welt Ana; Lovše Branko, ing. agr., in Kavšek Ana, učiteljica; Reiter Maks, preglednik blaga, in Korez Terezija; Černič Ivan, pekovski mojster, in Zupančič Marija; dr. Ruppreht Janez, zdravnik, in Jančič Vida, učiteljica iz Ljubljane; Tovornik Rudolf, čevljar, in Mrak Elizabeta, tovarniška delavka; Črček Feliks, trgovski pomočnik, in Perger Julijana, trgovska pomočnica; Spitau Feliks, trgovski pomočnik, in Konič Valerija, zasebna uradnica; Grah Viljem, tovarniški livar, in Berdnik Helena, navijalka; Vnuč Karl, inštalaterski mojster, in Brdan Antonija, frizerka; Batista Alojz, pekovski pomočnik, in Rajh Angela, predica; Blažič Janez, zidar, in Gajzer Terezija, tovarniška delavka; Majcen Jožef, posestnik, in Rokavec Marija, gospodinja; Fijan Oskar, želez, ključav., in Glavič Matilda, gospodinja; Gobec Zdravko, trgovski potnik, in Kocijančič Elizabeta, trgovska pomočnica; Čamčala Janez, tovarniški barvar, in Vertič Al., slikarica; Živko Jožef, tovarniški strojnik, in Vidic Marija, pripravljalka; Porekar Vladimir, učitelj iz Ljutomera, in Živ-

ko Marija, fotografinja; Škerbinek Jožef, trgovec, in Caf Marija, posest. hči.

* **Najlepši Silvestrov večer v kavarni »JADRAN«.** Nastopija: ga. Lubejeva-Brumen, gg. Kosič - Crnobori in dr. Prvovrstna godba, dekoracija itd.

* **Hotel »OREL«** vabi na silvestrovanje, ki bo v vseh prostorih. Fina godba — zvečer Silvestrov menü — opolnoč odojček — v jutranjih urah kisa juha in svinjski rilci.

* **Grajska klet.** Veliko Silvestrovanje, koncert, ples, petje, dekoracije, licitacije.

* **Čitatele okraja Dravograd** opozarjamo na mali oglas prevajalske hranilnice in posojilnice.

Akademski ples

* **Silvestrovanje gasilske čete na Pobrežju** bo pri Riedl-u na Zrkovski cesti. Vabljeni ste vsi!

* **Začetek silvestrovanja »Jadrana«** bodo danes zvečer ob 19. uri naznanili krasni raketni umetni ognji, katere je društvo »Jadrana« naročilo v Celju. Rakete se bodo spuščale iz stolpa v Narodnem domu od 19. ure dalje. Vsak naj gre danes zvečer v Narodni dom, ne bo mu žal. Pridite!

* **Silvestrovo** obhajamo pri Otonu, kavarna »Promenada«, dekorirane dvorane, godba in ples.

* **Srečno in uspešno Novo leto** želi svojim cenjenim odjemalcem Mariborska tovarna metel in ščetk. Brata I. G. Zupančič, Maribor, Pobreška c. 20.

Prepece

Perzija, Smyrna, Boucle, juta, kokos, vse velikosti najceneje pri

„Obnova“ F. Novak, Jurčičeva št. 6

* **Silvestrov večer** priredijo pevci »Kobancie« v gostilni g. Pavešiča v Kamnici. Obilne udeležbe prosi odbor. Vstopnine prosto. 4286

* **Pogrebno društvo Radvanje** prosi one člane, ki so v zaostanku s članarino za leto 1938, da isto do 15. jan. 1939 poravnajo, sicer se jih mora črtati iz članskega imenika. Obenem želi vodstvo društva vsem članom in članicam srečno in veselo Novo leto in se priporoča za nadaljnjo naklonjenost. Predsednik.

* **Kam pa grem na Silvestrovo?** V gostilno Šunko, Radvanje, ki toči prvovrstna štajerska vina in tudi iz kuhinje dobiš, kar si želiš!

* **Veselo Silvestrovanje**, gostilna »Turiste«, Betnavska 39. Pristna ljutomerska vina.

* **Podporno društvo železniških uslužbencev in upokojujencev** v Ljubljani obvešča članstvo, zlasti ono, ki plačuje svoje prispevke po pošti (upokojujenci in drugi), da je v smislu sklepa zadnjega občnega zbora s 1. februarjem 1939. povišana članarina od dosedanjih 6 din na 8 din, kar naj blagovoli članstvo upoštevati pri pošiljanju članarine. Odbor.

V NOVO LETO v novem plašču od tvrdke Turad, Aleksandrova cesta 7

* **Najlepši Silvestrov večer**, vesel in zabaven, bo v baru v Veliki kavarni. Pri programu, koncertu in supeju v kavarni do srečnega začetka 1939.

5. I. 1939

* **Srečno in veselo Novo leto** želi svojim cenj. gostom gostilna pri »Zvoncu«, Ruška 8. Jožica Kuder.

* **Sporočamo**, da je II. del Kidričevega Prešerna izšel. Vsi, ki so ga naročili v Knjigarni Tiskovne zadruge na Aleksandrovi cesti 13, naj ga čimprej dvignejo.

m 70 letnico bo slavila 2. jan. ga. Orovič Marija, v Mariboru, bivša restavratorka.

V novem letu se boste počutili veliko bolj srečnega, če boste nosili „**IVAR-HUBERTUS**“ plašč od firme TURAD, Aleksandrova 7.

* **Staro-katoliška cerkev.** Ker je do 8. januarja župnik br. Šegula v Mariboru, bo na Treh kraljev dan, 6. I. cerkveni-upravni občni zbor. Zato so vabljeni vsi verniki, zlasti iz širše okolice, da se tega obč. zbora, ki bo takoj po službi božji, udeleže. Redna služba božja je vse nedelje in praznike.

Kam grem na Silvestrovo!

V restavracijo „Slavia“ paspiti gl. kol., da si bo ani želodeček ozdravim pri dobri kapijici, kuhinji in ekspres kav. Priporoča se R'itter, rest.

* **Malo - dosti; poceni - dobro** in še marsikaj drugega za mlade in starejše pri Sokolu Maribor I, v kasarni kralja Petra I. Jutri! Rajanje do drugega leta!

* **Mestna hranilnica v Mariboru**, Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru in Mariborski kreditni zavod v Mariboru dne 2. januarja 1939 radi notra njih del za stranke ne uradujejo.

Maščevanje po dvajsetih letih

Ivan Potrč.

To zgodbo mi je pripovedoval novinar Pirc. Godila se je in se nesrečno zaključila okoli Velike noči, a lahko bi se tudi okoli Božiča, zato ne bo prav nič napak, če vam jo povem že za te praznike. Pirc pa je takole pripovedoval:

— V domačem kraju na Dolenjskem sem se spoznal s krčmarjem Glazerjem. Takrat sem bil še mlad, komaj sem se začel razgledovati po življenju, a Glazer je bil takrat že vdovec in v pokoju. Včasih je bil orožnik. Bil je dober človek, dalo se je pomeniti z njim. Večkrat je prisedel k meni v krčmi in mi začel tožiti, kako bi mu prav za prav lahko bilo čisto lepo na svetu in se mu ne bi bilo treba pehati s krčmo. A rekel je, da brez stalne družbe, brez tega, da bi ne bil nihče v njegovi bližini, ne bi dolgo vzdržal. Hodil je počasi po gostilni — še sedaj se mi zdi, da slišim podrsavanje nog po tleh — in se oziral z dolginimi pogledi na cesto, ki je peljala mimo hiše. Enkrat sem ga slišal prav razločno, kako je povedal skoraj na glas:

»Ni ga.«
Nato sem slišal globok vzdih.
»Kaj pravite, gospod Glazer?« sem ga vprašal.

Zdrnil se je, kakor da bi se šele zdaj zavedel, da sem bil v krčmi. Nazadnje pa se je le zbral. Na široko se je razsmejal, prav s takim krčmarskim smehom, in dejal:

»Staramo se, staramo! Človeku se sa-

mo govori.«

Nisem ga dalje nadlegoval s povpraševanji, celo sam sem prešel na drugo zadevo, ali Glazerjev vzdih in njegov »ni ga« mi pa le nista šla več iz glave. Sam bi težko dejal, zakaj ne. Nekaj je ostalo v meni prikrito, misel pa je začela nehoti glodati za odkritjem. Ta pomenek je bil med nama takole na zimo, mogoče v takem času, v kakršnih smo zdaj, okoli praznikov. Pozneje sem prišel še večkrat h krčmarju. Skraja se mi je samo zdelo, potlej pa so začeli tudi drugi govoriti, da krčmarja nekaj jemlje, da vidno hujša in sivi. Komaj rahlo osivela glava mu je, rekel bi, skozi noč osivela.

V postnem času pred Veliko nočjo sva po večini sama presedela v vaški krčmi. Krčmar, kakor da nima več miru. Nisem ga videl, da bi obsedel več kakor nekaj minut na stolu. Vstajal je in se pogostje in pogostje oziral skozi okna; največ na južno stran, od koder je vodila pot iz mesta.

Potlej je enkrat iztrkal pepel iz pipe pred mene na mizo in me poklical:

»Pirc!«

Pogledal se ga z malo začudenim pogledom, kaj bo.

»Pirc, dva tedna je še do Velike noči, a jaz sem že napravil testament. Kaj menite, se še vidiva po njej?«

»Kaj govorite, za božjo voljo, gospod Glazer?« sem vzkliknil.

Sedel je, kakor da bi se zrušil na stol — prav nič ga ni več držalo pokoncu. Skoraj šepetajoče mi je začel pripovedovati.

»Dvajset let me že pije ta mora. Skrajša se nisem kdo ve kako menil za njo —

Silvestrovanje

v novi sokolski dvorani na letnem telovadšču SOKOL POBREŽJE

Nočna lekarniška služba: lekarna sv. Areh. Glavni trg. tel. 20-05; Magdalenska lekarna na Kralja Petra trgu 3. tel. 22-70.

Kino

* **Grajski kino.** Veliki zabavni film Nasmeh sreče. Shirley Temple v glavni vlogi.

* **Esplanade kino.** »Pesem pomladi«, dunajska opereta očarljive glasbe. Magda Schneider. W. Albach Retty.

* **Union kino.** »Tarzan junak« eksotični velefilm senzacij in pustolovščin. Tarzan v novih smelih podvigih!

* **Zvočni kino Pobrežje** 31. 12 in 1. I. krasen film »Matura« s Simone Simon.

Mariborsko gledališče

Sobota, ob 21. »Boccaccio«. Silvestrovska predstava v korist pokojninskega sklada gledaliških igralcev. Znižane cene.

Nedelja, »Pesem s ceste«. Zadnjič. Globoko znižane cene. Ob 20. »Vse za šalo«.

Ponedeljek: Zaprto.

Torek, ob 20. »Kralj na Betajnovi«. Red D.

Silvestrovanje v gledališču bo najcenejše in zelo zabavno, saj se vprizori priljubljena in vesela opereta »Boccaccio« ob znižanih cenah. Začne šele ob 21. uri (9. uri), konča pa opolnoči z novoletno alegorijo.

Prihodnjo soboto bomo začeli priobčevati napet detektivski roman

Elaina Hamiltona

»ZELENA SMRT«

Roman iz sodobnega življenja pridobitnih in umetniških krogov, čigar dogajanje se suče okoli skrivnostne, tragične smrti slavnega ameriškega gledališkega igralca Karla Ardeena v londonski hotelski sobi, nudi nestrpnemu bralcu pestro podobo življenja na prekoceanskih parnikih, mednarodnih hotelih, gledaliških ložah in za kulisami ter po razkošnih vilah. V zagoneten umor poseže svetovnoznana policija Scotland Yarda, katere detektivi pridejo s pomočjo neznatnih znamenj, kakor para blatnih čevljev, svežnja ključev in drugih navadnemu človeku neopaznih predmetov na sled morilcem, ki so odstranili nevšečnega jim igralca z novim strahotnim plinom, ki ga je izumil mlad inženir in ga hotel prodati državi v vojne namene. Napeta in razburljiva vsebina romana

»ZELENA SMRT«

ostane bralcem za vedno v spominu, kajti v njem so z neverjetno realnostjo opisani trenutki, ki prinašajo do izraza vso človeško pretkanost, pa tudi jasnovidnost zasledovalcev zločina.

človek je mlad in se ne briga, kako bo za dvajset let — a zdaj mi ne da več spati. To je še iz tistih mojih orožniških let. Takrat je bil nekdo umorjen. Kdo, ni važno. Zaprlj so več ljudi, a pravega nismo mogli najti. Zajel sem nekaj cigarov in izvedel od njih, kdo je ubijalec. Cigani so ga izdali. Prijel sem ubijalca, ki je bil obsojen na dvajset let hude ječe. A zdaj vam bom povedal tisto, kar mi ne da miru. Ko so ga gnali iz razpravne dvorane, naneslo je, da so ga gnali prav mimo mene, je siknil skozi zobe, da sem začutil njegovo vročo sapo na vratu:

— Za dvajset let se vidiva! Pripravi se!

Takrat sem bil mlad, saj pravim, in sem se samo pomilovalno nasmehnil. Pozneje pa sem se le začel zanimati, kako je z Gajštom — tako se piše. Nikakega pomiloščenja ni bil deležen, kajti zločin, ki ga je napravil, je bil pretežak. Računal sem — te dni so ga izpustili. To me pije, nobeno noč več ne spim.«

Skrušil se je in objel psa, ki se je splazil po njem.

»Teksi, moj Teksi,« je pravil psu in ga božal. Po splahnelih licih so mu tekale debele solze.

»Aj,« sem dejal in zamahnil z roko. »Človek bo vesel, da so ga izpustili. Saj je že pozabil, kaj je dejal v jezi pred dvajsetimi leti. Bežite, bežite, gospod Glazer!«

Pa ga nisem pomiril. Tiste dni ga je vidno jemalo. Nekaj dni pred Veliko nočjo sva stavila za polič žganja, takole za šalo, kajpada, da mi ga natoči, če bo dočkal Vstajenje. Ta polič sem na velikonočno nedeljo zjutraj spil. On pa ni

Zanimiv drobiž

× **Angleška »zarjavela devica številka 1«** se je poročila iz ljubezni. V Manchesteru se je poročila neka miss Ellen, ki je bila znana pod imenom »zarjavela devica št. 1«. Ta stara gospodična je dala pobudo za velik angleški pokret, ki je zahteval, da naj plača država pokojnino vsem tistim, ki so obsedeli, kakor hitro prekoračijo določeno število let. Samske žene v Angliji pravijo, da so zaradi svetovne vojne izgubile možnost poročiti se, in da ne morejo imeti otrok, ki bi skrbeli zanje, kadar se postarajo. Zato smatrajo same sebe za vojne žrtve. »Zarjavela devica št. 1« je izjavila tik pred poroko, da se bo tudi nadalje zavzemala za stvar svojih sotrpkov, ker je srečna, da se je poročila iz — strastne ljubezni...

× **Američani so zelo raztreseni ljudje.** V prvi polovici leta 1938 je v vsej Uniji okoli 100.000 oseb oddalo pisma brez naslova.

× **Japonski kemiki so iznašli novo eksplozivno sredstvo**, ki ga delajo iz nitrogena in še neke druge snovi.

× **Okoli 1.000.000 operacij** letno napravijo ameriški kirurgi. Tretjina teh so operacije slepiča.

× **V Ameriki so iznašli nov tip torpeda**, ki se vrača in ponovno napade cilj, če je prvokrat zgrešil.

× **Slavni angleški romanopisec H. G. Wells** piše scenario za Chaplina. Kadar Chaplin sam ne piše scenario, se obrne samo na najslavnejša imena. To pot je zaprosil Wellsa, naj mu napiše tekst za prihodnji film.

bil nič manj miren. Na Belo nedeljo proti večeru je prišel k moji mizi in glas se mu je tresel, ko mi je dejal, naj se ozrem proti mizi pri vratih:

»On je!«

Ozrl sem se in zagledal človeka ob koncu srednjih let. Sedel je pri vinu in se razgledoval po gostilni. Klobuk je imel potisnjen na oči. Mene samega je spretelo. V izbi je bilo precej ljudi, nihče se ni zmenil za tuja. Proti večeru se je dvignil in odšel.

Trikat sem moral stisniti roko krčmarju, da bom odšel povedat k orožnikom, kako je. On je pripravil vsa orožja. Tudi psa je spustil z verige. Orožniki so prišli, zastražili hišo ter jo stražili tisto noč in še nekaj noči. Tretjo noč, ko je krčmar drgetal v postelji in ko še vedno ni bilo nobenega glasu o tujcu, so trije streli zdrobili okno krčmarjeve spalnice. Krčmarju se ni zgodilo nič, kajti maščevalec ni mogel v izbo, ker so bili križi na oknih.

Vsa srenja je bila pokoncu. Bil sem pri njem, ko so mu prinesli pokojnino. Roka mu je drgetala, ko je podpisoval pobotnico. Potlej sem odšel po neke kolke zanj v mesto, menda je hotel še enkrat spremeniti oporoko, ali kaj.

»Ne vzdržim več,« mi je dejal in mi stisnil roko pri odhodu.

V mestu pa me je trgovec začudeno pogledal, ko sem mu povedal, da kupujem za Glazerja. Ali še ne vem, da se je obesil? — me je vprašal. Za tiste rumene orožniške vrvice se je.

Bil sem na pogrebu. Ko so ga zagrebli, je legel pes na njegov grob in na njem poginil.

Sport

Punčecova svetovna rang-lista

Naš mušketir Punčec je poslal beograjski »Politiki« zanimiv dopis, v katerem pravi, da se čudi neobjektivnosti ljudi, ki so sestavljali letošnje teniške rang-liste. On pravi, da so strokovnjaki pri tem polagali mnogo več pažnje dejstvu, kakšne narodnosti so pojedini igralci, kakor pa njihoveemu stvarnemu znanju in doseženim uspehom, kajti niti malo se niso upoštevala tekmovanja v Wimbledonu, Parizu in za Davisov cup. Zase pravi, da bi bil gotovo najmanj na tretjem mestu, ako bi bil Francoz, Anglež ali Američan.

Punčec je letos dosegel najboljše uspehe

v svoji dosednji teniški karieri. V Davisovem cupu ni izgubil nobene igre, razen tega pa je zasedel tretje mesto v Parizu in Wimbledonu, edina njegova neuspeha sta poraza proti Menzlu v Parizu in proti Mako-u v Forest Hillsu. Kljub temu pa so na listi mnogi igralci, ki jih je letos ponovno gladko premagal, celo po večkrat. Na podlagi svojih letošnjih mednarodnih srečanj pravi, da bi po njegovem mnenju najbolj odgovarjala sledeča lista:

1. Budge, 2. Bromwich, 3. Riggs, 4. Punčec, 5. Quist, 6. Wood, 7. Jamagoši, 8. Austin, 9. Menzel, 10. Henkel, Mako.

Spor v hokeju poravnan?

Izgleda, da je spor med Jugoslovansko drsalno zvezo v Zagrebu in Tehničnim odborom v Ljubljani sedaj poravnan. Obe stranki sta uvideli, da sedaj ni čas za polemiko ter sta popustili, tako da je sigurno, da se bo prvenstvo odigralo v Ljubljani 5. in 6. jan. Tako je izostala kriza v drsalnem sportu, ki se je zdelo vsem nezogibna. Situacija je itak jasna, primat v drsalnem sportu bo ostal za enkrat še Ilirijancem v Ljubljani. Priprave za prvenstvo so v polnem teku, obstaja pa bojazen, da bo napovedano južno vreme prireditev onemogočilo.

Svetovni rekordi v hitrostnem drsanju

Mednarodna drsalna zveza je priznala sledečo listo svetovnih rekordov v hitrostnem drsanju, ki so bili doseženi tekom preteklih sezon ter so merodajni tudi še sedaj, ko stopamo v novo sezono. Moški rekordi so sledeči:

500 m 41,8 Engenestangen Norveška 5. II. 1938. 1000 m 1,28,4 Thunberg, Finska 11. I. 1930. 1500 m 2,14,9 Staksrud, Norveška 31. I. 1937. 3000 m 4,49,6 Ballangrud, Norveška 29. I. 1935. 5000 m 8,17,2 Ballangrud, Norveška 8. I. 1936. 10.000 m 17,14,4 Ballangrud, Norveška 6. II. 1938.

Zanimivo je, da ima vse ženske rekorde ena sama sportnica, Norvežanka Laila Schou Nilsen, ki je znana tudi kot odlična smučarka izza tekmovanj v Garmisch-Partenkirchen v I. 1936. Njeni rezultati so sledeči:

500 m 46,4, 30. I. 1937. 1000 m 1,38,8, 31. I. 1937. 1500 m 2,38, 1. 23. I. 1937., 3000 m 5,29,6, 30. I. 1937., 5000 m 9,28,3, 31. I. 1937.

NORVEŽAN SVETOVNI PRVAK V SKAKANJU NA POKRITI SKAKALNICI

Svetovno prvenstvo v skakanju na pokriti skakalnici si je osvojil Norvežan Ald Sandik s skokom 23 m. Sledi mu njegov

rojak Holteved, ki je tudi skočil 23 m, a je v plasmaju po točkah ostal za njim.

PRAVILA »HRVATSKE SPORTSKE SLOGE« SESTAVLJENA.

Delegati klubov »Hrvatske sportske sloge«, ka zihtevajo 56 klubov, in imajo torej večino v ZNP-u, so na zadnjem sestanku razpravljali o sprotih pravilih, v smislu katerih naj bi se izvedla reorganizacija sporta v državi. Pravila so dokončno sestavljena ter bodo predložena izrednemu občnemu zboru ZDP-a dne 8. jan. 1939.

s SK Železničar želi srečno Novo leto svojim članom, prijateljem in dobrotnikom ter vsem sportnim klubom.

s V Santiago de Chile so jugoslovanski izseljenci izvolili na posebni seji naša mušketirja Punčeca in Pallado za častna člana Jugoslovanskega doma.

s Ilustrirana sportna revija je začela izhajati v Beogradu. Prva številka je namenjena najbolj znanim sportnim klubom in funkcionarjem. Vsebuje številne ilustracije. Urejujeta jo znana urednika »Politike« B. Jovanović in L. Vukadinović. Izhajala bo mesečno, posamezna številka je po din 5.

s Zagrebški lahkoatleti tudi pozimi pridno trenirajo pod vodstvom svojega strokovnega učitelja Csörgö Endre-a.

s Črnc Jimmy Lygett, nekdanji slaven ameriški bokser in bivši Schmelingov sparring-partner, ki je že nekoč imel v Zagrebu boksarsko šolo, je zopet prišel v Zagreb z namenom, da javno nastopi in dokaže, da je še v stari formi ter da otvori zopet boksarsko šolo.

s Trenerja iz Kanade si je najel za svoje moštvo v hokeju na ledu madžarski klub Ferencvaros.

s Za prvenstvo sveta težke kategorije se bosta srečala v New Yorku Črnca Joe Louis in John Lewis, ki je prvega izval. Od čistega dobička dobijo prireditelji polovico, 37 in pol% Louis in 12 in pol% Lewis. Sicer pa si ne obetajo po-

sebnega inkasa, ker je znano, da srečanja Črncev niso posebno rentabilna. Borila se bosta že 25. I., torej že dva dni prej, kakor je bilo prvotno dogovorjeno.

s Drugi dan tekmovanja za Spenglerjev pokal v Davosu sta se zopet vršili dve tekmi. LTC iz Prage je s težavo premagal SchK Curih 2:1 (1:0, 0:0, 1:1), EHC Davos pa je premagal Götö iz Stockholma 4:0 (2:0, 0:0, 2:0).

s Italijansko smučsko prvenstvo bo od 27. febr. do 2. marca v Sestrieresu za moške ter v Abetoneu za ženske.

s FIS je na zahtevo nekaterih zvez omejila število tekmovalcev, ki jih smejo poedine države za vsako disciplino postaviti, na 30. Doslej je bilo število neomejeno.

s Zlati pokal na hokejskem turnirju v St. Moritzu si je osvojilo milansko moštvo »Črno-modrih vragov« s 5 točkami, na drugem mestu je Cercle des Sports d'Hiver iz Bruslja (3 točke), sledi EHC St. Moritz (3) in Götö iz Stockholma (1).

s Pri hitrostnem drsanju v Budimpešti je zmagal na 5000 m daleč pred drugimi madž. prvak Hidvegi v času 8:56,7.

s Za 18. mednarodno zvezdno vožnjo v Mont Carlo se je prijavilo 118 vozačev. Sprejemajo pa se še naknadne prijave proti dvojni prijavnini.

s Italijanski bokser Celli, ki je bil od sportnih instanc radi dejanskega napada na sodnika doživljenjsko diskvalificiran, je bil sedaj še tudi od sodišča obsojen na 6 mes. zapora. Sodišče se je postavilo na stališče, da je bil sodnik med matchom javni organ.

Šah

Moskovski turnir preložen

Drugega januarja se bo začel v Rusiji velik šahovski turnir, ki se ga bo udeležilo 18 igralcev, ki so že definitivno določeni. Izmed tujcev bodo prisostvovali Keres, Reshevsky, Flohr in Lilienthal. Rusi so vsi določeni razen prvaka Botvinnika, za katerega še ni gotovo, če bo igral. Zastopani bodo vsi ruski mojstri: Levenfiš, Ragozin, Romanovski, Bogatirčuk, Kan, Panov, Alatorcev, Makaganov, Goglidze, Bjelavenec, Bondarevski, Smislov in Toluš. Prvih osem kol bo odigranih v Leningradu, ostala pa v Moskvi, kjer bo turnir predvidoma zaključen koncem januarja. Začetek turnirja je bil prvotno določen za 21. december, vendar pa se je zaradi tehničnih zaprek začetek preložil na 2. januar.

š. 70-letnica dr. Laskerja. Te dni je slavil v Ameriki bivši svetovni prvak dr. Emmanuel Lasker 70-letnico rojstva. Dr. Lasker je bil svoj čas nepretrgoma 28 let svetovni prvak in šele I. 1921. je uspelo Kubancu Capablanci, da je z rezultatom 4:0 ob 10 remijih strgal krono svetovnega prvenstva z glave enega iz-

med najslavnejših šahistov vseh časov. Dr. Lasker se je pred leti za stalno izselil iz Nemčije, živel več let v Rusiji, kjer je vzgajal tamošnjo mlado šahovsko generacijo, kasneje pa se je izselil za stalno v Ameriko. Dr. Lasker je znan šahovski teoretik, velik mislec, matematik, filozof, pisatelj in dramatik. Znan je tudi kot spreten igralec bridgea, za kateri je otvoril sedaj v Ameriki posebno privatno šolo. Napisal je tudi knjigo o bridgeu in več knjig o šahu.

Partije z »Avro« turnirja

Indijska obramba

(3. kolo v Rotterdamu 10. nov.)

Beli: Flohr Črni: Keres
1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. Sf3, b6 4. Sc3, Lb7 5. Lg5, h6 6. Lh4, Le7 7. e3, Se4 8. Lxe7, Dxe7 9. Dc2, Sxc3 10. Dxc8, 0-0 11. Le2, d6 12. 0-0, Sd7 13. Tfd1, Sf6 14. Sd2, c5 15. dxc5, dxc5 16. Sf1, Tfd8 17. Sg3, Dc7 18. h3, Kf8 19. Txd8+, Txd8 20. Tad1, Txd1+ 21. Lxd1, Dd6 22. Le2, Se4 23. Sxe4, Lxe4 in remis.

Bogoljubova obramba

(4. kolo v Groningenu 12. nov.)

Beli: Flohr Črni: dr. Aljehtin
1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. Sf3, b6 4. g3, Lb4+ 5. Sbd2, Lb7 6. Lg2, 0-0 7. 0-0, d5 8. Dc2, Sd7 9. a3, Le7 10. b4, c5 11. cxd5, exd5 12. dxc5, bxc5 13. bxc5, Sxc5 14. Sb3, Se4 15. Le3, Tac8 16. Sxc5, Lxc5 17. Lxc5, Txc5 18. Db2, La6 19. Tfc1, Dc7 20. Txc5, Dxc5 21. Sd4, Te8 22. Lh3, Dc3 23. Dxc3, Txc3 in remis.

Grünfeldova obramba

(4. kolo v Groningenu 12. nov.)

Beli: Capablanca Črni: Botvinnik
1. d4, Sf6 2. c4, g6 3. Sc3, d5 4. Sf3, Lg7 5. Lf4, 0-0 6. e3, c5 7. Db3, exd4 8. Sxd4, dxc4 9. Lxc4, Sbd7 10. Lg3, Sh5 11. Tad1, Sxg3 12. hxg3, Da5 13. 0-0, Sb6 14. Ld5, Tab8 15. a3, e6 16. Lf3, a5 17. Se2, Sd7 18. Se4, Se5 19. Tc1, Ld7 20. Sd4, La4 21. Dc3, Dxc3 22. Sxc3, Sxf3+ 23. gxf3, Ld7 24. Tfd1, Tfd8 25. f4, Le8 26. Se4 in remis.

Indijska obramba.

(2. kolo v Haagu 8. nov.)

Beli: Capablanca Črni: dr. Aljehtin
1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. Sf3, b6 4. g3, Lb7 5. Lg2, Le7 6. 0-0, 0-0 7. Dc2, Le4 8. Db3, Sc6 9. Le3, d5 10. Sd2, dxc4 11. Dxc4, Ld5 12. Dc3, h6 13. Tfd1, Tac8 14. Lf4, De8 15. a3, Sa5 16. b4, Sb7 17. Se1, Lxg2 18. Sxg2, c5 19. bxc5, bxc5 20. Db2, Sa5 21. dxc5, Txc5 22. Tab1, Dc6 23. Se1, Sd5 24. Le5, Sc3 25. Lxc3, Txc3 26. Tdc1, Tfc8 27. Txc3, Dxc3 28. a4, Dxb2 29. Txb2, Tc1 30. Tb1, Tc1c3 31. Tb8+, Kh7 32. Tb5, Sc4 33. Sxc4, Txc4 34. Tb7, Lf6 35. Sd3, Txa4 36. Txf7, a5 37. Sc5, Ta1+ 38. Kg2, a4 39. Ta7, a3 40. Sxe6, Lb2 41. Sf4, Ld4 42. Ta4, Lb2 43. e4, g5 44. Ta7+, Kg8 45. Sd5, Ld4 46. Ta8+, Kf7 47. Sb4, Tb1! 48. Sc2, Lf2!! in remis.

St. Ili ob prevratu 1918

Izredno njegovo navdušenje za složno narodno delo vseh naših političnih strank me je iznenadilo in me prijetno prešinilo z globokim spoštovanjem. Vsa njegova poročila o domačih političnih razmerah, o poslednjih dogodkih in o delovanju Narodnega sveta v Mariboru, kojega član je bil, mi je obrazložil s tako ognjevitostjo besedo, da sem bil ves očaran. Njegove besede so bile zdravilo za moje duševne rane, ki mi jih je prizadejala težko prebita usoda, zakriviljena po vplivnih šentiljskih domačinih. Obrazložil mi je takratni narodni položaj in v obrisih prikazal sliko, ki jo je napravila vojna in politična vilna v obmejnih krajih.

Še isti večer, 2. novembra, je bil sestanek zaupnikov v Baumanovi gostilni, na katerem je bilo sklenjeno, da domači vojak, ki so se vrnili iz raznih kadirov in front, nemudoma sestavijo varnostno stražo pod mojim poveljstvom. Izvedeli smo namreč, da nameravajo tako stražo ustanoviti šentiljski Nemci in nas prehiteti. Niti trenutek se nisem obotavljal, navdušen vsikdar za narodno delo, sem sprejel povabilo mi mesto. Prosil sem vse domačine, naj me podpirajo pri izvrševanju sprejete naloge s tem, da ostanejo složni in se ne razcepijo v strankarska sebična stremjenja.

Drugi dan, 3. novembra, je prišel prvi

k meni akademik g. Ivan Bauman. Poznal je do pičice vse razmere v Št. Ili in mi jih orisal brez prikrivanja. Moji spomini na Št. Ili, kakršen je bil pred vojno, posebno pa ob izbruhu svetovne vojne in Ivanova sporočila, vse to mi je ustvarilo pravo podobo narodnega žitja in bitja obmejnih Slovencev. Iz Ivanovih besed je plamtela vroča navdušenost za naše gibanje, iz njegovih oči se je iskrla živa odločnost in trdna volja, storiti vse, kar je potrebno, da se zdravi Št. Ili iz omotice in se oživi in okrepi zopet narodna zavest.

Temu gospodu akademiku, ki je žali-bog prezgodaj moral umreti, dolgujejo vsi šentiljski veliko hvaležnost. Kakor bi se mu mudilo, je požrtvovalni narodnjak vpregel vse svoje moči in sposobnosti Slovencev v dobro, korist in čast, dasi je že takrat razjedala njegovo mlado, nadepolno življenje neozdravljiva bolezen. Nujno potrebno je bilo, napraviti neke na državni cesti zapornico zaradi kontrole prometa, potnikov itd. Gospod Ivan se je takoj oglašil: »Prevzamem jaz!« Čez nekaj ur je bila izvršena brezhilna, močna, impozantna zapornica blizu Baumanove domačije, ne daleč od železniške postaje. Ves material in delavce mu je njegov oče blage volje dal na razpolago, a Ivan je še sam prijel za lopato in macelj. Ta naprava je bila prvo vidno znamenje prevrata.

Pri g. Swatyju st. smo se domenili, da prevzameta obveščanje vojakov, ki so se

že vrnili domov, on in njegov sin. Bila sva si pristrana prijatelja že pred svetovno vojno. Ker je bil splošno priljubljen med ljudstvom, je njegova beseda izdatno zalegla. Sam je prebil vse težave vojaškega službovanja in si pridobil po mnogih preizkušnjah dosti zdravih nazorov. Dasi znan kot najimovitejši mož v Št. Ili, je bil vedno skromen in se ni silil v ospredje. Njegovi dobrohotni, jasno premišljeni nasveti so koristili vsem, zato pa zasluži, da ga ohranimo hvaležno v spominu kot velikega dobrotnika v Št. Ili.

Njegovemu sinu, Swatyju ml., sem poveril nabor vseh vojakov domačinov, ki so bili »dobre volje«. Napravil je pregledni seznam o porazdelitvi dnevne in nočne službe za posameznike. Dajal jim je navodila in pojasnila, kako se bo opravljala služba. Pooblaščen je bil na mesto mene potnike na postaji, v vozovih in na cesti kontrolirati, isto tako voznike na državni cesti, vobče ves promet. Budno je moral opazovati vse dogodke in pojave tekočih dni in meni o njih poročati. Vestno in vrlo je izvršil vsako naročilo in lastno podjetje. Le včasih, ko ga je napadla malarija, gorje, ki si ga je nakopal daleč tam v Albaniji za vse življenje, se ga je lotevala otožnost, potrlost in razdvojenost z vsem, kar se je godilo na svetu. Iskal in našel je menda edino v alkoholu lečila, tešila in tolažbe, da bi mu bilo življenje vsaj nekoliko znosno. Gorje pa tistemu, ki bi v takem trpečem

stanju dražil ali pa izzival z zbadljivkami na naš narodni račun. Ker je odločno odklonil kakršno koli nagrado za svoj trud in za vse žrtve, posvečene narodni obrambi, mu na tem mestu izrekam v imenu vseh, ki se radujejo uspehov takratnih zgodovinskih dni, iskreno zahvalo.

Med prvimi, ki so se javili v varnostno stražo, je bil domači cerkovnik g. Eferl. Bil je tudi med prvimi, ki so se vrnili ob prevratu domov. Služil je vojaške v domobranski vojašnici v Mariboru in so mu bile vse tamošnje razmere dobro znane. Imel je ves dan in ponoči dovolj prostega časa, poznal je vse domače ljudi in bil zaradi tega prav sposoben za vse priprave, ki so bile neobhodno potrebne za varnostno stražo. Prvo naročilo, da mora puške in municijo preskrbeti iz mariborske vojašnice, je slajno izvedel in izvršil. Doma si je preskrbel voz, oddrdal v Maribor in se vrnil ves srečen in vzradoščen z orožjem in strelivom, češ da imajo v Mariboru častniki prav živo zanimanje in razumevanje za naša podjetja ob jezikovni meji. Kot prostak se je podal v mesto, a se vrnil poveljčan s tremi zvezdami na ovratniku. Bil je vobče prav marljiv, in če me spomin ne vara, je imel med vsemi največje število dnevne in nočne službe, torej tudi največ nagrade.

(Se nadaljuje.)

Gospodarstvo

Gospodarska bilanca za 1938

RAZMERE SO SE V VEČINI PANOG NEKOLIKO IZBOLJSALE. — OB SMOTRENEM DELU JE PRIČAKOVATI VEČJIH USPEHOV.

Zopet je leto za nami, polno upa in pričakovanj, pa tudi neizpolnjenih nad in želja, da, tudi polno razočaranj. Optimisti niso prišli v preteklem letu na svoj račun, ker so gledali razvoj našega narodnega gospodarstva v preveč rožnati barvi in ni njihovo pričakovanje korakalo z dejanskim razvojem gospodarskih prilik, ko so si želeli hitrejšega tempa v ponehavanju gospodarske depresije, ki je svet doslej še ni mogel popolnoma preboleti. Pa tudi pesimisti so se ušeli, ker se niso izpolnili njihova prorokovanja in gospodarstvo nikakor ni krenilo na one porazne smeri, ki so jih slikali v preveč temnih barvah.

Slika, ki nam jo ob zatonu starega leta nudi razvoj našega gospodarskega življenja, ni rožnata, ni pa tudi takšna, kot so jo pred letom orisali črnogledi.

Ni dvoma, da se naše gospodarstvo zopet dviga,

čeprav zelo počasi. Povsod srečavamo vzpon, v eni panogi hitrejši, v drugi zopet počasnejši. So tudi panoge našega narodnega gospodarstva, ki nikakor ne nudijo razveseljive slike, vendar je to le prehodnega značaja in se bodo razmere tudi tukaj kmalu vidno izboljšale.

Ce pogledamo poedine panoge narodnega gospodarstva Jugoslavije, vidimo, če vzamemo vso državo kot celoto, da

položaj našega kmeta nikakor ni več tako obupen,

kakor je bil še pred leti. Razdolžitev kmeta, črtanje njegovih dolgov za polovico, je poljedelcu prineslo nekaj olajšave, dasi je s tem trgovec, zlasti na deželi, nekoliko prizadet. Vendar prevladuje dobra stran in se bodo hibe, ki jih je prinesla s seboj uredba o razdolžitvi kmeta, sčasoma po pravile.

Cene kmetijskim pridelkom se dvigajo in poljedelec ima nekaj več od svojega trdega dela. Letošnja letina je bila precej dobra in je zlasti izvrstno obrodila pšenica. Sada je bilo v naših krajih precej in se

lahko ponašamo z izvozom jabolk, ki so eden glavnih pridelkov našega kmeta. Do konca novembra, ko se je nehala izvozna sezona, smo izvozili iz severne Slovenije okrog 3700 vagonov sadja. To je lepo število, ki smo ga v preteklih letih bolj redko dosegli. Izvoz jabolk nam je vrgel kakih 40 milijonov dinarjev, kar se kmetu zelo pozna. Kmet je tudi

zadovoljen z vinsko letino, ki je proti pričakovanju dobro izpadla in s tem nekoliko popravila izgubo, ki jo je utrpel naš vinogradnik s slabimi letinami preteklih let. Cene sadja in vina so se popravile, in kmet je z izkupičkom zamašil marsikatero luknjo in lahko nekoliko prosteje diha.

Kupna moč kmeta se je dvignila z tekmo leta za več odstotkov. To se pozna

tudi v trgovini in obrti in tudi industriji. Trgovci zaznamujejo večji promet, dasi je tu slika neenotna in je mnogo panog, ki že par let ne beležijo nikake spremembe. Menda najugodnejši je

položaj v manufakturni stroki, kjer je zlasti kmet mnogo boljši kupec, kot je bil še pred enim letom. Ugodnejši je tudi položaj v železni, v stavbnem materialu in v živilski stroki.

Manj ugoden je položaj v obrti, zlasti tam, kjer povzroča industrija veliko konkurenco, kakor n. pr. v oblačilni stroki, kjer so zlasti čevljarji in krojači (konfekcija) zelo prizadeti. Razveseljivo pa je dejstvo, da se je število obrtnih obratov v preteklem letu zopet jelo dvigati in da število prijavljenih obrtnih pravic že presega število objavljenih obratov. Kljub raznim nevšečnostim in nezadostni zaposlenosti ter majhnemu zaslužku v večini obrtnih panog se tudi na tem polju gospodarskega udejstvovanja razmere polagoma izboljšujejo.

Razveseljivejša je slika v naši industriji,

dasí razen nekaterih izjem tudi industrijski podjetnosti nikakor niso tla ugodno postlana. Inozemska konkurenca je še zelo huda in v marsikaterem predmetu bi bilo želeli boljše carinske zaščite. Za nekatere stroke naše mlade industrije pa vlada naravnost izrazito ugodna konjunktura. To velja posebna za

tekstilno industrijo,

ki je tudi v preteklem letu zabeležila zopet nov razmah, predvsem v »jugoslovanskem Manchesteru«, kakor se lahko z vso pravico naziva naš Maribor. Število tekstilnih obratov se je tudi v preteklih mesecih pomnožilo, ali pa so že obstoječa podjetja deloma zvišala kapaciteto z razširjenjem tvornic ali pa z racionalizacijo dela. V tej stroki je bila tudi v preteklem letu konjunktura zelo ugodna in prodaja blaga, od najprostejšega do najboljšega, ni naletela na večje težave. V kolikor so bile težave, jih je povzročala konkurenca domačih podjetij, ker

se domači trg polagoma saturira in ni več daleč čas, ko bo treba tekstilno produkcijo zavirati, ker bo proizvodnja prekoračila potrebo. Na izvoz manufakturnega blaga pa naša država v doglednem času pač še ne more misliti.

Ugoden je položaj tudi v nekaterih drugih strokah jugoslovanske industrije, tako kovinske, plavžarske in rudarske, pa tudi kemične. Jugoslavija stopa v vrsto držav, ki z vso intenzivnostjo izkoriščajo zemeljske zaklade.

Predvsem prednjačita Bosna in Srbija, kjer se je začelo rudarstvo razvijati na moderni podlagi in se zlasti v velikih množinah izvažajo rude, posebno železne, po kateri je vedno več povpraševanja.

Blazno oboroževanje,

v katerega je zapleten ves svet, je povzročilo, da je dandanes železna ruda najbolj iskani predmet. Cene so seveda poskočile, tako da je izvoz vedno bolj dobičkonosen. Pa ne samo železa, tudi drugih kovin je povsod, kjer ima glavno besedo oboroževalna industrija, premalo.

Trepča in Bor

v Srbiji delata sijajne dobičke in se tema dvema inozemskima družbama prav nič ni treba bati za odjem nakopanega blaga. Svinec, cink in baker bo šel vedno v denar, dokler se svet oborožuje v tem tempu, kakor se sedaj. Zeleti bi le bilo, da ostane tako lahko zaslužen denar doma in da se polasti rudarstva domači kapital. Kar se tiče

zunanje trgovine,

sta se v preteklem letu zopet dvignila izvoz i uvoz. Ker se je tudi pri nas lani uvedlo dirigirano gospodarstvo, vsaj deloma, je izvoz v smislu trgovinskih pogodb

Zaposlenost v državi

Zaposlenost je bila tudi v oktobru zelo zadovoljiva. Skupno število zavarovanih delavcev je znašalo 738.449 in se je število zavarovancev napram septembru zmanjšalo za 16.324, napram oktobru lanskega leta pa zvišala za 20.140. Od lani se je dvignilo število zavarovanih delavcev v hranihni industriji, pri gradnji prevoznih sredstev, železnic, cest in mostov. Prirastek ima tudi tobačna industrija. Zaposlenost se je zmanjšala pri visokih gradbah, v industriji kože, gume in obleke. Največji prirastek zaposlenosti po uradih OUZD je v Beogradu. Osijeku in Nišu, zmanjšala pa se je zaposlenost v Sarajevu, Banja Luki, na Sušaku in v Zagrebu. Povprečna zavarovana mezda je znašala 24,27 dinarjev, skupna zavarovana mezda pa 448,01 milijonov dinarjev.

Plačevanje kmečk' h dol'gov

Poročila Privilegirane agrarne banke, ki je prevzela vse kmečke dolgeve, kažejo, da potekajo vplačila dolžnikov dokaj normalno, kljub temu, da na kmetih nikakor ne občutijo znatnejšega gospodarskega izboljšanja. 1. novembra je zapadlo plačilo tretje letošnje anuitete obresti in dolžne glavnice. Do 16. dec. so kmečki dolžniki plačali na račun svojih obveznosti napram PAB skupno 258 milijonov 397.000 din. V letu 1938 pa so vplačali 114 milijonov 923.000 din, dočim je znašalo vplačilo v letu 1937 143 milijonov 474.000 din. V letu 1938 je bilo vplačanih na področju Beograda 65 milijonov 719.000 din, Ljubljane 22.452.000 din, Zagreba 17.873.000 din in Sarajeva 8.879.000 din.

Slovenski kmečki dolžniki so, kot je razvidno iz plačil v posameznih področjih, zelo vestno odplačevali svoj dolg, kljub temu, da se gospodarsko še vedno niso izklopali iz krize. Področji Zagreba in Sarajeva skupaj sta obe plačali nekaj več kot samo področje Ljubljane. Ta raz-

s celo vrsto držav odvisen od uvoza, ker se tudi inozemstvo v vedno večji meri drži starega gospodarskega načela:

»Kupim od tebe, če tudi ti kupiš od mene«.

Zato se je izvoz v nekatere kliniške države, zlasti v Nemčijo in Italijo, moral nekoliko omejiti, ker imamo od njih za prodano blago dobiti veliko več, kot oni pri nas. Da se polagoma zopet doseže ravnotežje, se je v te države

izvoz nekoliko zmanjšal, uvoz pa povečal.

Na drugi strani pa se je povečal izvoz v ostalo inozemstvo.

Iz tega bežnega pregleda gospodarstva naše države v preteklem letu lahko črpamo nove nade za prihodnje leto.

Kriza je tudi v Jugoslaviji več ali manj prebolena in naše gospodarstvo se usmerja navzgor. Prebroditi bo treba še velike težave, preden se razmere ustalijo. Pogoj za to pa je smotreno delo.

lika je zelo vidna in mnogo pove onemu, ki razmere pozna.

Obvezno zavarovanje posev kov in živine

Na zasedanju Kmetijske zbornice v Nišu so člani zbornice razpravljali tudi o vprašanju zavarovanja setve in živine. To vprašanje bo v moravski banovini rešeno na ta način, da bo banovina izdala posebno uredbu, s katero se bo uvedlo obvezno zavarovanje celokupne setve oz. zavarovanje proti toči in zavarovanje živine.

g. Gradnja novih pristanišč. V prometnem ministristvu je bil izdelan načrt za nova pristanišča, ki naj bi se zgradila tekom prihodnjega leta. Gre predvsem za rečna pristanišča. Po tem načrtu bodo zgrajena pristanišča v Brčkem, Starem Bečeju, Brzi Palanki, Ritopeku in Novem Sadu.

g. V finančnem ministristvu je bil te dni ukinjen proračunski oddelek in pripojen kot poseben odsek k oddelku državnega računovodstva. Ta izprememba se je izvršila zato, da se računovodski posli še bolj koncentrirajo.

g. Predlog državnega proračuna za 1939/40 je že izdelan, razen nekaterih postavk, ki jih še popravljajo in dopolnjujejo.

g. Odlog plačil je bil dovoljen Hranilnici in posojilnici v Češnjici pri Železnikih, in sicer za dobo 6 let, počenši od 9. aprila 1937.

g. Banka I. Kreutzer d. d. v Zagrebu je spremenila svoje ime in se odslej imenuje »Trgovačka banka d. d.«.

g. Odlog plačil je dovoljen Hranilnici in posojilnici v Gornjem gradu, v Krki, Markovcih, Pilštajnu in Stari Loki.

Mastne madeže spraviš iz usnjenih rokavic, ako jih močno drgneš s svežo kruhovo sredico, ki madeže nekako vsrka, ako niso preveč zastareli in že posušeni.

Kultura

Ob dvajsetletnici Jugoslavije

Kulturna in socialna revija »Misel in delo« v Ljubljani je izdala svojo letošnjo zaključno 12. številko kot zbornik »Ob dvajsetletnici Jugoslavije« na 370 straneh. Tako zajetnega zbornika bi morali biti Slovenci odkrito veseli in tudi grdiva, ki je v njem zbrano, ako ne bi prevečala vsega miselnosti, ki je dandanes tuja ogromni večini ne le konzervativnih, ampak tudi progresivnih Slovencev. V času, ko smo si že čisto na jasnem o vprašanju slovenstva in jugoslovanstva, se berejo mnoge razprave v tem zborniku kot anahronizem iz časov prevratne romantike in mnogi njihovi avtorji so tudi res običali s svojo miselnostjo v tisti dobi. Največ resničnosti je še v uvodniku dr. Vrčona, v katerem pravi med drugim: »da bi moralo spoznanje zunanjih nevarnosti zaradi notranjih nesoglasij nujno narekovati čimprejšnjo rešitev vseh notranjih spornih vprašanj«.

Večina prispevkov v prvem delu iz bojev za našo samostojnost, ki so jih prispevali R. Pustoslemšek, dr. N. Zupančič, B. Borštnik, dr. B. Vošnjak, dr. F. Turk, M. Marković, dr. P. Grisogono, V. Spindler, dr. F. Ilesič in V. Bogičević, v katerih pišejo o jugoslovanski propagan-

di pred vojno in med vojno ter delu za osvobodjenje in zedinjenje, je pisana čisto v duhu »jugoslovenstva«, zato brez kritičnosti. V tem oziru so izjeme le čisto stvarni prispevki, kakor je n. pr. V. Spindlerja razprava »Od majske deklaracije do Jugoslavije«, ki je zlasti za nas v Mariboru in na severu poučna. Prav tako je poučen tudi Vošnjakov sestavek »Jugoslavija v emigraciji«, v katerem pravilno ugotavlja razočaranja, ki smo jih doživeli, ne da bi seveda priznal edino možni zaključek, ki iz tega izhaja. Ako pa odštejemo miselnost in tendenco teh prispevkov, najdemo v njih mnogo gradiva, ki nam utegne ob mnogih prilikah dobro poslužiti.

Omenjeno miselnost in tendenco, ki jo moramo kot Slovenci odkloniti, nahajamo deloma tudi v posameznih prispevkih drugega dela »Dvajset let v svobodi«, ki so jih napisali dr. P. Grisogono, dr. G. Kušej, dr. S. Sagadin, B. Borko, J. Ribičič, dr. L. Čermelj, J. Breznik, G. Šilih, E. Gangl, dr. A. Melik, dr. S. Bažjič, I. P. Perić, dr. A. Zalokar, dr. Č. Nagode, M. F. Rakočević, dr. V. Rundo, dr. B. Vošnjak in J. Janežič. Med temi prispevki Ribičičevo obračunavanje s kon-

kurenco v mladinskem tisku prav gotovo ne spada v tak jubilejni zbornik, ampak v dnevnik. Ob Čermeljevem sicer vse hvalje vrednem in koristnem prispevku »Bilanca našega naroda za mejami« pa moramo opozoriti avtorja na dejstvo, da je pri štajerskih zamejnih Slovencih popolnoma prezrl Gomilniško dolino, Lučane in vseh pet slovenskih vasi okoli Radgone ter Radgono samo, v kateri je bilo pred vojno 1700 Slovencev in jih je tudi še sedaj precej.

V zborniku pogrešamo nekatera domača slovenska področja, dočim nahajamo v njem obravnave o drugih, ki so nam bolj oddaljena. Sklepne misli Uredniškega odbora trpe na pomanjkanju jasnosti, ves zbornik pa pogreša stvarno kazalo, ki bi bilo pri takem delu neobhodno potrebno.

R. Rehar.

k. Jugoslovanski biseri. Božično-novoletna številka mariborskih »Jugoslovanskih biserv« je te dni izšla opremljena z zimsko sliko »Pohorskega doma« na naslovní strani. Številka je živa in peštra po člankih in po krasnih ilustracijah. Po jedrnatih uvodnih besedi mariborskega župana dr. A. Juvana sledi z okusnimi slikami opremljeni članki o Rogaški Slatini, Dobrni, Rimskih Toplicah in o Slatini Radencih, zimskih Golteh, Slov. Bistrici in o našem zimskem Zdravju (Koz-

jak). Na Maribor se nanašajo članki o njegovem gledališču, gostinstvu, radiofoniji in kinematografiji. Slovenski balneolog dr. L. Trauner razpravlja o zimskih klimatskih krajih in higieni belega sporta. Ostalih osem, zopet moderno ilustriranih člankov dela stvarno propagando za našo belo Ljubljano, Bled in Kranjsko goro, za Trsat, Sušak, Omišalj in Crikvenico in za naš kraljevski Beograd (slika Dedinje). Ves letnik revije stane le 60 din. Revijo urejuje prof. dr. Fr. Mišič. Naroča se pri upravi v Mariboru.

k. Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je izdala velezanimivo, edinstveno delo »Kočevski zbornik«. Knjiga vsebuje na 382 straneh najtemeljitejšo razpravo o Kočevski in njenem prebivalstvu ter prinaša 16 značilnih slik s kočevskega ozemlja. Priporočamo ta zbornik vsem, ki se le količkaj zanimajo za naša narodnostna vprašanja. Knjiga stane okusno vezana 100 din, nevezana pa 80 din ter se lahko nabavi v Mariboru v tajništvo ZKD v Narodnem domu vsak dan med 15. in 18. (3. in 6.) uro.

k. Almanah društva hrvatskih književnic je izšel te dni v Zagrebu s pesmimi, novelami in članki članic omenjenega društva.

Mal' polozi dar domu na oita,

Ženski kotiček**Žena in glasba**

Moški zelo radi poudarjajo, da je tudi v glasbi dana ustvariteljska moč predvsem njim. Te trditve pač ne moremo v celoti zavračati. Vendar so si tudi žene na tem polju priborile že častna mesta in vedno več se čuje o ženah, ki se uveljavljajo kot skladateljice.

V splošnem je življenje žene mnogo bolj povezano z glasbo kot življenje moškega, kakor je tudi v splošnem njeno občutje bolj razvito, nežnejše in globlje od moškega. Žena, mati je bila prva, ki je dojela mehke in nežne glasove prirode, jih zbrala v preprost napev ter zapela svojemu otroku, ko ga je uspavala. Priznati pa je treba, da do danes še nobena žena ni odločilno vplivala na razvoj glasbe. V tem oziru ji tvorna moč ni dana v toliki meri kot pa sposobnost, da prepoji skladbo s svojim čustvom in ji da potom svojih sposobnosti živo obliko. Žena torej zmaguje predvsem kot izvajajoča umetnica, bodisi kot pevka ali instrumentalistka. To ji priznavajo že najstarejši viri, ki nam poročajo o kulturnih vrednotah človeštva.

V starem Egiptu so tisočletja pred Kr. prepevale in igrale na instrumente v domači hiši predvsem ženske. Stari napisi v templjih nam pripovedujejo o znamenitih pevkah, posebno o dirigentki Rá, ki je vodila ženski pevski zbor. Šele mnogo pozneje se je pridružil ženskemu tudi moški zbor. V Memphih je bil celo nekak konservatorij za žensko petje. Dalje nam zgodovina govori o Mojze-sovi sestri in Jevtejevi hčerki, ki sta peli ob spremljevanju glasbil.

V raznih dobah so živele pevke, ki so tako mogočno vplivale na svojo okolico, da je čar njihove umetnosti preblestel stoletja. Moški so na prvem mestu kot skladatelji, toda marsikatera skladba bi ostala mrtev kos papirja, če bi mu ne bila dala življenja žena kot pevka-umetnica.

Po malenkostih spoznaš olikanega človeka

Dobro vzgojen človek gleda, kolikor more, na svojo zunanost. S tem nikakor ni rečeno, da mora biti oblečen po najnovejši modi, vsakemu vremenu in vsaki priliki primerno. S skromnimi sredstvi prav tako dosežeš prikupno zunanost. Predvsem je važno, da si zmerom čedno počesana, da ti ne visijo lasje v oči, da imaš zmerom čiste roke in čiste nohte in da je tvoja obleka snažna. Če nosiš za okras obleki bel ovrtnik, naj bo ovrtnik res bel in lepo zlikan. Čevlji naj bodo zmerom lepo očistišeni. Z umazanimi čevlji ne smemo stopiti v tuje stanovanje.

Olikan človek hodi mirno, ne teče za cestno železnico, ki mu je pred nosom ušla, ne govori s prijateljem kar čez cesto, ne dela v kinu in v gledališču glasnih opazk in ne mara nikjer zbuditi pozornosti. Dobro vzgojen človek je v javnem življenju skromen. Nikoli se v druž-

bi ne prepira in ne izziva prepira. Z natakariji, postreščki, s služkinjo in drugimi uslužbenci je zmerom uljuden, nikoli ne govori z njimi v zadirčnem tonu.

Mlada, dobro vzgojena dekleta in dobro vzgojeni fantje govorijo tiho in se ogibajo izrazov iz predmestnega narečja. To velja posebno za mladino, ki se že udeležuje v raznih sportnih panogah. Ne misli, da si le tedaj dober smučar, planinec, plezalec, lovec itd., če glasno kričiš, če brezobzirno suvaš s komolci okoli sebe, kadar hočeš na postaji kupiti vozovnico, če greš pred starejšimi osebami v vlak in v cestno železnico! S takim vedenjem pokažeš samo, da si slabo vzgojen.

Dobro vzgojeni otroci naj bodo s svojimi starši in z vsemi starejšimi osebami zmerom uljudni in skromni. Starši, ki hočejo imeti ugled, pa naj ne karajo svojih otrok vpričo drugih ljudi.

Ženam brez gospodinjskih pomočnic par besed o negovanju

V srednjih uradniških družinah si danes težko privoščijo gospodinjsko pomočnico, bodisi radi premajhnih dohodkov ali pa pretesnega stanovanja. Žena mora opravljati vse sama. A tudi ona bi bila rada negovana in privlačna. To ni tako težko, kajti nikjer ni zapisano, da morejo biti negovane samo premožne ženske, ki same nič ne delajo. Upoštevajte pri delu in oblačenju teh par nasvetov:

Dnevno si skrbno čistite nohte. Ni treba, da bi vaše roke izgledale, da delate vse sami. Če za umivanje posode nima-

te gumastih rokavic, popraskajte z nohti po mehkem milu. Milo se nabere za nohti in nesnaga ne bo imela prostora. Zasušenih ostankov jedi ne praskajte z nohti s posode. Pri raznih drugih nesnažnih delih natakните stare rokavice.

Če ste kam povabljeni, ne natikajte večerne obleke na umazano, prepoteno perilo. Umijte se do pasu in popolnoma preoblečite. Ne pudrajte obraza, na katerem je dnevno delo pustilo prah. S tem si kvartite kožo, a obraz bo siv. Umijte ga in namažite s polmašno kremo. Ne uporab-

ljajte parfumov, če si ne morete kupiti res dobrih. Ne dajajte ga pa nikoli na obleko, temveč na kožo. Boljša nego slab parfum je kolinska voda. Zmočite vato in otrite čelo, vrat in pazduhe. V oblekah imejte potnice, ki jih večkrat operite.

Ne zavidajte žensk z lepo pričesko. Tudi vi jo lahko imate. Kodre, ki vam jih napravi frizerka enkrat, imate lahko več dni, če si med spanjem zvežete na glavo ruto, zjutraj lase počesate in zopet zavežete. Kuhinjska sopara namreč kodre razvija.

Zrtnujte malo časa in dobre volje, pa se vam ne bo poznalo, da delate v gospodinjstvu.

Kako očistimo platnice knjig?

Kako neprijetno je, če vzamemo v roke umazano in pomaščeno knjigo. Naj bo vsebina še tako lepa in napeta, neprijetnega občutka, da držimo v roki nekaj nečistega, se vendarle ne moremo ubraniti. In kaj naj počne človek potem s takšno knjigo? Naj jo mar postavi v knjižno omaro, da bo kakor garjeva ovca med ostalimi lepimi in snažnimi? Zato bo gotovo marsikatera vesela navodila, po katerem lahko osnaži in osveži zamazane in obledle platnice svojih knjig.

Navodilo: V primerno posodo nalijemo 90 odstotni alkohol. Vanj dobro vmešamo rumenjak in namažemo to zmes s čisto platneno krpico na platnice. Ko so platnice suhe, jih dobro zdrgnemo z mehko flanelo.

Napačno postopanje z mesom in zelenjavo

Nekatere gospodinje imajo navado, da puste meso ali zelenjavo pred uporabo dalje časa v mrzli vodi. To delajo zato, da bi zelenjavo oz. meso osvežile, ali pa zgolj iz navade. To je pa zelo slaba navada, ker se na ta način meso kakor zelenjava samo kvari. Hladna voda ima to lastnost, in to v mnogo večji meri nego se misli, da izvleče iz namakajoče se jestvine baš ono, kar jo sicer dela okusno. Studenčnica ima v sebi več mineralnih snovi, zato še bolj vpliva na stvari, ki so v njej. Apno, ki se nahaja v vodi povzroči, da meso otrdi in ga moramo potem zelo dolgo kuhati, da postane mehko. Zato je boljše, da mesa in zelenjave (posebno korenje, peteršilj in slično) ne namakate v vodi dalje nego je neobhodno potrebno, da ga operete. Tudi solata in ohrovt mnogo izgubita, če sta dalje časa v vodi. Torej, v bodoče pazite tudi na to, ker potem boste imeli mnogo okusnejša jedila.

Kuhinja

Jetrna pasteta. ¼ kg svinjskih jeter narežemo na rezine, poparimo s krompirjem in pustimo jetra v njem približno 5 minut. Medtem sevremo ¼ na drobne kocke narezane sveže slanice, da postekleni. Na tej masti zarumenimo potem čebulo, pri-

denemo peteršilja (oboje drobno sesekljamo) in kdor hoče, še malo majorana, končno pa še zmleta jetra in sol ter vse skupaj dobro premešamo. Narejeno pasto spravimo v kozarec za vkuhanje, ki ga neprodušno zapremo in kuhamo približno 20 minut v sopari. Tako pripravljena pasta se drži pozimi do 6 tednov. Na božični mizi vam bo jako dobrodošla.

Smetanove rezine. 5 rumenjakov in 5 žlic sladkorja mešamo tako dolgo, da se zmes speni, nakar dodamo 5 žlic kisle smetane, 5 žlic moke in na drobno sesekljane limoninega olupka. Nazadnje primešamo prav na rahlo še sneg iz petrih beljakov. To zmes stresemo potem v pekačo, ki smo jo pomazali s pršnim maslom in potresli z moko. Ko je pečena, jo pomazemo po vrhu s poljubno sadno mezo in razrežemo na rezine.

Vanilijevi sladkorčki. Deni na desko 14 dkg stolčnega sladkorja, malo vanilijevega sladkorja, nekoliko kapljic limonovega soka in 1 beljak. Naredi z nožem testo, razvajaj ga v sladkorju, pa izreži srčesa ali zvezdice ali kake druge tem podobne oblike, ki jih deni z nožem na z voskom pomazano pločevino ter speci v ohlajeni pečici.

Pomarančni sladkorčki. Obdrgni sladkor ob pomarančo (kar je rumenega, ostrži z nožem s sladkorja) in ga deni med testo. Vse drugo, kakor pri vanilijevih sladkorčkih.

Brizgano pecivo. Mešaj, da dobro naraste, 25 dkg presnega masla, 4 cela jajca, 25 dkg sladkorja, 1 pecivni prašek, žličico cimeta in malo limonove lubine. V to zamešaj 12 dkg fino zrezanih mandeljinov in 45 dkg moke. Deni testo v za to pripravljeno vrečko ali brizgalnico s cevko ter naredi na pločevino piškote poljubne velikosti in oblike, pomazi jih z jajcem in peci v precej vroči pečici.

Praktični nasveti

Predmete iz mahagonija očistiš madežev s petrolejem. Oteri jih potem z volnenim cunjom.

Z belega marmorja spraviš madeže, če zmešaš dva dela sode, en del krede in en del plovca, vse troje dobro zdrobljeno. Dodaj nekaj kapljic vode, da dobiš gosto mažo, vanjo pomoči cunjico in drgni z njo v krogu po madežu. Ko si to storila, operi ploščo z milnico in jo naposled oteri, da bo suha.

Mastne madeže s knjig lahko sama odpraviš. Nastrgaj na madež krede ter ga podloži in pokrij s pivnikom. Knjigo potem obteži. Čez nekaj dni bosta pivnika popila vso maščobo. Potem moraš samo še odstraniti kredo s cunjom.

Temen ševljot, ki je dobil madeže in postal prašen, očistiš takole: Najprej ga temeljito skrtaj in očisti, potem pa položi nanj cunj, namočeno v kavo, in ga zlikaj. Potem bo kakor nov.

Olinati madeži v usnju se le s težavo odstranijo. Navadno pomaga mešanica magnezije in bencina; z njo pokrij madeže. Ko se zmes posuši, jo oddrgni. Časih pa zadostuje vroča krompirjeva moka. Če je usnje barvano, je vsako čiščenje nevarno. V tem primeru je boljše, če daš usnje temneje prebarvati.

Ko človek ne sme govoriti

Anton Ingolič

Jakob Ritonja je imel več lastnosti, ki niso bile všeč gospodu županu in večini odbornikov Tihega trga; poglavitna pa je bila ta, da je pozno ponoči, ko se je vračal iz gostilne »Pri zlati kapljici«, govoril in pel tako na glas, da ga je bilo slišati vzdolž Dolge ulice, ob kateri so bile razvrščene skoraj vse trške hiše. Ker se za opomine ni zmenil, mu je gošpod župan naložil občutno denarno kazen in mu zapretel še z zaporom, če se ne bo čimprej navadil, odhajati tiho domov. Ker je bilo Ritonji škoda za vsak dinar, ki mu ni stekel po grlu in ker je Tihi trg bil že sam na sebi podoben precej zapuščen ječ in ni maral okušati še hujše, mu ni preostalo drugega, kakor da je prehodi Dolgo in edino trško ulico od Zlate kapljice do svoje hišice, ki je stala prav na nasprotnem koncu, molče; in kot za nalašč niti zamrmral ni, kar so delali drugi tržani in kar je dovoljeval trški župan.

V Tišem trgu je zavladala smrtna tišina. Podnevi je vladala že od nekdaj, odtelej pa tudi ponoči. Tržan je zvečer legel spat v zavesti, da ga nič ne bo pre-

budilo do jutra. In kaj je več vredno kakor mirno, nemoteno spanje?

Vsi so sladko počivali, samo Ritonja ni zatisnil niti očesa. Kako tudi: Čez dan je molčal, saj ni bilo čuti, da bi v Tišem trgu kdo glasno govoril, zdaj je moral utihniti še na noč. V njem pa se je nabiralo, da bi kričal in vriskal, pel in tulil. Čedalje težje mu je bilo molčati in prenašati neznošno tišino, ki je zavladala v trgu. Tuhtal je in tuhtal, kako bi drugače dal duška svojim mislim in svojim čustvom. Zamišljen je taval po ulici in iskal rešitve. Zadnje čase pa je začel zahajati v bližnje gozdove in se je vračal šele pozno zvečer. Hudobni jeziki so govorili, da hodi najbrž v gozd govoriti in pet, ker doma ne sme. A nihče ni nič pravega vedel, nikomur pa se ni ljubilo, da bi stopil za njim in pogledal, kaj dela tam.

Ritonja je naposled prenehal hoditi v gozd in na obraz mu je legla tiha zadovoljnost. Tisto noč pa se je oglasilo sredi noči na Dolgi ulici zateglo lajanje. Najprej pod županovo hišo. Lajalo je tako in zavijalo, da se je prebudil županov pes, ki je ležal materi županji pri nogah, skočil k oknu in še s silnejšim lajanjem odgovarjal neznanemu tovarišu. Seveda se je zbudila vsa hiša in sladkega spanja je bilo konec. Kmalu so se oglasili tudi psi ostalih tržanov. Tako lekarnarjev,

brivčev, zobozdravnikov in celo psi uradnikov in slug. Nastalo je silovito lajanje, nekateri niso dali prej miru, dokler jih niso spustili na ulico. Tu so tekali in se podili sem in tja ter iskali tovariša, ki jih je pršel buditi iz sna. Toda na ulici je vladal popoln mir in ni bilo videti nikogar drugega kakor Ritonjo, ki je korakal proti domu, držeč se za usta, da mu ne bi ušla kaka beseda.

Naslednji dan je bilo v trgu veliko razburjenje. Toliko, da ni župan sklical posebne seje, odredil pa je, da je treba prenoviti na vseh tablah napis: Strogi pasji zapor. Prepričan je bil, da bo to pomagalo; saj tržani so bili poslušni, pa bo tisti, ki je najbrž po malomarnosti pustil psa zunaj, skrbel v bodoče, da bo lepo doma priklenjen. Toda naslednjo noč je bilo še huje. Ni še odbilo polnoči, ko se je oglasil tam pred županovo hišo strahovit lajež. Pes je moral biti velik in sestradan, mogoče je bil celo stekel. Takoj se je oglasil županov Kuža in za njim vsi drugi vzdolž ulice. Župan je stopil k oknu in pogledal skozenj. Na ulico je lila mesečina, zato je bilo svetlo tudi brez cestne razsvetljave. Psi ni bilo videti, le tam sredi ulice se je kakor navadno ob tem času majal Ritonja in korakal proti domu.

»Ali si videl tega prekletega psa?« je vprašal župan, tresoč se od razburjenja.

Kake stroge odredbe je izdal proti nemiru in glasnemu govorjenju, zdaj pa naj dela zgago pes, ki najbrž niti trški ni, ampak je, po glasu sodeč, kak kmetski pritepenec in zarobljenec!

Ritonja je samo z glavo pokazal, da ga ni videl, saj govoriti si ni upal, ker bi ga lahko župan vtaknil v temnico.

Odslej ni bilo več miru v Tišem trgu. Vsako noč je prebudilo trške pse silovito lajanje, ki je spravilo ljudi pokoncu. Stražili so po ulicah, Ritonja sam se je javil prostovoljno in je stražil vsako noč, a niso ga zasledili. Včasih se je oglasil opolnoči tik pod županovo hišo, včasih kje drugod, včasih pa šele v prvih jutranjih urah. A oglasil se je vsako noč.

Tedaj se je opogumil Ritonja in stopil k gospodu županu: »Gospod župan«, je rekel, »Samo eno sredstvo nam še ostane. In sicer moje glasno govorjenje in moje petje. Zagotavljam vas, da bo takoj utihnil, ko bo zaslišal mene! Dovolite mi, da bom spet govoril in pel, pa boste imeli mir pred njim!«

Župan mu je dal dovoljenje. Ni bilo drugega izhoda. In že naslednjo noč se je oglasila s ceste Ritonjeva beseda in njegova pesem, toda psi ni bilo čuti. Tržani pa so spoznali, da je vendar bolje, poslušati govor in petje, kakor pa lajanje.

Naša vas

Kulturno dogajanje na vasi

BESEDA O PODEŽELSKIH KNJIŽNICAH IN ODRIH — MLADI KMEČKI ROD MORA DVIGNITI KULTURNO ŽIVLJENJE NA VASI

Z mirno dušo bi lahko skoraj zapisali, da je vsa naša kultura v bistvu kmečka kultura. Knjige, ki so jih napisali pisatelji v prejšnjih dobach in jih pišejo danes, so bile in so po večini pisane od sinov podeželskega prebivalstva ter so po snovi, o kateri pišejo, izrazito kmečke; vsaj v veliki meri. (Slovensko meščanstvo se je začelo razvijati šele v povojnih letih, zato še ni ustvarilo izrazito svojske kulture.) Na žalost pa moramo priznati, da je prav kmečko prebivalstvo v veliki večini povsem odrezano od kulturnega dogajanja v mestih, da mu je nedostopno vse naše kulturno življenje.

Statistike, ki bi jih napravili o knjigah, ki prihajajo na podeželje, o vaških knjižnicah, o kulturnih prireditvah, bi pokazale mogoče lepe in zavirljive številke. Vrednost vseh teh knjižnic, prireditev za kmečko kulturo pa je po navadi zdaleka nižja. Zakaj? Vse mogoče knjige najdete po večini v kmečkih knjižnicah, izbor lepe slovenske knjige pa boste malokje našli. Razne knjižne založbe so v zadnjih letih hotele to nadoknaditi (kakor Mohorjeva družba in Cirilova tiskarna), a so zvečina vse izdajale bolj svetovno-nazorska dela, kakor knjige, ki bi res dvigale nivo kmečke kulture. Podobno je z različnimi ljudskimi igrami. Samo pojdite pozimi ali poleti na naše podeželje — našli boste toliko detektivskih naslovov po plakatih, ki najvajo kako igro ali igrice in videli igre, ki vam pri-

kazujejo celo Afriko, samo domačega kmečkega junaka boste našli malokje na odru. To je skoraj osnovna napaka, ki jo zagrešujejo skoraj vsi kmečki odri. Namesto da bi gojili pravo kmečko igro, pa igrajo vse mogoče zabavne in nezabavne zgodbe za domačo razvedrilo. Pri takem delu seveda ne moremo govoriti o razvoju kake kmečke kulture. Je že res, da je treba kmečkemu človeku razvedrilo po napornem delu; vendar pa ne moremo govoriti o tolikšnem napornem delu, da bi bil kmet nedostopen resnejšemu kulturnemu dogajanju. Tudi je res, da je publika na kmetih zvečina še nevezgajena, ali prav to kmečko prebivalstvo je treba počasi privzgojiti. Privzgojili ga pa ne bomo z različnimi šoli in žaigrami sumljivega izvora in vrednosti. Saj ni treba, da je dobro delo žalostno, lahko je tudi veselo pisano — mora pa imeti svojo kulturno vrednost.

Dotaknili smo se samo dveh vprašanj — vprašanja knjižnic in podeželskih odrov, v prihodnje bo treba spregovoriti še o drugih kulturnih ustanovah, ki naj pomagajo pri poživljenju in zgradnji prave kmečke kulture. Napisali bomo, katere knjige ne sme manjkati v nobeni podeželski knjižnici in kako je treba knjižnico urediti, katera dela igrati itd.

Naloga kulturnega dela na kmetih bo pa vedno ležala na ramenih m'adine. Od nje je odvisno, koliko bo kateri rod dvignil kmečko kulturno dogajanje na vasi.

Zakaj beg z zemlje?

ZARADI NERENTABILNOSTI PONEKOD GINE VESELJE DO KMEČKEGA DELA — MLADE SLOVENSKE KMEČKE LJUDI, KI SO JIH RAZMERE POGNALE Z DOMA, JE TREBA VRNITI SLOVENSKE ZEMLJI

V Sloveniji najdete zadnja leta kraje, kjer je zemlja slabše obdelana, kakor je bila pred vojno in prva leta po vojni. Kmetje opuščajo njive v travnike, starih goric ne pomlajajo več z novim trsjem. Opuščene gorice zasajajo zvečina s sadnim drevjem, ki pa rodi ponekod po navadi bolj slabo, ker je goriški svet peščen ter bi rabilo drevje svojo nego. Ponekod so pred vojno izsuševali zamočvirjena tla, zadnja leta je to delo opuščeno. Kmečki hrami še stojijo sredi kmetij, kakor so stali, ali premarsikje se že

na hramih opazi, da tistega blagostanja ni več kakor je bilo, ko so jih zidali.

Ali res kopni veselje do domače zemlje? In kje so vzroki, da kmetije propadajo, da nič več tistega veselja do kmečke grude, kakor je bilo včasih? Zakaj sili podeželsko prebivalstvo v mesta? Še ob tako majhen razmišljanju o položaju našega podeželja, se vam pojavi tisoč vprašanj, ki so vsa enako pereča in ki se ne dajo rešiti eno brez drugega.

Naš kmet ima rad svojo zemljo. Prva povojna leta gospodarskega procvita so

pokazala kakor še malo kdaj, kako je naš kmet napreden. Posesniki in celo mali kmetje so kupovali posnemalnike za mleko, mlatilnice, moderne železne pluge itd. Kmečke zadruge in občine so kupovale čistilnice za žito, nabavljale nova semena itd. Kmet je, če je le mogel, izrabil prvo priliko in kupil zemljo, ki je bila kje v bližini na prodaj.

Samo nekaj let je preteklo od takrat, pa se je podoba podeželja močno spremenila. Kmetje nimajo več tistega zagrizenega veselja do intenzivnega obdelovanja zemlje, ker se ne izplača več v tolikšni meri, kakor se je včasih. Za pridelke se dobi tri ali štirikrat manj, včasih pa sploh ne gredo v denar. Zategadej pridelujejo kmetje ponekod samo toliko, koliko porabijo za dom in za najnujnejša plačila. Zato taka podoba životarjenja, ki smo jo pokazali skrajša.

Vse naše podeželsko življenje je v zastoji, a ta zastoj vpliva kvarno na vse naše podeželsko življenje, na mladino, na družino itd. Tistega veselja do obde-

lovanja zemlje in do dela na kmetiji ni več. Kaj ima človek od garanja? — se vprašujejo. Mladina si išče izhodov v svet. Odhaja na sezonska dela, tudi izven meja, troši in zapravlja za tuja gospodarstva svoje sile, dočim ostaja pri nas zemlja neobdelana. Ne, tem mladim ljudem, ki jih je sila razmer odtrgala, četudi za kratek čas, od domače grude, ne more nihče ničesar zameriti. Ko se bodo doma izboljšale gospodarske prilike, bodo ostali doma. Ko kmetu ne bo treba delati samo za plačila in dolgeve, ampak mu bo še kaj ostalo, se bo tudi on s še večjim veseljem poprijel dela. Hrami sredi kmetij ne bodo več kazali odrpanih sten, in ne bodo več samo tišči prostori, kjer se družinski člani žre med sabo, ker se jim slabo godi, ampak bodo znova tiha zatočišča po napornem kmečkem delu.

Rešitev tega gospodarskega problema bi bila vsekakor večjega pomena, kakor rešitev marsikaterih političnih vprašanj.

Vpliv snega na zemljo in setev

BLAGODEJNA ZIMSKA ODEJA SNEGA — ZAKAJ IN KAKO »GNOJI SNEG ZEMLJO«

Ni ga gospodarja, ki bi se ne veselil snega, ker ve, da bo leto, ko zapade mnogo snega, ki dobro pokrije njegova polja in livade, plodno in blagoslovljeno. In prav ima, če se veseli snega, kajti njegovo upanje je popolnoma upravičeno.

Znano je, da je zadosten sloj snega najboljša zaščitna sredstvo proti veliki zimi. Delovanje snega na rastlinje je dvojno. Sneg je slab prevodnik toplote in preprečuje premočno izpuhtevanje toplote iz zemlje. S tem pa preprečuje tudi ohlajevanje tal in onemogoča tako vpliv prevelikega mraza, kakor tudi nepričakovane močne spremembe v temperaturi na tla in rastline.

Setev, ki je pokrita s snežnim slojem, laže in bolje prezimi kakor nepokrita. Sneg ne daje zemeljski toploti odhajati, hkrati pa ne dovoljuje pristopa ledenemu zraku do zemlje. Pod snegom je toplota zemlje enakomerna, ni ne prehladna ne pretopla, in to je vprav največja korist. Zima brez snega s svojimi neenakomernimi mrzlimi dnevi povzroča, da popokajo žilice komaj pognale setve.

Snežna odeja povečuje zemljinu vlago. Če pade pozimi mnogo snega, je drugo leto v zemlji mnogo vlage, če je pa zima suha, zavlada navadno prihodnje leto

suša.

Sneg je koristen tudi zato, ker izravna toploto zraka čez zimo. Tudi sončni zimski dnevi so hladni, ker se vsa toplota porabi za topljenje snega. Dobro je, če je pozimi toplota zraka enakomerna: Če bi se prehitro in premočno menjavala, bi zaradi tega mnogo trpeli človek, žival in rastlina.

Znano je nadalje, da »sneg gnoji zemljo«. Kako je to razumeti? V zraku je mnogo prahu. Ta prah je zmes drobne zemlje, rastlinskih in živalskih odpadkov (n. pr. od skorje, listja, semenja, saj itd.). Kadar sneži, zbira sneg ta prah in ga nosi s seboj na zemljo. Ko se sneg raztopi, ostane ta nečistota na zemlji in rastlinje dobi z njo lepo hrano. V snegu je tudi mnogo ogljikove in nekaj tudi žveplene kisline. V 1000 delih snega je 22 delov ogljikove kisline, v zraku pa so v 10.000 delih samo 3 do 4 deli. Skoro vsak gospodar ve, kaj pomeni za zemljo ogljikova kislina, in zato ni težko razumeti, zakaj je plodnejša zemlja, ki jo je pokrival sneg.

Pravijo tudi, da sneg pretvarja kamen v zemljo. To prihaja odtod, ker ogljikova kislina in voda pospešujeta razpadanje kamena, iz katerega nastaja nova zemlja.

VÁCLAV PROKÚPEK:

Žena in zemlja

(Roman dvojne ljubezni)

Preveč sem ljubil radost. In ko je Bog delil žalost, sem namenoma prišel pozno. Bal sem se ga. Zdaj pa je moja žalost brez kraja in mej.

(Iz starega pripovedovanja.)

1.

To je bilo v maju leta 1928. Vrtovi in drevoredi okoli Zapotoka so bili v polnem cvetu. Jablane so podritevale v svoji lepoti, hruške so vonjale in orehi; zapotoške orehe si poznah že od daleč.

V jutranjih urah se je na začetku tega meseca maja zdelo, da pada na zemljo sama modrina z neba, in v tem sladkem času si je pripeljal Podborškov sin Martin, najmlajši med sedmimi otroki, v Zapotok svojo ženo Marijo.

Prišel je s kočijo in s svojimi konji, s tistimi, ki je njih jasen dir po državni cesti le zvenel in zvenel kakor kraguljčki in ga je bilo lahko razlikovati od dirjanja drugih vpreg. Tudi danes sta Martinovi kobilici pred Kukčevim klancem zarezgetali. Vranka in Rjavka z zvezdami na čelih, vratova kakor napeta obloka — taka slavna vprega ju je pripeljala v Zapotok naravnost od oltarja. Zato sta mogoče kobilici rezgetali bolj kakor drugače in zato se je njuna radost razlegala po zapotoških globelih v desetero odmevov, se zopet vračala in znova šla od vaških skednjev h gozdovom. Tam je šele dozvenela, zamrla, se izgubila.

Marija sedi tiho, gleda proti vasi in opazuje drevesa. To je kraj na meji ravni in gora. Marjetice cveto tu dolgo tja v jesen in se izgubijo šele v rumenečem

listju in včasih tudi v snegu. V kotlini pod sveto Ano vidi naprej vrtove, s katerimi se sme vas res ponašati in ki so očarali tudi Marijo, ko je prihajala v nov dom. Takšen nekako je rajski vrt, ki tudi vedno samo cvete in cvete! Gleda po vasi, po dva in tridesetih kočah; nobena od njih se ni obrnila s čelom proti gozdu, vse gledajo proti sredini vasi in k potoku.

Ta vaški prostor! Krošnje visokih topolov šumijo Mariji v pozdrav, v teh trepetajočih vrhovih so se ustavljale štoklje, in štoklje prinašajo srečo — tako verujejo v Zapotoku. Okolnja pobočja in vrhove dreves na holmih objema nebo. V teh gorskih gozdovih prespravajo oblaki, vidiš jih lahko, kako se dramijo za zgodnjih juter in se dvigajo v modrikaste višave. Tja pod večer padajo in se zopet vračajo kakor čreda ovc s pašnikov nežno in mehko zasnivajo na vršičkih dreves.

Lahko noč, pravijo morebiti pokrajini in ta jih zaziba z zvonjenjem. V urah somraka odmevajo tu zvonovi, in zapotoški se prekrizujejo. Marija je opazila, kako so vsa polja, razprostirajoča se od vasi na vse strani, obrobjena z redi dreves, ki se vrstijo prav od zapotoških vrtov.

Nevesta se je seznanjala z novim krajem, toda vaščanov ni privabil njen prihod niti na prag niti s polja k cesti. In če bi kobilici ne bili zarezgetali pred Kukčevim klancem, bi mogoče niti ne dvignili glav novi sosed v pozdrav. Toda okopavali so repo in radi so se vzrav-

1 nali v križu, da bi videli kobilici in nevesto. Kobilici kakor da sta priplavali na Podborškov dom. Pozdravilo ju je prazno dvorišče, toda bilo je nastlano z osutimi listi kakor pot, po kateri gre procesija o Rešnjem telesu. Odpadlo kostanjevo listje je okrasilo mladi Mariji pot od lese do pragu. Bilo je, kakor da je zapadel rahel sneg.

Poleg svojega brloga nasproti hiše čaka Podborškov pes, črni Sultan. Ne rožlja z verigo, le zvedavo gleda, kdo bi to prihajal k njim. Njegove mirne oči se zdijo Mariji kakor dve zeleni luči. Pod drevesi so se stiskale kokoši, petelin je zletel na vejo, a ni zakikirikal. Iz hiše tudi ni nobeden prišel. Vežne dveri so ostale zaprte. Martin razprega kobilici; Marija gre h glavam konjev. Polaga glavo na grivo Vranka, ki je skoraj modra, in jo mehko gladi nad nosnicami. Martin je pri delu, toda ne zdi se, da bi videl, kaj dela Marija.

Vežna vrata se še zmerom ne odpro. In Rjavka menda zavida Vranki, vrti se okrog ojesa in se primika bliže k Mariji, izteguje glavo k ramenom mlade gospodinjice ter jo gladi s svilenim dihom in nemo mehko raztrepetanih nozdrvi.

Vežna vrata se še vedno niso odprla in Martin ne ve, koga bi preje odpeljal: kobilici v stajo ali nevesto v izbo. Marija vidi njegovo obotavljanje; nasmehnila se je bolj zase kakor njemu — in začela je razuzdovati Vranko. Nevesta v svatbenih oblačilih odpenja, zateguje in sama snema komat. Vranka je menda hranila vso svojo nežnost za ta trenutek. Poveša glavo prav do nevestinih nog in Marija si misli, kako je njeno prvo delo v novem domu posebno čudno in lepo. Martin je medtem razuzdal Rjavko, zdaj pa stoji in samo gleda na svojo deklico s tihim sijem v očeh.

Tudi Marija je končala z delom. Vranka stoji brez uzde, ne plaši se in mehko nagiba glavo k nevestinim ramam. Vidve se bosta kmalu spoprijateljili, si misli Martin, kaj hitro se boš tu udomačila, moja Manja, če boš polagala svoje roke tako preprosto na vse, kar te tu čaka. Odvedla sta kobilici v stajo in se vrnila na dvorišče.

Šele zdaj so se odprla vežna vrata. Med njimi stoji Martinova mati. Z očmi se je pozdravila z nevesto in stoji na pragu malce nerodno. Odločuje se in končno se odloči ter gre Mariji nasproti. Mlada nevesta jo poljubi na čelo.

»Pri vas sem, mamka!«

»Pozdravljam vas v naši hiši!«

Martin se je postavil zraven Marije in gleda, kaj poreče mati.

»Vse je odvisno od tega, kako boste vse to tukaj imeli radi.«

Pri teh besedah se je mati ozrla po dvorišču, pogledala pa je tudi na polja za vrtovi.

»Vem, mamica«, se je ozrla Marija za njo.

»Bodita oba na moč srečna«, jima je še tiho rekla in ju pozvala v sobo. —

Martin je najmlajši sin polgruntarja Podborška. Zadnji dve hčeri sta se poročili o letošnjem pustu. In kakor je to že navada na kmetijah, kdor posestvo podeduje, mora svojim sorodencem plačati doto. Martin bratov ni imel, samo šest sester. Štiri je pomagal gospodar sam, dve najmlajši pa mora izplačati Martin po svoji poroki. Za to svojo dolžnost je vedel, toda Marije ni nikdar vprašal zaradi dote, tudi ne ve, kako bo mogel izpolniti dano besedo. Najbrž je premišljeval o tem, kako se zadolži še bolj kakor je že bil.

(Nadaljev, v sobotno-nedeljski številki.)

Filatelija

Razvoj švicarske pošte

Prvi sledovi poštne organizacije v Švici segajo v rimsko dobo: »Cursus publicus« je bil namenjen zgolj državni službi. Po vpadu barbarov je ta naprava mrknila in po Helveciji dolgo ni bilo mogoče pošiljati dopisov iz kraja v kraj na današnji način. Ta posel so opravljali redovniki, ki so se premikali iz sela v selo na svojih apostolskih potovanjih. Šele v XIV. stol. se po nekih mestih uvede uradni sli. Bili so zapriseženi in so nosili barve mesta, ki jih je vzdrževalo. Spočetka so nastopali samo ob prilikah, pozneje so se pogostejše spuščali na pot in prevzemali naročila zasebnikov. Proti koncu 18. stol. so trgovske bratovščine skušale izboljšati to službo, nezadostno za kupčevanje. Prvi so se izkazali v tem vprašanju trgovci iz Sant Galla. Že 1569. je reformator Henrik Bellinger zaupaval svojim poročnikom pisma za Augsburg in Norimberk. Od 1575. je bil Šentgal zvezan z Ženevo in Lyonom. Prva tišкана poštna pristojbina omenjenega mesta je iz l. 1621. Po malem so se poštne vezi osonvale med vsemi večjimi mesti federacije. L. 1662. je curiška pošta prešla v roke trgovski zbornici. L. 1632. so vozovi, nazvani barke (chasse-marée), prevažali blago ali vrednote iz Ženeve v Lyon in obratno. Poštni urad so v Ženevi postavili l. 1669. in se je ohranil do 1813... Ob koncu 17. st. je bazelski škof, stolujoč v Porrentruyju, vzdrževal tkzv. »kmetško« pošto, ki ga je spajala z mestom Bazlom. Opravljali so jo izmenoma škofovi podložniki. Mnoge švicarske pokrajine so bile do kraja 17. st. brez prometil. Prebivalstvo je svoje redke pošiljke prepuščalo osebam, ki so se morale po raznih opravkih premikati. Šele 3. IX. 1798. so zakonodajni zbori odločili, da je pošto prevzela ljudovlada. NK.

Film

i. Ufa je izdelala nov film »Pour le mérite«, v katerem je opisano življenje

letalcev znane Richthofenove eskadrilje po svetovni vojni. Glavno vlogo igra Fritz Kampers.

i. Zarah Leander igra s Hörbigerjem in Birgelom v filmu »Modra lisica«, ki ima sedaj v Nemčiji veliko uspeha.

i. Erna Sack ima naslovno vlogo v filmu »Nanon«, francoski komediji, ki pa nima ničesar skupnega s svoje čase slavnim opereto.

i. Melodije iz Disneyevega filma »Sne-gulčica«, ki so ga igrali že letos maja meseca v Parizu, pred kratkim pa v Ljubljani in Celju, so postale jako popularne, kar se lahko vsakdo prepriča, če posluša tuje radijske postaje.

S sodišča

Naivečji tatinski proces v zadnjem času

OBTOŽENIH JE TRI IN DVAJSET OBT OŽENCEV. KRADLI SO SKOZI DVE ZIMI SVINJE IN POŽIGALI.

Pred senat treh sodnikov pri okrožnem sodišču je sedlo na zatožno klopi 23 obtožencev, ki so ponajveč obtoženi kraje, požiga, pa tudi krivega pričevanja. Obtoženci, med katerimi so tudi štiri ženske, so doma iz jugozapadnega dela Slovenskih goric, kjer pravijo, da je neka vas, ki »ima 99 numer pa sto tatov«. Vendar ni zadnje nikako obrekovanje, tako samo pravijo ljudje, ki mislijo, da poznajo razmere. V ljuski govorici pa je včasih tudi precej hudobije ali gole zavisti, kakor hočete.

Obtoženci so doma iz Botkovec, iz Kukave, s Prerada, s Polenšaka, iz Brselavc, iz Bresnice, iz Vitomarcev, iz Polenc, iz Hlaponc in iz Smolincev, so posestniki in posestnikov sinovi, poljski delavci in kočarji, viničarski sinovi itd. Najstarejša je ženska, ki je stara 62 let, najmlajši pa je neki viničarjev sin, ki je star šele 16 let. Dva med njimi Fr. Hojniki posestnikov sin iz Botkovec in Franc Hojniki, delavec iz Kukave sta bila že večkrat obsojena zaradi tatvin. Kradli so po svojih in po sosednjih vaseh največ svinje in kokoši, pa tudi eno kozo; in to po Savcih, Braclavcih, v Rltmerku, kjer so vlomili v

i. Zaradi dveh ameriških filmov, ki jih že vrtijo, je prišlo do diplomatskega spora med Nemčijo in USA. Prvi film prikazuje vohunstvo v Ameriki. Za osnovo ima nedavni vohunski proces, pri katerem je bilo več Nemcev, med njimi tudi manikerka z nemške ladje »Europa«, obsojenih na več let ječe. Drugi film vrti Charlie Chaplin in se bo imenoval »Diktator«. V njem karikira nekega evropskega državnega poglavarja. Nemški konzul v Los Angelesu je protestiral, vendar pa ni uspel, da bi ustavili vrtenje obeh filmov.

i. Ruski film »Maksimov povratek« je cenzura v Franciji prepovedala.

Pavšnerjev hlev in odnesli 1000 din vredno svinjo, dalje v Lasigovcih, Hlaponcih, na Polenšaku in v Polencih. Izvršili so tako kakih 14 tatvin in napravili kmetom precej škode. Nekajkrat pa so drzne tatove, ki so bili oboroženi tudi z lovsko puško in dolgimi noži, prepodili. Oba že omenjena Hojnika, Ivan in Fr. Kranjc, posestnikova sinova iz Hlaponc, Martin Duh in Martin Kovačec, prvi viničar v Polencih, drugi mali posestnik v Brselovcih in še dva mladoletnika pa so dogovorno, kakor jih dolži obtožnica, zažgali ponoči 29. aprila 1934. v Polenšaku gospodarsko poslopje Franca Šorija. Šoriju so napravili okoli 70.000 din škode, nevarnost pa je grozila tudi njegovi stanovanjski hiši in hiši bližnje sosedne Sokove.

Vkljub temu, da so izvršili največ svojih zločinov že lansko in predlansko zimo, so jih orožniki izsledili šele letos. Nekateri zanikajo krivdo, vendar jih je pa nekaj med njimi, kakor oba mladoletnika, krivdo v celoti priznalo in tudi opisalo potek tatvin.

Razprava, ki se je začela v jutranjih urah ter trajala do poldneva, pa ni bila zaključena, ker niso prišli k razpravi ob-

toženci, ki so med preiskavo priznali prestopke in zločinstva ter tudi obremenili večino onih 18 obtožencev, ki so se razprave udeležili. Zaradi tega je mali kazenski senat, ki mu je predsedoval senatni predsednik dr. T. Turato, razpravo nekaj pred dvanajsto uro prekinil in jo preložil na nedoločen čas. Obtožence, ki niso prišli k razpravi, bodo spravili med tem časom v preiskovalni zapor. Za enega so nekatere priče izpovedale, da ni mogel k razpravi, ker ni imel obleke. Ko se je vršila razprava, je stalo pred razpravno dvorano kakih 60 vaščanov, po večini prič, ki so bile klicane na razpravo.

Križanka št. 14

	1	2	3	4	5	6	7	8
II								
III								
IV								
V								
VI								
VII								
VIII								
IX								
X								
XI								

Besede pomenijo:

Vodoravno: I. imperialistična država; II. priprava; III. teniški izraz; pasja vrsta; IV. jadranski otok; oblika vode; V. del živalskega telesa; nikalnica; VI. predlog; oseba iz sv. pisma; VII. biti obešen; VIII. v Rusiji; staro orožje; IX. pojdi; žensko ime; X. koroški buditelj; XI. predlog; francoski fizik.

Navpično: 1. mesto v Srbiji; 2. grški kipar; letni čas; 3. pokrajina v Aziji; tekočina; 4. francosko zlato; država v Ameriki; 5. predlog; mera; 6. del po-hištva; orodje; 7. sklon; 8. visoka šola.

Ne pozabi naročnine!

Mladini, ki bo pisala „za mladino“

Poročajte o vsem, kar vas zanima v življenju in kar mislite, da bo zanimalo vaše tovariše v drugih krajih.

poročajte, kako se preživljate sami in kako se preživljajo ljudje v vašem kraju.

poročajte o šolskih prireditvah, o knjigah, ki ste jih prebrali.

poročajte o sportnem gibanju, o vaših šahovskih turnirjih, o delu v različnih šolskih organizacijah itd.

pišite povesti in pesmi za vašo stran, sestavljajte križanke, posetnice itd.

A nekaj ne pozabite: v poročanju in pisanju bodite odkriti; kajti samo resnično poročanje in pisanje bo razširjalo obzorja vašim tovarišem!

Najboljše prispevke bomo priobčili z vašimi podpisi. Ne pozabite napisati, v kateri razred hodite in v katero šolo.

Za deco

Pesem o muhi in vrabcu

Živela je muha, si brenčala, pela, si pela v poletje in pozno v jesen. Še vrabec je živel — je muho pozabal.

a vrabca je stisnil december leden.

Uganka

Voza dva

z olesi zlatimi in pesti brez konjičev nebeščane vozita skoz noč ob rimski cesti. (ZOA II III IIIA)

Vagon ali avto? Kanadske železnice v Severni Ameriki so uvedle

novi prevozno sredstvo, ki teče po tračnicah in drvi po cestah. Ta napol miš in napol tič, ki je podoben železniškemu vagonu in avtomobilu, teče po tračnicah z železnimi kolesi, po cesti pa z gumijastimi.

Kašelj zdravijo z letalom. Nekateri francoske otroke, ki kašljajo, naložijo na letalo, jih zapeljejo 2500 m visoko ter jih v taki višini prevažajo kake pol ure. Ko letalo pristane, otroci ne kašljajo več. Pravijo, da otrokom ugaja tak način zdravljenja.

Za mlade znanstvenike

1. vprašanje.

Specifična teža čistega leda je 0,9. Če ga vržemo v vodo, moli 1/10 leda iz nje. Ledene gore pa gledajo do ene četrtine iz morja. Zakaj?

Križanka

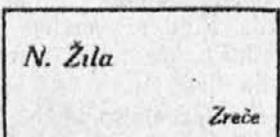
	1	2	3	4
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				

Vodoravno: 1. reka (na vzhodnem Štajerskem); 5. predlog; 6. pomladansko delo v vinogradu; 7. veže Severni in Južni tečaj; 9. ime soglasnika; 10. soglasnik; 11.

ni pameten; 12. Odisejeva domovina; 14. petelin.

Navpično: 1. soglasnik; 2. učenje; 3. umetniški stil; 4. naprava (tujka); 8. predlog; 11. nikalnica (v narečju); 13. kazalni zaimek.

Posetnica

Kaj je možak?

»Večernik«

za mladino

Leto 1

Maribor 1. januarja 1939

Štev. 1

Smučarska kolebnica

Sneg je padel in zasipal griče, pod nami je zasnežena ravan. Nas pa bela gaz vse dalje mlče, na smučih vozimo čez belo plan.

Kar je zadal, so samo spomini, vesela in pa žalostna mladost. A kaj bi s črno žalostjo v planini — na zemljo s snegom padla je radost.

Smučamo se z njo v Novo leto, z nami naj zapelje, kdor je mlad: da to leto s smehom bo začeto, da privozimo še z njim v pomlad.

Ivan Potrč:

Kmet in trije sinovi

(Pravljica)

Živel je kmet, ki je imel veliko sveta; kako daleč je videlo oko, vse je bilo njegovo.

Kmetu se je narodil prvorojenec. Preden so odnesle ženske otroka iz hiše h krstu, je vzela botra otroka na roke in stopila z njim pred kmeta v veliko izbo. Kmet je pomohil prste v blagoslovljeno vodo, prekrižal otroka in rekel:

»Za Janeza te bomo klicali! Ko odrasteš, bo tvoje vse, kar bo zraslo na mojem svetu.«

»Tako bodi, na vekomaj!« je rekla botra in odnesla otroka v cerkev. Čez leto in dan se je narodil kme-

tu drugi otrok. Tudi tega so odnesle ženske v veliko izbo h kmetu. Kmet je storil kakor prvokrat. Pomohil je prste v blagoslovljeno vodo, prekrižal drugorojenca in rekel:

»Za Štefana te bomo klicali! Ko odrasteš, bo tvoje vse bogastvo, ki leži v moji zemlji.«

»Tako bodi, na vekomaj!« je rekla botra tudi tokrat, preden je stopila z otrokom izpod domače strehe in ga odnesla v cerkev h krstu.

Znova je minilo leto in dan; kmetu se je narodil tretji sin. Ko so stopile ženske s tretjerojencem v veliko izbo, je ležal kmet na smrtni postelji. Imel je še toliko moči, da se je dvignil, pomohil prste v blagoslovljeno vodo, prekrižal svojega zadnjega otroka in rekel s slabotnim glasom:

»Za Ludvika te naj kličejo, jaz te ne bom nikoli! Ko zrasteš, si boš pomagati sam. Kar je Janezovo in Štefanovo, bo tudi tvoje.«

Kmet je hotel še nekaj povedati, a je legel in umrl.

»Tvoja poslednja volja se naj zgodi, kakor se je zgodila in se bo zgodila prvo in drugokrat!« je rekla botra in odnesla najmanjšega h krstu.

Trije sinovi so rasli in zrastle.

Ko je dorastel prvi, je prevzel vso očetovo zemljo. Oral je polja, sekal gozdove, redil živino in dobro se mu je godilo. Janez je ostal kmet kakor oče.

Čez leto in dan je dorastel drugi sin. Štefan se je zakopal v očetovo

Zanimivosti

Kako živi maharadža

JUTRANJA GIMNASTIKA MODERNO RAZPOLOZENEGA MAHARADŽE. NJE-GOVO DOPOLDANSKO UMSKO DELO. ORIENTALEC IMA VEČ OSEBNIH TAJNI-KOV KAKOR ZAHAROV ALI ROCKEFELLER. — DVE STO SLUG JE ZANJ PREMALO.

Veliki knez ali maha-radža (magnus rex, prvi del imena primerjaj z grškim »mega«, nem. »Michel«-stetten = velese-lo, niž. nem. Mecklen-burg = Velehrad) ni neznan slovenski književnost: Zupan-čič mu je poklonil rimo »hladže«.

Kapurthalski maharadža je bil oblečen v živordeč kaftan in je imel na glavi tur-ban s smaragdom, debelim ko jajce, ko ga je pred meseci obiskal švicarski poroče-valet.

»Dvojno življenje mi je dano«, se je iz-povedal iztočni mogotec, »dan v Indiji, pa dan na potovanju, kadar sem n. pr. v Parizu«.

»Obkorej vstajate, milostni gospod?«

»Pet minut pred sedmo?«

»Čemu tek pet minut?«

»I no... ker potrebujem natanko 300 sekund, da se zopet zavem samega sebe. Srečen dan mora poteči v znamenju do-bre volje. Človek pa, ki šine iz postelje prav tisti trenutek, ko se je zbudil — tedaj je še napol zunaj svoje zavesti — si kaj lahko nakopije 12 ur nezadovolj-stva...«

»Kaj pa potlej?«

»Deset minut telovadbe. Švedska gim-nastika. Sistem Sandow. Najraje delam gibe, ki razvijajo trebušne in nožne mi-šice. Potem dihalne vaje. Imenitna stvar za sapnik. Zrak vdihavam 20 sekund. Na-slednjih 20 sekund ga treba držati v plju-čih. Naposled 20 sekund za izdih.«

Maharadža, ki je pred nedavnim ob-hajal svoj demantni jubilej z razkošjem, nezaslišanim v Indiji, je še prožen kakor 20leten mladenič!

»Od 8. do 9. jašem okoli svoje hiše...«

Ta hiša, kakor jo imenuje eden od naj-mogočnejših gospodarjev na svetu, je velika za pol Versajskega dvorca. Palačo je pred 45 leti postavil neki francoski stavbenik.

»Ob 9. uri zajtrk na ploščadi...«

»Vaš dopoldanski jelovnik?«

»Kava z mlekom, pražene krušne rezi-ne in ovsena kaša.«

To je dnevni čas, ko so umske zmož-nosti človeškega bitja najplodnejše. Bo-lje se čita, bolje se piše, bolje se misli. Kar nič ne bi osupnil, če bi mi kdo rekel, da so lepe iznajdbe tiste, ki pospešujejo napredek, dopoldansko delo...«

Deseta je odbila.

»Odtirgam se čitvu ali premišljanju. De-lo se pričinja in to ni sinekura, bodite prepričani.«

Dvojne skrbi tačas oblegajo maharadžo: notranje zadeve in družinske zadeve. »Mimogrede povedano: poslednjih skr-bi sem se otrešal na svojega drugega si-na Amaržita. Obdan je s štirimi tajniki in šestimi pobočniki s toliko urnostjo in umnostjo, da si morem le častitati.«

Osebnost sem si dodelil 12 pisarjev. Vsak ima svoje povsem določeno delo. Prej ko v četrto ure vsak dan poznam točno spore, pravde, pritožbe, zahteve, zapisnike, na kratko, vse, kar se je na mojem ozemlju zgodilo od prejšnjega dne...«

Sir Basil Zaharoff je imel samo štiri tajnike.

Rockefeller jih je imel 8—9.

Maharadža v Kapurthali jih ima za vsako uro dne po enega.

»Slug imam dve sto, pa jih je skoraj premalo!«

Premalo! Ali se mi sanja? Ni me treba dosti potiskati, da si bom upal vprašati, koliko je slonov pri hiši?

»Prešteval jih nisem. Ali zdi se mi, da jih ni dosti manj ko 150.«

»Se vam primeri, da kdaj rabite vse hkrati?«

»Da... Dvakrat na leto... Kadar sprejmem podkralja in kadar mu vračam obisk.«

Toda vrnimo se na maharadžev dan!

»Razumete... Vzdrževati je treba ti-soč reči... Park, hišo, hleve. Za ureditev vseh neštetihi podrobnosti potrebujemo upravne organizacije... Moji neposredni sodelavci so torej: ministrski predsednik, kateremu sem primaknil zbor treh drugih ministrov.«

Nekam presenečen se mu zdim, zato doda:

»Stirje... To ni čez mero, veste. Od januarja 1939 morda povečam njih šte-vilo še za enega. Le preudarite! Kapurt-hala je po svojem razsegu malone drža-va. Dve sodišči poslujeta neprestano dan za dnem. Sodni dvor, enak vaši poroti, pretresa enkrat na tromesečje težke pri-mere: umore, rope itd.«

Skratka: 4 ločeni oddelki: pravosodje, denarstvo, notranjost, vojska... Vojska, to se pravi varstvo dvorca in pešci pa ko-njiki, da ohranijo red po mojih posestvih. V celoti: 2500 mož, od teh pet sto orož-nikov in 500 jezdecev.«

Za mizo smo. Koristen odmor. Sladi-mo se s kuharskimi dobrotami.

»Dve vrsti kuharskih mojstrov imam: šest jih je dobilo svoj patent na Fran-coskem, štirje so izučeni v Indiji.«

Ko je Ben Aiša, izreden odposlanec ma-roškega kralja Mulaja Ismaila prišel v Versaj in za svojega vladarja zasnubil princeso Contijevo, je Ludvik XIV. priredil obed za 600 gostov. Ko sem jaz l. 1930. na čast Francisu de Croissetu (francoski pisatelj) ukazal doma veselico, je bilo za mizo tisoč oseb.«

»Kako pa vaša hrana?«

»Tečna. Dobro jedi ne zametujem: Uvodna jed, dvojno meso, dvojno sočiv-je, poslastica. Zlasti pa... tenak raženj kamamberta.«

Sir Kamambert mu je najljubši.

Od 3. do 5. zopet delo. Nadaljujejo in dokončajo se posli, prekinjeni opoldne.

Dvakrat na teden pa lov.«

»Saj sem si rekel, da nedostaja moji slikl nekaj takega, ko slonovi koraki, ovi-jalke, tihotapski tigrovi koraki...«

»O ne, ne, v Kapurthali nimamo tigrov.«

Samo panterje...«

Večerjam bolje nego južnam. Jelovnik sicer ni obilnejši, pač pa mora biti ves

živež po mojih navodilih vse skrbneje pri-pravljen. Zvečer pokažejo moji mojstri kuharice vso svojo spretnost in sposob-nost. Ob tem času, veste, ne pijem dru-gega ko šampanjec.«

Nk.

Ali ima babica prav?

Babica lista po sodobni ženski reviji in zmaguje z glavo ter vzdihuje: »Oh ta današnja ženska mladina! Ko smo bile me mlade, smo živele popolnoma dru-gače. Pa tudi naše revije so izgledale popolnoma drugače.« Lista, gleda in zma-juje z glavo. Tu vidi ameriško plavalko, ki se bori za nov rekord, tam skakalke, ki v elegantnih skokih izginjajo v glo-bino, skupino mladenk v diru na konjih, mlado motoristko, damo v avtu, pokojno miss Earhardt, vračajočo se z uspelega poleta, gospo Lindberghovo, ki se od-pravlja na polet okoli sveta, drsalne umetnice, ki plavajo po ledu kakor ba-letke, hitre drsalke v tesno se prilaga-jočih krojih, smučarke, ki drvijó po snež-nih planjavah in skačejo s skakalnic, me-talke diska in kopja, amaconke raznih držav s puško na rami itd. itd.

Babica ne odobrava sporta, ker ga sa-ma ni doživljala in uživala. Priznati pa mora, da so baš radi sporta današnja dekleta močna, zdrava, neustrašna, sa-mostojna, podjetna in preračunljiva. Ta-ko utrjenim dekletom pa so odprta tudi vsa pota k najrazličnejšim delom, me-stom in položajem, kar jim je bilo nekoč zaprtó s sedmimi ključavnicami. Sport mladega človeka vsestransko utrjuje, po-plemeniti in disciplinira. Vendar pouda-riti je treba, da le pravilno in do prave meje in ob pravem času gojenj sport.

Naše babice pa zagotavljamo, da radi tega današnje mlade žene niso nič slab-še matere in gospodinje. Vzamimo za primero samo gospo Lindberghovo, ki je poleg vsega navdušenja za letalstvo vzorna žena, mati in gospodinja, poleg vsega pa še neumorno študira z možem tehniške konstrukcije novih letal. In ta-kih žen je na stotisoče. Kdo jim more kaj očitati?

Darujte za azni sklad PILI

zemljo, kopal rove v njo in odkrival v njej čudovita bogastva. Bratu je skoval prvo železo, da je laže oral in mu prinesel iz podzemlja tekočino, ki je dajala lepšo luč od trske. Brat mu je dajal za to kruha iz očetovega polja in obema se je dobro godilo.

Znova je minilo leto in dan; dora-stel je Ludvik, tretji sin. Tisti, o ka-terem je oče povedal, da si bo poma-gal sam. Stopil je k bratoma in ju vprašal:

»Ali ni rekel oče, kar je vajino, bo tudi moje?«

Brata sta pokimala. Tretji sin je vzel rude, ki jih je nakopal Štefan in napravil iz njih čudovite stroje. Kme-tu Janezu se ni bilo potreba več po-titi za brazdami in za koso; kajti vse so opravljal zanj stroji. Tudi druge-mu bratu Štefanu ni bilo potreba več potiskati vozičkov iz jam; vlačili so jih stroji, ki jih je poganjala tekočina iz podzemlja. Prvi brat Janez mu je dajal zato kruha, ki je zrasel za vse tri na očetovih njivah in dobro se jim je godilo.

Dobro bi se jim godilo, da ne bi neki dan prišel tretji brat k prvima dvema bratoma in jima dejal:

»Stroji so samo moji, v moji glavi so nastali. Če hočeta še z njimi de-lati, boš moral ti Janez, ki si kmet, oddajati poslej več kruha za nje; ti Štefan, ki si rudar, pa več rude.«

Brata nista mogla živeti več brez Ludvikovih strojev, začela sta dajati najmlajšemu Ludviku več in več. Čez leta nista imela ničesar več. Najmlaj-ši brat je požrl s stroji očetova polja in rudnike. Brata sta lahko strojem samo stregla. Obema se je slabo go-dilo, razen najmlajšemu.

Takrat so začeli nekateri ljudje godrnjati, najstarejši pa so se spom-nili, da je hotel kmet še nekaj pove-dati pri tretjem sinu, preden je umrl. Če bi povedal tisto, so rekli, poilej

gotovo ne bi bilo tako fučo na sve-tu, da ima najmlajši brat vse, ostala dva pa ničesar. Kaj je hotel oče po-vedati tretjemu sinu, preden je umrl, ugibajo še zdaj po svetu in ko bodo uganili, pravijo, da bo znova lepo na svetu.

Človek in medved

(Bosanska pripovedka.)

V starih časih, ko so se ljudje in živali razumeli med seboj, sta se sre-čala v gozdu medved in človek in se pobratila. Medved je lovil, človek pa je pekel meso in ga razdeljeval po pravični meri. Obema se je dobro godilo. Toliko sta imela vsega, da bi več niti ne hotela imeti.

Nekoč se je na vsem lepem vlija silna ploha. Medved in človek sta se komaj utegnili zriniti pod neko ska-lo. Človek je legel zraven medveda in položil glavo na topli kosmatinečev trebuh kakor na materino krilo. Zne-nada pa se je človek oglašil:

»Brundač, obrni se od mene!«

»Zakaj?« ga je vprašal medved.

»Prosim te, obrni se že! Iz ust ti smrdi!«

Medved se je obrnil na drugo stran, ne da bi rekel eno samo besedo.

Ko je pa zarana posijalo sonce, je medved zbudil pobratima človeka.

»Vstani, vzami sekuro in me vsekaj po glavi!«

»Za Boga, kaj te je obsedlo?! Zakaj bi te naj udaril po glavi?«

»Stori, kar sem ti rekel, če ne, te zadavim!«

Kaj je hotel drugega sirota človek, kakor da je segel po sekiri in vsekaj medveda po glavi. Ko se je to zgodi-lo, mu je medved dejal:

»Pojdi sedaj, pobratim, lepo po svoji poti, tudi jaz bom odšel po svo-ji. Ob letu pa pridi nazaj na ta kraj.«

Ko je leto preteklo, sta se pobra-tima sešla.

»Poglej, ali mi je zarasla rana na glavi?« je vprašal medved človeka.

»Zarasla,« je odgovoril človek, »nič več se ne vidi.«

»Vidiš, človeče,« mu je povedal medved, »ta rana mi je zarasla, ona rana pa, ki si mi jo zasekal z jezikom, pa ne bo nikoli zarasla. Poberi se od tod, če ne, mi boš dal glavo!«

Od takrat se medved in človek ne moreta več videti.

Mráz vpliva na velikost morskih živali in iker

Znano je, da se morske živali v obeh polarnih morjih zaradi preve-likoga mraza telesno zvečajo. Najno-vejša raziskovanja pa so dognala, da vpliva velik mráz tudi na jajčeca in ike-re morskih živali; to pa v taki me-ri, da prav lahko opazimo razliko v velikosti med enakimi živimi bitji, od katerih živijo ena v severnem, druga pa v polarnem morju. Neka riba (Pleuronectinae) leže v severnih morjih 0,7 do 1,1 mm dolge ike-re, v polarnih morjih pa 1,7 do 2,2 mm; samo po sebi je razumljivo, da se tudi mladiči izležejo ikram primerno večji na svet. — Močan mráz v po-larnem vodovju pa vpliva tudi na barvo mladega zaroda. Mlade ribe, ki se razvijajo v polarnih morjih, imajo precej bledejšo barvo od onih v toplejših morjih.

Kako dihaajo metulji? Metulji diha-jo skozi krila. Kajti pri naglem letanju bi se zadušili, če ne bi sprejemali skozi krila kisik.

Žival z najdebelejšo kožo. Najde-belejšo kožo od vseh živali ima rino-cerus. Živi v Zapadni Indiji.

Zakaj prebijejo polarne živali ob rastlinski hrani dolgo zimo?

Na Grönlandiji in na velikih oto-kih zapadno od nje se preživlja do-sti večjih in manjših živali tudi po-zimi s pašo; so to razni severni je-leni, zajci, kokoši in postružniki. Ka-ko, da te živali v dolgih zimskih me-secih ne stradajo, ali celo ne pogi-nejo? Dr. Šmidt je dognal, da zado-stuje grönlandskemu živalstvu celo sorazmerno malo rastlinske hrane skozi zimo; kajti arktično rastlinje vsebuje tudi pozimi mnogo hranilnih snovi in mineralnih soli. Organske snovi, ki so važne za prehranjevanje skozi zimo, ne strohnijo zaradi ve-likoga mraza, ki pritiska na zimo, ampak ostanejo v rastlinah. Tako se lahko živali, ki se hranijo z rastlin-sko hrano, prebijejo tudi v najsever-nejših predelih sveta skozi dolge zi-me.

Teža papirja in kovine

Rekli boste: kovina; kar je res. Če spustite dvadinarški novic in pa-pir hkratu na tla, bo denar že za-žvenketal na tleh, ko bo papir še ved-no plaval po zraku. Če bi ne bilo zračnega pritiska, bi padla papir in kovanec istočasno na tla; isto bi se zgodilo, če bi spustili v brezračnem prostoru na tla svinec in gosje pero. Napravite poizkus! Nič lažjega ni, kakor dobiti toliko brezračnega prostora, da vam poizkus uspe. Vza-mite znova dvadinarški kovanec, po-ložite nanj kosček papirja, ki je manjši od kovanca, ter ga spustite vodoravno na tla. Papir bo na tleh v istem času kakor kovanec. To pa zato, ker bo kovanec odstranil pred papirjem zračni pritisk.

Srečno in veselo Novo leto 1939

Maribor

želiyo svojim cenjenim odjemalcem naslednje tverke:

Maribor

JOSIP ŠINIGOJ trgovina z delikatesami Maribor Aleksandrova c. 18	MARIJA HRAST slaščičarna Maribor Stolna ul. 12	ŠTERBAL MARTIN tapetnik in torbar Trg svobode 6 Maribor Mejska c. 2	EMAN. ILICH slaščičar Maribor Podružnica Meljska 2
H. J. TURAD nasl. FUCHS ALBERT Maribor	Parna pekarna JOSIP ČEBOKLI Maribor Glavni trg 9	FRANC FILIPIČ mesarija Maribor Betnavska c.	FIDLER JERNEJ mesar in prekajevalec Maribor Gosposka ul. 40 (Vogal Gregorčičeve ulice) Podružnica: Stojnica Strosmajerjeva ulica
ANTON PAŠ Modna trgovina Maribor Slovenska ul. 4	»GRIC« 2807 izletniška gostilna, prenočišče	ANDREJ OSET Orožnova 6 stan. 2806	»ANOS« Tel. 2809 pletilni stroji, pletenine
KARL JANCIC manufaktura Maribor Aleksandrova c. 11	M. ZEMLJIČ hotel in restavracija »Orek« Maribor Tel. 2220		DOLCEK & MARINI Maribor Gosposka ul. 27
ANTON FRANKO trgovina z mešanim blagom in šolskimi potrebščinami Maribor Valvazorjeva 36 Vogal Frankopanske ulice	MANUFAKTURA „SAVA“ Maribor Koroška cesta 9		BOEZIO JOSIP gostilna Maribor Betnavska 39
SLOKAN JOSIPINA gostilna »Pri babah« Maribor Vojaški trg 3	KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE PODRUŽNICA MARIBOR Palača banov. hranilnice		R. DETIČEK mesarija Maribor Frankopanova 35
ŠRAJ JOSIP manufakturna in modna trgovina Maribor Slovenska 12		IVANA RAČIČ restavracija »Gambrinova dvorana« Maribor	
PUGEL & ROSSMANN		HERMAN OMELKO špecerija — delikatesa Maribor Cankarjeva 30	
VZAJEMNA ZAVAROVALNICA, ODDELEK KARITAS Maribor, Orožnova ul. št. 8 Podružnica Tel. 2980		KAVARNA ORIENT FRANC MAJCEN Maribor Palača Pokojninskega zavoda	
KRISTINA VOLLGRUBER restavracija in kavarna Maribor Frankopanova ul. 17	KUDER MINKA restavracija Narodni dom	FEIERTAG ANTON parna pekarna Maribor Betnavska c. 48	Trgovina z mešanim blagom KAGER MARIJA Maribor Državna cesta 24
HANL FRANJO sobo-, črkoslikar in pleskar Maribor Orožnova ul. 4	JOSIP BENKIČ specialna izdelovalnica vsakovrstnih čevljev Maribor	»ELEGANCE« damsko in moško modno krojaštvo TERZER VEKOSLAV Maribor Meljska c. 2	RADIO MARIBOR R. Z. Z. O. Z.
IVAN KRAVOS Tel. 2207. Maribor Aleksandrova c. 13	VILKO BLATNIK TRGOVINA ČEVLJEV MARIBOR GOSPOSKA ULICA 1		ANA PURGAJ gostilničarka Maribor Glavni trg 5
KAROL ROBAUSA nasl. KAROL RAKUŠA parna pekarna Maribor Koroška c. 24 Telefon 22-44	JOS. TSCHELIGI PIVOVARNA MARIBOR		ALBERT ECCARIUS urar in optik Maribor Slomškov trg 5
K. PISANEC & CO. pekarna Maribor Koroška c. 11			»UNIVERZAL-INSTALATER« voda, plin, kurjava, sanit. naprava I. D. GRČKO Maribor, Dvořakova ul. 10 Tel. 24-12
KRSTA GOJANOVIC gostilničar Stolna ul. 10			Magdalenska parna pekarna F. SCHÖBER Maribor Kralja Petra trg 2
JOS. PIRICH zaloga usnja in nakup surovih kož Maribor Aleksandrova c. 21	JAKOB LAH Maribor		FELIX SKRABL Maribor Gosposka ul.
SREČKO PIHLAR manufaktura Maribor Gosposka ulica 5	FRANC WEILER Billerbeckov naslednik trgovina barv Maribor Gosposka ul. 29		STEFANČIČ IVAN pekarna Maribor Koroška c. 21
»JADRANSKA KLET« ZORIC ANTE trgovina z vinom na veliko in malo Maribor Mlinska ul. 2	FRANJO STAJNKO modno krojaštvo za dame in gospode Maribor Tržaška c. 1	Usnjarna FRANC GREIF Maribor Kralja Petra trg 2	SPEDICIJA MILAVEC FRANC Maribor Aleksandrova 49
MARIJA KOSTOMAJ gostilničarka Maribor Mlinska 36	ANA PURGAJ gostilna Maribor Glavni trg 5	BABIČ LEO izdelovanje vsakovrstnih čevljev Maribor Stolna ul. 4	HALEKAR JULIJANA gostilna »Pri belem konjičku« Maribor Dravska 11

Srečno in veselo Novo leto 1939

Maribor

želi svojim cenjenim odjemalcem naslednje tvrdke:

Maribor

JOS. MERNIG trgovina z mešanim blagom Maribor Ptujška cesta	ERNEST BIRTIČ restavracija »Pri klavnici« Maribor Ob brodu 2	Kolodvorska restavracija Maribor gl. kolodvor ALOJZ MAJCEN	Trgovina dvokoles, auto in motopribor, radio in šivalnih strojev HENRIK ARLATI Maribor Ulica 10. oktobra št. 4
Čevljarstvo MIHELAK FRANJO Maribor Koroška cesta 43	JOSIP BENKO Murska Sobota Maribor Radgona Celje		BALON JOZEFA gostilna Pobrežje pri Mariboru
Dipl. specialni damski krojaški salon IGNACIJ TOPLAK Maribor Orožnova 10			Tivornica kartonaže HERGO Maribor Rajčeva 5
BABIČ IN LEŠNIK modno krojaštvo za dame in gospode Maribor Vetrinjska ul. 7			GRADIVO D. Z O. Z. preje C. Pickel Maribor
ROJS IVAN krojaštvo za dame in gospode Pobrežje—Maribor Tržaška c. 4			RUDOLF KORITNIK kavarna »Promenada«
JOS. ULLAGA nasl. J. SZINICZ Maribor Aleksandrova cesta 21	CELEC ALOJZ krojaški salon, moda Maribor Tel. 27-75	Koroška c. 17	FRANCKA FILIPIČ gostilničarka Maribor Tattenbachova 22
JAKOB ERBUS splošno krojaštvo Maribor Tel. 2290	Aleksandrova 16	RENČELJ ŠTEFAN gostilna in trgovina Maribor	Pobrežje
ADAM TAILLEUR A. Holz specialni salon za damsko in moško garderobo Maribor Aleksandrova c. 43/I Nasproti kolodvora	DRAGO ROSINA Maribor Vetrinjska 26 zaloga galanterije, drobnarij, parfumerije, pletenin, papirja		ANTON GLAS parna pekarna Studenci—Maribor
JOSIP BAUMAN točilnica gostilne »Wilson« Maribor Aleksandrova c. 53.			GENTLEMAN STUHEC VINKO & KOSI MIRKO moško in damsko krojaštvo Maribor Cankarjeva 1
JAKOB SENEKOVIČ slikar in pleskar Maribor	PEKARNA SCHERBAUM & CO. Maribor	GUSTAV MESICEK sedlar, torbar, tapetnik, lastno izdelovanje žičnih vložkov Maribor	
ERNEST BIRTIČ restavracija »Pri klavnici« Maribor Ob brodu 2	ŠTEFAN KRAUT CARINSKI POSREDNIK Maribor	ALOJZ STUMPF juvelir, zlatar in srebrar Maribor Koroška c. 8	
»JUGOSPEDIT« d. z o. z. transportno in skladiščno podjetje Maribor Aleksandrova c. 51	STUDENČNIK HENRIK mehanična delavnica Tel. 22-45 Maribor	tel. 22-45 Frančiškanska ul. 17	MANUFAKTURA ČESKI MAGAZIN Maribor Ulica 10. oktobra
ELEKTROMEHANIČNA DELAVNICA EDVARD ČIČEK Maribor Vodnikov trg 3	KAVARNA CENTRAL JOSIP MASTNAK Maribor	MODNISALON F. ZIDARIČ Maribor Stolna ul. 5	
UNIFORMA IN MODNO KROJAŠTVO KELC JAKOB Maribor Rotovski trg 7	HOTEL „MERAN“ Maribor		GRMEK VIKTORIJA gostilničarka Studenci Cankarjeva 11
RESTAVRACIJA »LJUTOMER« se priporoča ŠTIBLER Rotovski trg	TRGOVINA ČEVLJEV M. W R E G G Maribor Slovenska ul. 5	T. FEHRENBACH NASL. JOS. VIDOVIC urar in optik Maribor Gosposka ul. 26	
M. BERDAJS semena Maribor Vetrinjska 30	HOTEL „ZAMORC“ Maribor		SLAŠČICARNA IVO TOMAZIČ Maribor Gosposka 2
W. WITLACZIL pekarna Maribor Grajski trg 8	DAMSKI FRIZERSKI SALON »DRAGICA« Maribor Aleksandrova c.	FIFOLT KARL mehanična delavnica Maribor tel. 24-39 Slovenska 6	MARIJA GOLOB gostilna Maribor Glavni trg 19
GOSTILNA »OTOK VIS« Rosenberger Maribor Sodna 16	»PEKO« Maribor Gosposka ul.	VIŠER MATIJA mehanična delavnica Maribor Kopališka ul. 17	RESTAVRACIJA »GRAJSKA KLET« želi cenj. gostom SREČNO NOVO LETO!
JAKOV KAPITANOVIC gostilna »Dalmacija« Maribor Meljska c. 18	VIKTOR KOSI Maribor Kralja Petra trg 9	TOVORNIK HINKO modni salon za dame in gospode MARIBOR	KLJUČAVNICARSTVO SKRINJAR - DOLENC Maribor Miklošičeva ul. 6

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

1901-1902

DATE	DESCRIPTION	AMOUNT
Jan 1	Balance	100.00
Jan 15	Interest	5.00
Feb 1	Interest	5.00
Feb 15	Interest	5.00
Mar 1	Interest	5.00
Mar 15	Interest	5.00
Apr 1	Interest	5.00
Apr 15	Interest	5.00
May 1	Interest	5.00
May 15	Interest	5.00
Jun 1	Interest	5.00
Jun 15	Interest	5.00
Jul 1	Interest	5.00
Jul 15	Interest	5.00
Aug 1	Interest	5.00
Aug 15	Interest	5.00
Sep 1	Interest	5.00
Sep 15	Interest	5.00
Oct 1	Interest	5.00
Oct 15	Interest	5.00
Nov 1	Interest	5.00
Nov 15	Interest	5.00
Dec 1	Interest	5.00
Dec 15	Interest	5.00
Total		100.00

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

Srečno in veselo Novo leto 1939

Maribor

želijo svojim cenjenim odjemalcem naslednje tvrdke:

Obilo sreče in veselja v Novem letu 1939
želimo svojim cenj. odjemalcem
TVRDKA IVAN WRACKO
lesna trgovina in elektr. žaga
Kamnica-Maribor

IVAN IN ANTONIJA PINTERIČ
trgovina z mešanim blagom
Pobrežje Gubčeva 8

ALBERT VICEL
trgovina s kuhinjsko posodo
porcelan — steklo
Maribor Gosposka ulica

JAKOB KOS
kotlar
Maribor Glavni trg 4

DRAKSLER RUPERT
spec. meh. del. in trg.
Maribor Vetrinjska ul. 11
Podružnica v Studencih.

Knjigarna Tiskovne zadruga
podružnica
Maribor, Aleksandrova c. 13, tel. 25-45

»Ljutomerska mlekar«
J. TIBAUT
Maribor Kopališka ul. 2

RUDOLF WAGNER
elektromehanična delavnica
Maribor

FR. KAGER
Maribor Vetrinjska ul. 30

FRANJO REICHER
modni atelje
Maribor Tržaška cesta 13

EMAN. ILICH
slašičar
Maribor Slovenska ulica

RECEK VIKTOR
strokovna čevljarska popravljavnica
kožnatih in gumijastih čevljev
Maribor Vetrinjska ul. 13

VID PALČEC
krojaštvo
Maribor Aleksandrova 28

LJUDEVIT VLAHOVIČ
trgovina z živino
Maribor

Parna pekarna
JOSIP ČEBOKLI
Maribor Glavni trg 9

Veselo novo leto!

KARO

SAJKO & LAZAR
slikarstvo in pleskarstvo
Maribor Aleksandrova c. 3

MIZARSTVO
PEČNIK FRANC
Koroška 39

Čitajte »Večernik«

TRGOVINA Z LESOM
MIROSLAV FRANCE
Maribor Masarykova ulica 1

Ureaništvo in uprava

»VEČERNIKA«

MILOŠ OSET

specerijska in kolonialna engros trgovina - Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave

MARIBOR, Glavni trg 23

Telefon 21-73

Poštni čekovni račun 10.483

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par; najmanjša pristožina za te oglase je din 6.—. Družbe, preklči, dopisovanja in žentovaniški oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojnó. Oglasi davek za enkratno obilno znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu oziroma če le vposlati v pismu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

2500 DIN
potrebujete, da zaslužite
1000 din mesečno. Pišite na
»Anosa«, Maribor, Orožnova,
91

POSTELJNE ODEJE,
posteljno perilo,
pernice,
zglavnike,
madrace,
koče,
posteljno perje,
puh,
inlet

najcenejše v specialni trgo-
vini **A. STUHEC**, — Stolna
ulica 5. 1147

ZASTONJ DOBITE
zanimivo ilustrirano knjigo
»Pot do sreče«, ako se obrne-
te na naslov: **Karmah, Zalec**,
3143

FOX — domači proizvodi
terpentinska krema,
voščeno parke'no ličilo, mast,
gumitrani itd. nadkriljujejo
tule, so uporabni za vse in
vsakogar. Svoji k svojim!

JEDILNE IN SPALNE SOBE
sperane, politirane, pleskane
ter kuhinjske, naimodernelše
opreme po najnižjih cenah
Mizarstvo in zaloga pohištva
Kompapa, Aleksandrova 48.

LOEWE-RADIO!

MINERVA-RADIO!
Najodličnejše božično darilo!
Dobi se tudi na obroke pri
Kleindienst & Posch, Mari-
bor, Aleksandrova 44. 3648

KAPPEL
najodličnejši mali pisalni
stroj ne sme manikati pod
božičnim drevescem. Dobite
ga tudi na obroke pri Klein-
dienst & Posch, Maribor,
Aleksandrova 44. 3649

Glavna zaloga pristnih
KRANJSKIH KLOBAS
tvrdke K. Jarc, Ljubljana,
JOS. ŠINIGOJ
delikatesna trgovina, Mari-
bor, Aleksandrova 18. 3907

ALI ZE VESTE
da najboljšo vino dobite le v
gostilni »Prešernova klet« v
Gosposki ulici. 3948

KROJJI
po vseh vzorcih, priznani
brezprikorni po meri, hitro
ažuriranje, entlanje, stiskanje
gumbov, predtiskanje pri
»Luna«, samo Glavni trg 24.
4353

ODEJE
vatirane, koče volnene, flane-
laste in flanel rluhe kuote
poceni pri »Obnova«, F. No-
vak, Jurčičeva 6. 4326

KOLESARJI POZOR!

Zima je tu — in najbolj ugod-
ni čas za generalno popravilo
koles — in sicer: emajliranje,
poniklanje in pokromanje —
in to po najugodnejših cenah
in odplačilih. Zato se Vam top-
lo priporoča znana mehanič-
na delavnica **Drakslar Rupert**
Vetrinjska ul. 11. 3958

SVEČAR N MEDICAR
Paul Venko opozarja cenj.
naročnike, da pravočasno na-
ročijo voščene sveče, ki jih
dobijo po najnižjih cenah. Ku-
puje tudi vosek in med, Ko-
roška c. 8, Maribor. Želim
veselo novo leto! 3467

Izdajujem po načrtih in okusu
POHIŠTVO IN STAVBE
po najnižjih cenah. V bližini
se proda hišica, vprašati mi-
zarstvo Kolarič, Tezno. 4374

SILVESTROV VEČER
koncert, pojedino klobas ter
različne druge zabave priredi
gostilna Mras, Studenci.
4302

SILVESTROVANJE!
Na dobro kapljico, jestvine,
koncert vabi gostilničar Leš-
nik, Nova vas. 4346

SILVESTROV VEČER
gostina »Friglay« (Voller).
Veselo novo leto! 4337

GAMBRINOVA DVORANA
Tscheligijevo. Bock sladno pi-
vo, stalno sveže pekrsko vi-
no, odlična kuhinja. Lepo pre-
novljena dvorana za vse pri-
reditve na razpolago. Spreje-
majo se abonenti. 4352

ZA NOVO LETO
sporoča restavracija Senica
cenjenim gostom, da se bodo
tudi za naprej točila samo iz-
brana in pristna vina, v ku-
liniji pa se bodo pripravljala
okusna jedila. Čez ulico pri
vinih primeren popust. 4312

ZA SILVESTROVO!
Pečene piške, vedno na raz-
polago morske ribe, na raz-
ne načine pripravljene. Prvo-
vrstna dalmatinska, prošek in
domača vina. Gostilna »Otok
Vis«, Sodna ul. 4325

ZA SILVESTROVO
domače jetrne in krvave klob-
base lastnega pridelka. Po-
ponoči dobra gulaš-juha. Vi-
no izbornó. Gostilna »Prešer-
nova klet« v Gosposki ulici.
4328

POJEDINA KLOBAS
v gostilni »Dravograd«, Mari-
bor, Smetanova 54. 31. de-
cembra 1938 in 1. jan. 1939
Želi obilen obisk M. Nekrep.
4340

**DRUŽINSKI VEČER PRI-
REDI**
pevski zbor pek. mojstrov v
soboto, dne 7. januarja 1939,
v Gambrinovi dvorani. Na
sporedu je petje, godba, so-
lospevi, komični nastopi in
srčni srečolov. Začetek ob
20. uri. Vstopnina prosta. Pri-
jatelji solidne zabave dobro-
došli. 4342

SPREJME SE GOSPOD
na stanovanje in hrano. —
Mlinska 21-I. 3461

POZOR!
Pet minut od kolodvora Fala-
zinski sport na Jodlovem
hribu, na dobro Grajsko kap-
ljico, dober prigrizek, pečeni-
ce, krvavice itd. Se pripo-
roča Grajska gostilničarka.
3465

STANOVANJE IN HRANO
ter pomoč pri učenju iščem
za dijaka 1. mešč. šole pri
dobri družini brez malih
otrok. Ponudbe z navedbo
cene na ogl. oddelek »Večer-
nika«, pod »Pošena družina«,
4301

Prodaj

TRGOVINO V STUDENCIH
(dobra točka) oddam. Naslov
v upravi. 4222

HIŠO IN LEPA STAVBIŠČA
po 6—7 din m² prodam ugod-
no na Tezmem pri Mariboru.
Vprašati Bagary, Maribor,
Loška ul. 5/I. 4350

LEP PLATO-VOZ
z visokimi strauskimi stena-
mi in ročne sani radi pomani-
kanja prostora poceni napro-
daj. Naslov v upravi. 4354

Prodaj na novo pregrajeno
HIŠO
ob glavni cesti, 3 km iz Ptuja
Vprašati pri Zlahtič Jože, Sp.
Breg 65, Ptui. 4295

PRODA SE SMOKING
Koroška cesta 49, Dvoršak.
4303

KANARČKE VRVICE
odlikovanje pevce in samice
prodaj. J. Mlaker, Kovina,
Tezno, Maribor. 4284

»WERTHEIM« **BLAGAJNA**
na prodaj. Dobro ohranjena.
Kejžerjeva 12/I. 4315

DOLG KOŽUH
na prodaj. Nova vas. Sp. Rad
vanjska cesta 26. 4321

2 ORALA NJIVE
ob Ptujski cesti na Tezmem
sfa na prodaj. Vprašati: Vol-
ler, Košaki 59, Maribor. 4336

Poceni prodaj
POHIŠTVO ZA SOBO
s štedilnikom. Ponudbe na
naslov uprave »Večernika«,
4338

NJIVA
v Devica Marija Brezju, pri-
merna za stavbiče na prodaj.
Vprašati Pobrežje, Gospo-
svetska 57. 4339

MEHANIČNA DELAVNICA
za bicikle in motorna kolesa
na dobrem prostoru z inven-
tarnom na prodaj. Cena din
4000. Nasov v upravi. 4343

NA PRODAJ
dve zložljivi postelji, malo
rabljeni, z madracami. Na-
slov v upravi. 3460

Kupim

Kupim
2—3 DRUŽINSKO HIŠO
v okolici. Naslov v upravi.
3459

Lokal

MESARSKI LOKAL
se odda z inventarom zara-
di vojašine, s 1. januarjem,
Zrkovska c. 43 Pobrežje.
4276

LOKAL
se takoj odda. Vprašati Glav-
ni trg 19. 4351

MARIBORSKA TISKARNA D. D.

VODILNO TISKARSKO PODJETJE SEVERNE SLOVENIJE
POSTREŽEMO HITRO, DOBRO IN PO NIZKIH CENAH

TELEFON 25-67, 25-68, 25-69

MARIBOR
KOPALIŠKA ULICA 6

Silvestrovanje

s koncertom v gostilni „Pri Lokomotivi“
Frankopanova 29. 4307 Se priporoča gostilničarka Gračner.

Posesti

2 STANOVANJSKA HIŠA
se prodaja, 5 minut od postaje
Težno. Naslov v upravi lista.
4118

NOVOZIDANA HIŠA
10 let davka prosta čista,
možna takojšnja vselitev, 7
sob, 2 kleti, pralnica, drvar-
nica, 500 m² vrta, industrijs-
ko predmestje Maribora, no-
si 13% obresti, je za 56.000
din. 30.000 vkližba na pro-
daj. Dalje 3 nove hiše z 2 do
4 sobami od 33 do 46.000 din.
Informacije: Pobrežje, Go-
sposvetska ul. 56, Krčma.
4344

Novozgradba, soba, kuhinja,
vrt 18.000. — Lepa vila, 2
stanovanji, 95.000. — Krasna
vila pri parku 375.000. — Ve-
lika dobičkanosna hiša 260.000
Pesestvo blizu mesta 85.000.
Gostilna z velikim gospodar-
skim poslopjem in parcelo
460.000. — Posedovalnica
»Rapid«, Maribor, Gosposka
ul. 28. 3468

Stanovanje

TRISOBNNO STANOVANJE
z vsemi pritliklinami v novel-
ši zgradbi se takoj odda v
najem. Naslov v upravi lista.
3510

SOBA IN KUHINJA
se odda. Studenci, Ciril-Me-
todova 14. 4270

ENOSOBNO STANOVANJE
s pritliklinami se takoj odda
čisti, mirni stranki. Studen-
ci, Sokolska 11. 3469

LEPO STANOVANJE
soba in kuhinja, z velikim vr-
tom se odda mirni, dostojni
stranki 1. januarja. Studenci,
Sokolska 13. 4378

Oddam lepo,
OPREMLJENO SOBO
s posebnim vhodom. Princi-
pova 6, Melje. 4314

Lepo
OPREMLJENO SOBO
oddam s 1. Bližina kolodvora
in parka. Prešernova 18,
pritl. 4. 4324

SOBICA
za eno osebo z ali brez oskr-
be se takoj odda. Aleksandro-
va 55, vrata 1. 3462

ODDAM SOBO IN KUHINJO
Primorska 10. 3463

SOBA
s štedilnikom se takoj odda,
nasproti Franciskanske cer-
kve. Naslov v upravi. 3466

ODDAM ČISTO SOBO
dvema osebama. Vrbanova
ul. 4, vrata 1. 4372

Sobo išče

SAMOSTOJNA GOSPODIČ-
NA
išče sobo s štedilnikom, me-
blirano s starim pohištvo-
m, v mestu s 15. januarjem, toč-
na plačnica. Naslov na upra-
vi »Večernika«. 4376

Službo išče

KROJAC
z obrtnim listom gre v kon-
fekcijo kot mojster ali vza-
me krojaško delavnico v
Mariboru. Naslov v upravi
»Večernika«. 3458

IŠČEM MESTA
najraje v trgovino in pomoč
pri gospodinjstvu, stara sem
20 let. Ponudbe na upravo
»Večernika« pod »Zelo prid-
na«. 3464

„DRAVA“

gospodarska zavarovalna zadruga

MARIBOR, Aleksannrova c. 14-1

Račun Poštne hranilnice v Ljubljani 16.718

Račun Poštne hranilnice v Beogradu 58.551

Telefon 23-40

Glavno zastopstvo:

LJUBLJANA — Mestni trg 17-1

SUBOTICA — Manojlovičeva 5 (v lastni palači)

ZAVRUJE: za slučaj smrti, doživetja, dote in
in rente (penzije)Zavarujte pri domači zavarovalni zadrugi!
Sprejemajo se zasnopniki

Kupujemo po najvišjih dnevnih cenah

vsakovrstne tekstilne odpadke, cunje, krojaške odpadke, staro železo, litine vseh vrst,
kovine, kosti itd.Nadalje prodajamo pod lastno ceno: različnouporabno železo za kovače in ključavničarje;
zalogo jermenic, obroče za sodarje, razne stroje itd.

Cunje in volno za čiščenje, brusilna kolesa za poliranje, vedno v vsaki množini na zalogi.

Prevozi tovorov, selitve z modernimi avtomobili ali konjsko vprego se prevzamejo točno
in poceni!

Državni uradniki imajo poseben popust!

Vedno sta na razpolago dva moderna taksija. — Kličite telefon št. 2272!

Telefon 22-72

Telefon 22-72

Veletrgovina s surovinami, prevoz tovorov in avtotaksa IVAN SLUGA, Maribor, Tržaška c. 22

SLOVENSČINA, NEMŠČINA
ITALIJANŠČINA,
FRANCOŠČINApo lahki, hitri metodi. Indivi-
dualen pouk. Zajamčen
uspeh. Aleksandrova 14/1,
levo. 4120IŠČEM FRANCOZA
za pouk francoskega jezika
Ponudbe pod »Francoski
pouk« na upravo. 4250UČENCE IN UČENKE
srednjih šol poučuje iz latin-
ščine in francoščine profesor.
Marijina 25, pritličje. 4334

Dopisi

MLAJŠI URADNIK
išče prijateljico do 35 let sta-
ro vdovo ali ločenko. Neano-
nimne dopise s sliko na upra-
vo pod »Dvojna sreča«. 4345DRAGICA!
Vso srečo v novem letu Ti
želi Lenkovič. 4373GOSPOD
srednje starosti, želi poročiti
starejšo premožno gospodič-
no ali vdovo. Ponudbe na
upravo pod »Tiha sreča«. 4335TRGOVEC
star 28 let, premožen, z dve-
ma dobro ideočima trgovina-
ma v mestu želi poročiti se-
bi primerno in premožnejšo
gospodično, iz boljše rodbine,
katera ima veselje do trgo-
vine. Samo resne ponudbe s
sliko proti vrnitvi na upravo
lista pod »Redka priložnost«. 3470KOLESARJI POZOR!
Sedaj je čas in se vam nudi
priložnost, da pustite svoja
kolesa dobro popraviti, emaj-
lirati, poniklati ali pokromati,
kar izvršuje zelo dobro in po
ugodnih cenah vam dobro
poznana tvrdka, ki sprejema
tudi kolesa čez zimo v shram-
bo. Justin Gustinčič, Maribor,
Tattenbachova ul. 14. 3376

Kemindustrija

družba z o. z.

Maribor

Poslovni prostori:

4304

Aleksandrova cesta 44

Telefon: 24-17 in 20-66

Kemikalije . Mineralna olja

Kemo-tehnični izdelki . Bencin

Elektroinštalacijsko podjetje

Sinič Gustav

Maribor, Meljska c. 1, Tel. 28-25

Izvršuje vsa elektroinštalacijska dela ter popravila motorjev. —
Speciialna popravila dinamov za dvokolesa.Tovarniška zaloga lustrov in svetilk. — Tovarniške cene.
Polnjenje akumulatorjev. 4332Okraj Dravograd!
Mežiška dolina!Nove hranilne vloge, vsak čas takoj iz-
plačljive, sprejema in obrestuje do 5 od-
stotkov ter daje kratkoročna posojila:Hranilnica in posojilnica pri D.M. na Jezeru
v PrevaljahPrvovrstno
kosovno apno
v kemične svrhe

porabno tudi zlasti

dobavljajo v vagonih pošilkah

apnenic Ant. Birolla v Kresnicah

Cene konkurenčne

1300

Pisarna

Ant. Birolla, Ljubljana, Dalmatinova 10

Sobo odda

Oddam
OPREMLJENO SOBO
bojsemu gospodu. Betnavska
cesta 15. 4349

SOBICA IN KUHINJA
se oddata. Einspielerjeva 26.
4292

MEBLIRANA SOBA
s kopalnico se takoj odda.
Meljska cesta 63/II. 4306

VELIKA SONČNA SOBA
s kopalnico, prazna ali oprem-
ljena, se odda 1-2 osebama.
Tattenbachova 27/III.8. 4310

PAZNA SOBA
s kopalnico (garsonjera), tu-
di kot pisarna ali magazin-
za takoj. Naslov v upravi.
3457

Službo dobi

Iščem pošteno, samostojno
KUJARICO
ter za vsa ostala hišna dela s
1. januarjem ali pozneje.
Naslov v upravi. 4221

Pouk

ZELITE INSTRUKTORJA
svojemu otroku za Legat-ov
trg, tečaj ali mesčansko šolo?
Ponudbe na upravo lista pod
»Oskrba« (hrana in stano-
vanje). 4228

SETA
VLOZEK
varuje noge, čevlje in nogavice

Suhe gobe, garantirano čisto blago, se dobi pri

IVANU LAHU špecerija - kolonijale - delikatesa MARIBOR, Glavni trg 10

TELEFON št. 25-1

Naročajte po pošti s pomočjo naših katalogov, ki jih dobite brezplačno!

Novoletna darila!

Din 195.—
B 66 Jutranji ogrinjač (Dressing-Gown) dublilanel, moderne barve in vzorci.

Din 290.—
B 67 Jutranji suknjič, fina volnena tkanina, obšit s trakom, ovrtnik v drugi barvi.

Din 640.—
B 68 Zimski plašč, eleganten krol in dobra tkanina, svilena podloga.

Din 390.—
B 69 »Mikado« zimski plašč, odličen sport krol in dobro sukno, toplo podloženo.

Din 200.—
B 70 Deške smuške obleke, rjave, drap ali plave za 6-letnega otroka, a za vsako nadaljnje leto din 10.— več.

Din 180.—
B 71 Mornarski suknjič, plavi, za 3-letnega dečka, a za vsako nadaljnje leto din 10.— več.

Kastner & Ohler
Z a g r e b, I l i c a 4 i 6

Ako blago ne bi odgovarjalo, ga zamenjamo ali vrnemo znesek kupnine!

ZAHVALA

Najsrečnejšo zahvalo vsem, ki so spremljali mojega soproga, oziroma očeta, gosp.

Krepek Maksa

strojevodjo drž. žel.

na njegovi zadnji poti, kakor tudi darovalcem vencev in cvetja ter vsem, ki so ob tej težki uri z nami sočustvovali.

Pragersko, dne 31. decembra 1938.

ZALUJOČA SOPROGA IN SIN.

4300

ZA PLES

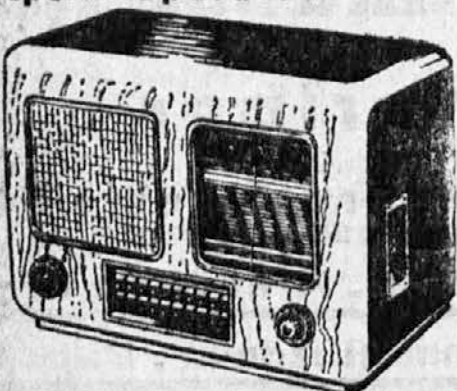
samo v trgovini

„Svila“ Maribor, Gasparška 34

4333

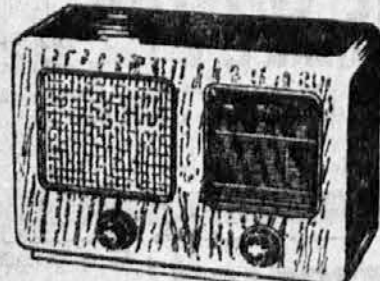
Glasba, kot jo je slišal skladatelj

Predstavljamo novi spored aparatov

»Radione motorizirani veliki super »Moto-select«. Nastavitev 20 najljubših postaj s pritiskom na gumb. Avtomatično pravilna nastavitve postaj.

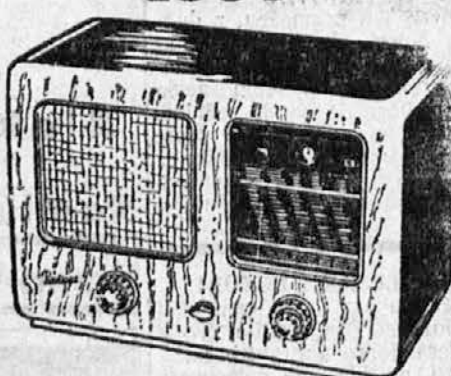
Tipa 6039 A din 9.000.—

»Radione« razkošni oktodni super z velikim koncertnim zvočnikom, regulatorjem za selektivnost in magičnim očesom.

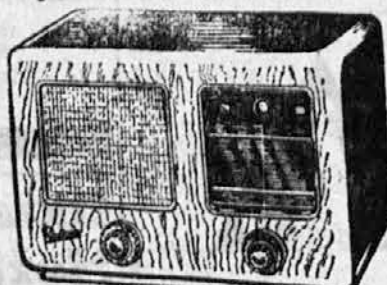
Tipa 439 A din 4.200.—

„Radione“ 1939

»Radione« razkošni veliki super z velikim koncertnim zvočnikom, regulacijo selektivnosti, povečano dinamiko glasu, magičnim očesom, modernimi jeklenimi elektronkami.

Tipa 539 A din 5.400.—

»Radione« oktodni baterijski super z regulatorjem za selektivnost, koncertnim zvočnikom, izredno štedljiv v obratu.

Tipa 439 B din 3.900.—

Vsi aparati: elegantna kaseta izbranega dunajskega okusa, tri valovne dolžine, sedem vglasilnih krogov; izredno močan sprejem na kratkih valovih; precizijsko ročno delo. Oglejte in poslušajte jih pri

RADIO družba Ljubljana, Miklošičeva c. 7 Tel. 31-90

Ozvatč Ignacij, Maribor, Cafova ul. 1

Stivan Ernest, Murska Sobota
Kreutz Avgust, Ormož

Zadružna elektrarna, Ptuj
Toplak Adolf, Celje

Najlepše in najbolj primerno darilo je

šivalni stroj

katerega dobite od 1950 din naprej z garancijo — na mesečne obroke à din 100.— — pri DRAKSLER RUPERTU, mehaniku, Vetrinjska ul. 11. — Zahtevajte prospekte! 3957

Kum, Likerji
Pelinkovec
Cognac
Jajčni konjak
Vermouth vino
Malinovec

1888 **50 LET** 1938

Josip Bauman

veležanjarna, izdelovalnica ruma, konjaka, likerjev in sadnih sokov

ŠT. ILJ PRI MARIBORU

Vsi ti izdelki se dobijo v vsaki količini v novo otvorjeni „TOČILNICI“ gostilne „Wilson“ Maribor, Aleksandrova c. 53
Telefon 24-37 po najnižjih cenah

Prvovrstna štajerska vina lasnega p de kal

Srečno novo leto želi vsem svojim starim kakor novim naročnikom

PONTOS CENTRALA

D. Z. O. Z.

4203

MARIBOR, MELJSKA C. 55

Tel. int. 23-78

Modna in galanterijska trgovina

„Paulina“

M. Horvat, Aleksandrova 61

vljudno naznanja cenj. občinstvu svojo otvoritev. — Velika izbira ženskega najinejšega perila, klobukov, ročnih torbic in ostalih damskih potrebščin. — Cene nizke in solidne. Postrežba točna. — Se vljudno priporoča

„PAULINA“ M. Horvat

4311

Original
Fruškogorski Biser
je v kvaliteti neprekosljiv.

Ti dve resnici se z ničemer ne morejo pobiti
Bruno Moser, Zemun, Mosereva 1

Telefon šte. 37-555 in 37-556

astopn k:

FRANC VOGRIN, Maribor, Maistrova ul. 15/L - Telefon 26-64

Sečna Nava leta!

Izdelovanje likerjev,
dezertnih vin in sirupov,
žganjarna

Jakob Perhavec

MARIBOR - Gosposka ulica 9 - - Telefon 25-80

Rum, konjak, slivovka, brinjevec,
droženka in klevovača.

Specialiteta: Grenčak in vermut.

NA DEBELO!

NA DROBNO!

Svetovne radio znamke

**Hornophon
Körting
Braun
Aga-Baltic**

dobite le pri

Radio Tscharre

Maribor, Zrinjskega trg 9 Telefon 23-27

Najmanjši obroki, aparati starejših tip se vzamejo ugodno v račun

Vi, ki poleti

nimate časa,

VARAŽDINSKE TOPLICE

zdaj je za vas najprimernejši čas, da se rešite bolezni in bolečin v Varazdinskih Toplicah. Revma, išias, giht, nevralgije, ženske bolezni, vse to se ozdravi v najjačji žvepleni vodi v državi, posebno sedaj, ko je naš hotel »Konstantinova kopel« urejen tudi za zimo.

Sedaj je tako lepo v tem prijaznem mestecu, posebno za vas, ki ne želite hrupa in trušča, nego hočete tudi svojim živcem privoščiti malo odmora.

Za vas, ki uživate v izbrani družbi, ki cenite dobro kuhinjo in nepotvorjeno kapljico, so Varazdinske Toplice.

Nesezonske cene, državni uradniki in upokojenci popust. Radi omejenega števila zimskih sob je treba prijaviti prihod, nakar vam javimo najugodnejšo železniško zvezo.

FOX

Kvalitetna krema

FOX specialna krema
FOX briljantna krema

Božič se bliža!!!
Najidealnejše darilo je domači kino!

Projektorji z ozkimi filmi 8 in 16 mm z ročnim in motornim pogonom v vseh cenah. Predvajamo brezobvezno.

Ravno tako lepe kasete za darila, svinčenokristalna roba, vsakovrstne garniture razpršilcev in tudi posamezni. Najlepša izbira v dozah za puder.

Božični popust!

Ivan Pečar, Gosposka ulica št. 11
Foto — Kino — Kozmetika

Prevzem podjetja

Cenjeni javnosti sporočam, da sem prevzel podjetje »JUGOINŠTALACIJA« O. KIFFMANN, Maribor, Meljska cesta št. 23. Počeni s 1. januarjem 1939. bom nadaljeval obrat kot dosedanji lastnik, ki si je vsestransko prizadeval, čimbolj zadovoljivo postreči svojim odjemalcem, ter upam, da bom tudi nadalje ohranil Vaše zaupanje. — Naročila in dela, ki niso bila izvršena v poslovnem letu 1938, bo izvršila spodaj podpisana tvrdka ob sodelovanju g. Otona Kiffmanna, ki ostane do 1. julija 1939. njen sodelavec. — Pri tej priliki si dovoljujem sporočiti svojim odjemalcem iskrene čestitke k Novemu letu.

Z odličnim spoštovanjem:

Edvard Rasteiger, uradno izprašani instalater - Ptuj

RANILNICA

DRAVSKE BANOVINE MARIBOR

Najbolj varna naložba denarja, ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravska banovina s celim svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo — Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno

Sprejema vloge in knjižice na tekoči račun po najugodnejšem obrestovanju

Centrala: MARIBOR v lastni novi palači na oglu Gosposke - Slovenske ulice

Podružnica: CELJE nasproti pošte, prej Južnoštajerska hranilnica

**PREPRIČAJTE SE
IN SODITE!**

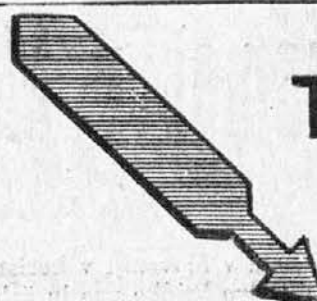
GIF

BATERIJA

JE IZREDNO DOLGO
UPORABLJIVA!

IMA NEOMEJENO TRAJ-
NOST SHRANJEVANJA!

IMA ODLIČNO MOŽNOST
REGENERACIJE!

Ta zaščitni znak na dozi

Vam jamči,

da ste kupili za čiščenje

kovin, zrcal in oken priznано naj-
boljše sredstvo

Sidel

ki po svojem kemičnem sestavu predmete
sijaino očisti, svetlo polira, trajno
o. uva in desinficira

PAZITE NA ZAŠČITNI ZNAK

Oglašujte!

**Pisarniško moč
in praktikanta**

marljiva, sprejememo s 1. januarjem 1939
Ponudbe na upravo pod »Tvorinica«

37,000.000⁻ dinarjev

reci: sedem in trideset milijonov dinarjev je izplačala že

Ljudska samopomoč v Mariboru

po svojih umrlih in polnoletno postalih članih kot pogrebno, odnosno do to od početka svojega obstoja do danes, torej v razdobju let 1927—1938.

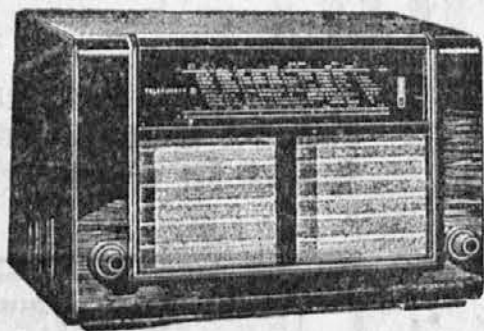
Ves ta denar je ostal večinoma v Sloveniji v korist upravičencev, ki so si s tem olajšali marsikatero bridko uro in žalost, kakor tudi težek položaj, katerega jim je povzročil smrtni slučaj svojcev. »LJUDSKA SAMOPOMOČ« ima svojo lastno palačo in še dve trinadstropni hiši v dovršitvi, ki tvorijo s svojim rezervnim skladom nad 7 milijonov din jamstvo za trajen obstoj tega domačega socialnega podjetja.

Kdor še torej ni član te naše domače ustanove, naj ne odlašaja s pristopom in nanj zahteva brezobvezno pristopne izjave za pogrebno in doto.

Poverjeniki se sprejmejo za vsak kraj dravske banovine.

Kaka praznujejo Nova leta
v Evropi, Ameriki ali na Daljnem vzhodu

vse slišite v Telefunken-Super aparatu. Ta aparat je neutrudljiv dnevni in nočni sprejemnik iz daljave z odličnim sprejemanjem kratkih valov od 16 m.

Telefunken aparati

po vseh cenah in na ugodne obroke le pri

Tel. 26-85 **RADIO STARKEL** Tel. 26 85

423

Otvoritev podjetja

Naznanjam, da otvorim dne 1. januarja 1939 novo

stavbeno podjetje

s trgovino z lesom in stavbenim materialom v MARIBORU, MELJSKA CESTA ŠT. 25, v dosedanjih prostorih likv. tvrdke Rudolf Kiffmann.

Na podlagi svoje mnogoletne prakse se priporočam za izvršitev vseh stavbnih in tehničnih del, kakor nove stavbe, prezidave in popravila vseh vrst po zmernih cenah in solidni postrežbi.

Stavbenik **Fric Kiffmann**

4322

Naznanilo!

Naznanjam, da otvorim s 1. januarjem 1939

stavbeno in pohištveno mizarstvo

s strojnimi obrati v MARIBORU, MELJSKA CESTA ŠT. 25.

Na podlagi svoje mnogoletne prakse v mizarstvu tvrdke Rudolf Kiffmann in v inozemstvu, zagotavljam najboljše strokovno postrežbo ob zmernih cenah in prošim za cenj. naročila.

Josip Mesarič, mizarški mojster

4323

IX I 2039/38-16

Dražbeni oklic

Dne 28. januarja 1939 ob 11. uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 11 dražba nepremičnin:

zemljiška knjiga: Razvanje vl. št. 97;

cenilna vrednost: din 380.000⁻;

najmanjši ponudek: din 253.333³⁰;

Vadij znaša: Din 38.000⁻;

Vadij znaša: Din 38.000⁻;

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se jih ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. IX.,
dne 27. novembra 1938.

4230

THOMA & drug

MEHANIČNA TKALNICA SVILE,
BARVARNA, APRETURA IN TISKARNA

Telefon št. 21-77, 21-76

Brzjavi: Thoma Maribor

MARIBOR IN POBREŽJE

4233

Izdeluje vsakovrstno blago kakor:

Crepe de chine

Crepe Satin

Crepe Mongol

Crepe Marocaine

Crepe imprimé

Moderna svila v vsakovrstni izdelavi, svilene podloge za plašče

Svileni brokati, nadalje Jaquard-blaga vseh vrst, brokati in satini za odeje

Svilene rute

Ešarpe, šali